

เอกสารประกอบการบรรยาย
วิชา การจัดส่วนราชการกองทัพอากาศ

โดย
กองการจัด
สำนักนโยบายและแผน กรมยุทธการทหารอากาศ

ปรับปรุง 20 ส.ค.65

ตอนที่ ๑ กระทรวงกลาโหม

บทที่ ๑ ประวัติกระทรวงกลาโหม

กิจการทหารของชาติ: ได้ก่อกำเนิดมาพร้อม ๆ การกำเนิดของชาติไทย ได้มี วิวัฒนาการมาตั้งแต่ อาณาจักรสุโขทัยอยุธยา และรัตนโกสินทร์ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้โปรดเกล้าฯ ให้จัดระบบการทหารให้ทัดเทียมกับอารยประเทศได้โปรดเกล้าฯ ให้รวมทหารบกและทหารเรือ เข้าด้วยกัน โดยตราพระราชบัญญัติจัดตั้งกรมยุทธนาธิการขึ้นเมื่อ ๘ เมษายน พ.ศ. ๒๔๓๐ มีสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหาวิรุณหิศฯ เป็นเสนาบดีและต่อมาได้ยกฐานะเป็นกระทรวงยุทธนาธิการ เมื่อ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๓๓ ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เปลี่ยนชื่อเป็น กระทรวงกลาโหม ปกครองบังคับบัญชาทหารบกฝ่ายเดียว ส่วนทหารเรือแยกไปตั้งเป็นกระทรวงทหารเรือ ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ยุบกระทรวงทหารเรือเข้ากับกระทรวงกลาโหม เมื่อ ๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๔ และยกฐานะกรมทหารอากาศเป็นกองทัพอากาศ เมื่อ ๙ เมษายน พ.ศ. ๒๔๘๐ กิจการทหารไทยจึงมีทั้ง กองทัพบก กองทัพเรือและกองทัพอากาศ เป็นส่วนราชการขึ้นตรง กระทรวงกลาโหมใน พ.ศ. ๒๔๘๑ ทางราชการเห็นว่ารัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ต้องรับผิดชอบ ทั้งด้านการทหารและการเมือง จึงได้ออกพระราชบัญญัติจัดระเบียบ ราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๔๘๑ กำหนดให้มี กรมเสนาธิการทหาร มีหน้าที่เตรียม และวางแผนการสงคราม และเป็นผู้ประสานงานระหว่าง กองทัพบก กองทัพเรือกองทัพอากาศให้สอดคล้องกับนโยบายของประเทศ

ศาลาว่าการกลาโหมปัจจุบัน ในอดีตคือโรงทหารหน้าซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเปิด เมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๒๗ เป็นโบราณสถานสำคัญของชาติ เพื่อให้อนุชนได้ตระหนัก ถึงคุณค่าของโบราณสถานแห่งนี้ และร่วมกันดูแลรักษาต่อไปในอนาคต

ใน พ.ศ. ๒๕๐๓ ได้ตั้งกองบัญชาการทหารสูงสุดโดยแปรสภาพมาจากกรมเสนาธิการทหาร ปกครองบังคับบัญชา กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ และส่วนราชการอื่น ตามที่กำหนด โดยพระราชกฤษฎีกา ได้วิวัฒนาการอย่างไม่หยุดยั้ง เพื่อให้ก้าวหน้าทัดเทียมอารยประเทศ ได้มีการ เปลี่ยนแปลงที่สำคัญในกองทัพทั้งในด้านการจัด การฝึกและศึกษา การยุทธและด้านอื่น ๆ เช่น ได้มีการ แลกเปลี่ยนความร่วมมือทางทหารกับต่างประเทศ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันร่วมกันในบรรดาประเทศ ภาคีสันธิสัญญา นอกจากนั้นยังได้มีการเปลี่ยนแปลงภายในกองทัพต่าง ๆ ตลอดมา

ใน พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้จัดตั้งกองทัพไทย เพื่อบูรณาการในการเตรียมกำลังกองทัพไทยมีขีดความสามารถในการสนธิกำลังรบ ให้สอดคล้องกับสภาวะแวดล้อมและภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ประกอบด้วย กองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ

ใน พ.ศ. ๒๕๕๖ ได้จัดตั้งหน่วยบัญชาการถวายความปลอดภัยรักษาพระองค์ เป็นส่วนราชการ ขึ้นตรงต่อกระทรวงกลาโหม ในการถวายอารักขาและถวายพระเกียรติองค์พระมหากษัตริย์พระราชินี พระรัชทายาทและพระบรมวงศานุวงศ์

จากอดีตจนถึงปัจจุบันจะเห็นได้ว่าภารกิจและการจัดกระทรวงกลาโหม ได้วิวัฒนาการมา ตามลำดับควบคู่กับความเจริญก้าวหน้าของประเทศไทยการพัฒนาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย ในปัจจุบันน่าจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาการจัดกระทรวงกลาโหมในอนาคต ดังนั้นการจัดกระทรวงกลาโหม ควรจะมีการพัฒนาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ เพื่อให้สามารถปฏิบัติภารกิจเพื่อความมั่นคงแห่งชาติได้ อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

กระทรวงกลาโหม ได้ถือเอาวันที่ ๘ เมษายน ของทุกปี เป็นวันสถาปนากระทรวงกลาโหม

<0><0><0><0><0><0><0><0>

บทที่ ๒ การกิจและการจัดส่วนราชการกระทรวงกลาโหม

ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ.๒๕๕๑,พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ.๒๕๕๖ (ฉบับที่ ๒), พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ.๒๕๖๐ (ฉบับที่ ๓) และความตามมาตรา ๖ ของพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการในพระองค์ พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดภารกิจและการจัดส่วนราชการของกระทรวงกลาโหม ดังนี้

๑. ภารกิจกระทรวงกลาโหมมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) พิทักษ์รักษาเอกราชและความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรจากภัยคุกคามทั้งภายนอกและภายในราชอาณาจักรปราบปรามการกบฏและการจลาจลโดยจัดให้มีและใช้กำลังทหารตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหรือตามที่มีกฎหมายกำหนด

(๒) พิทักษ์รักษาปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ตลอดจนสนับสนุนภารกิจของสถาบันพระมหากษัตริย์

(๓) ปกป้องพิทักษ์รักษาผลประโยชน์แห่งชาติและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขพัฒนาประเทศเพื่อความมั่นคงตลอดจนสนับสนุนภารกิจอื่นของรัฐในการพัฒนาประเทศการป้องกันและแก้ไขปัญหาจากภัยพิบัติและการช่วยเหลือประชาชน

(๔) ศึกษาวิจัยพัฒนาและดำเนินการด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศและพลังงานทหารด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีป้องกันประเทศและด้านกิจการอวกาศเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทั้งนี้เพื่อสนับสนุนภารกิจของกระทรวงกลาโหมและความมั่นคงของประเทศ

(๕) ปฏิบัติการอื่นที่เป็นการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงครามเพื่อความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรหรือปฏิบัติการอื่นใดทั้งนี้ตามที่มีกฎหมายกำหนดหรือตามมติคณะรัฐมนตรี

ในการดำเนินการตาม (๔) กระทรวงกลาโหมอาจมอบหมายให้ส่วนราชการในกระทรวงกลาโหม หรือหน่วยงานอื่นในกำกับของกระทรวงกลาโหมเป็นผู้ดำเนินการก็ได้หรืออาจร่วมงานร่วมทุนหรือดำเนินการกับภาคเอกชนตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายก็ได้

๒. การจัดส่วนราชการกระทรวงกลาโหมแบ่งส่วนราชการ ดังนี้

๒.๑ สำนักงานรัฐมนตรี

๒.๒ สำนักงานปลัดกระทรวง

๒.๓ กองทัพบกไทย

<0><0><0><0><0><0><0><0>

บทที่ ๓ ภารกิจและการจัดส่วนราชการสำนักงานรัฐมนตรี

๑. ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหมพ.ศ.๒๕๕๑กำหนดภารกิจของสำนักงานรัฐมนตรี ดังนี้

สำนักงานรัฐมนตรี มีหน้าที่เกี่ยวกับราชการทางการเมืองเพื่อสนับสนุนภารกิจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมและการประสานนโยบายระหว่างกระทรวงมีเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒. ตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการและกำหนดหน้าที่ของส่วนราชการ สำนักงานรัฐมนตรีกระทรวงกลาโหม พ.ศ.๒๕๕๒ ได้กำหนดให้ สำนักงานรัฐมนตรี แบ่งส่วนราชการออกเป็นดังนี้

๒.๑ กองกลาง มีหน้าที่เกี่ยวกับงานด้านกำลังพล การสนับสนุนงานทางธุรการ และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย มีผู้อำนวยการกองกลางเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๒ กองการเมือง มีหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินการเกี่ยวกับราชการทางการเมืองเพื่อสนับสนุนภารกิจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมหรือรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหมและการประสานนโยบายระหว่างกระทรวง มีผู้อำนวยการกองการเมืองเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๓ สำนักงานจเรทหารทั่วไป มีหน้าที่ในการสนับสนุนการดำเนินงานของจเรทหารทั่วไปในการตรวจสอบการปฏิบัติราชการของกระทรวงกลาโหม หรือตรวจสอบการปฏิบัติราชการอื่นใดตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมมอบหมาย มีหัวหน้าสำนักงานจเรทหารทั่วไปเป็นผู้บังคับบัญชา รับผิดชอบภายใต้การกำกับดูแลของจเรทหารทั่วไป

<0><0><0><0><0><0><0><0><0>

บทที่ ๔ การกิจและการจัดส่วนราชการสำนักงานปลัดกระทรวง

๑. ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ.๒๕๕๑ ได้กำหนดภารกิจของสำนักงานปลัดกระทรวง ดังนี้

สำนักงานปลัดกระทรวงมีหน้าที่เกี่ยวกับงานนโยบายและยุทธศาสตร์งานราชการประจำทั่วไปของกระทรวงและราชการส่วนหนึ่งส่วนใดของกระทรวงซึ่งมิได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของส่วนราชการอื่นใด มีปลัดกระทรวงกลาโหมเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒. ตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการและกำหนดหน้าที่ของส่วนราชการสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงกลาโหม พ.ศ.๒๕๕๒ ได้กำหนดให้ สำนักงานปลัดกระทรวงแบ่งส่วนราชการออกเป็นดังนี้

๒.๑ สำนักปลัดกระทรวงกลาโหม มีหน้าที่เกี่ยวกับการเลขานุการ การรับรอง และการประสานการปฏิบัติงานด้านพิธีการให้กับปลัดกระทรวงกลาโหม รองปลัดกระทรวงกลาโหม และผู้ดำรงตำแหน่งอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย การประชาสัมพันธ์ให้กับสำนักงานปลัดกระทรวง และกระทรวงกลาโหมในภาพรวม และปฏิบัติราชการอื่น ๆ ซึ่งมิได้อยู่ในอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการในสำนักงานปลัดกระทรวงโดยเฉพาะ มีปลัดกระทรวงกลาโหมเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๒ สำนักนโยบายและแผนกลาโหม มีหน้าที่พิจารณาเสนอนโยบาย อำนวยการประสานงาน และดำเนินการเกี่ยวกับนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการป้องกันประเทศ นโยบายและยุทธศาสตร์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของกระทรวงกลาโหม ทั้งระบบการควบคุมบังคับบัญชา และระบบการบริหารราชการทั่วไป นโยบายและแผนด้านการทหาร การข่าว การส่งกำลังบำรุง การระดมสรรพกำลัง การต่างประเทศ การพัฒนาประเทศและการช่วยเหลือประชาชน และมีหน้าที่ควบคุมกำกับดูแลการปฏิบัติของส่วนราชการในกระทรวงกลาโหมให้เป็นไปตามนโยบายและยุทธศาสตร์ที่กระทรวงกลาโหมกำหนด การจัดทำและปรับปรุงแก้ไขอัตราของส่วนราชการในกระทรวงกลาโหม การฝึก การศึกษาอบรมในต่างประเทศ การวิเทศสัมพันธ์ กิจการของสภากลาโหมการรักษาความปลอดภัย และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย มีผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนกลาโหมเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๓ กรมเสมียนตรา มีหน้าที่พิจารณาเสนอนโยบาย อำนวยการ ประสานงาน และดำเนินการเกี่ยวกับนโยบายและแผนงานการกำลังพล ตลอดจนการดำเนินการกำลังพลที่อยู่ในอำนาจของปลัดกระทรวงกลาโหมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม การควบคุม กำกับดูแลการปฏิบัติของส่วนราชการในกระทรวงกลาโหมให้เป็นไปตามนโยบายด้านการกำลังพลที่กระทรวงกลาโหมกำหนดการศึกษาอบรมในประเทศ การสวัสดิการของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวง การสารบรรณราชการประจำทั่วไปของกระทรวงกลาโหม และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย มีเจ้ากรมเสมียนตราเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๔ สำนักงบประมาณกลาโหม มีหน้าที่พิจารณาเสนอนโยบาย อำนวยการ ประสานงาน และดำเนินการเกี่ยวกับการงบประมาณการบริหารทรัพยากรและงานในสายงานงบประมาณอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องรวมทั้งควบคุม กำกับดูแลการปฏิบัติของส่วนราชการในกระทรวงกลาโหมให้เป็นไปตามนโยบายด้านงบประมาณที่กระทรวงกลาโหมกำหนด และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย มีผู้อำนวยการสำนักงบประมาณกลาโหมเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๕ กรมพระธรรมนูญ มีหน้าที่เกี่ยวกับศาลทหาร อัยการทหาร นายทหาร นายทหารพระธรรมนูญ การคุ้มครองพยานในคดีอาญา ราชการในส่วนธุรการและวิชาการที่เกี่ยวกับกฎหมาย และสังคมศาสตร์ และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย มีเจ้ากรมพระธรรมนูญเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๖ ศูนย์การอุตสาหกรรมป้องกันประเทศและพลังงานทหาร มีหน้าที่ส่งเสริมและดำเนินการเกี่ยวกับงานด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศและพลังงานทหาร วางแผน อำนวยการประสานงาน พิจารณา และเสนอความเห็นให้เป็นไปตามนโยบายของกระทรวงกลาโหมและปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย มีผู้อำนวยการศูนย์การอุตสาหกรรมป้องกันประเทศและพลังงานทหารเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๗ กรมการเงินกลาโหม มีหน้าที่เกี่ยวกับการเงิน การบัญชี เบี้ยหวัด บำเหน็จบำนาญ และควบคุมการใช้จ่ายเงินให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะ การดำเนินงานด้านการเงินและการบัญชี และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมายมีเจ้ากรมการเงินกลาโหมเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๘ กรมการสรรพกำลังกลาโหม มีหน้าที่พิจารณาเสนอความเห็น วางแผนอำนวยการประสานงาน กำกับดูแล และดำเนินการเกี่ยวกับการระดมสรรพกำลังเพื่อการทหารการกำลังสำรอง การสัสดีของกระทรวงกลาโหม ตลอดจนประสานความร่วมมือกับต่างประเทศ และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย มีเจ้ากรมการสรรพกำลังกลาโหมเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๙ กรมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกลาโหม มีหน้าที่พิจารณาเสนอความเห็นวางแผน อำนวยการ ประสานงาน กำกับการ และดำเนินการเกี่ยวกับกิจการด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีป้องกันประเทศ ตลอดจนบริหารจัดการเกี่ยวกับนโยบาย แผนงาน โครงการ และงบประมาณให้เป็นไปตามนโยบายด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีป้องกันประเทศของกระทรวงกลาโหม และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย มีเจ้ากรมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกลาโหมเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๑๐ กรมเทคโนโลยีสารสนเทศและอวกาศกลาโหม มีหน้าที่พิจารณาเสนอความเห็นวางแผน อำนวยการ ประสานงาน กำกับดูแล และดำเนินการเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสาร เพื่อการบริหารราชการทั่วไป คลื่นความถี่ กิจการอวกาศและภาพถ่ายดาวเทียมเพื่อความมั่นคงของกระทรวงกลาโหม และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย มีเจ้ากรมเทคโนโลยีสารสนเทศและอวกาศกลาโหมเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๑๑ สำนักงานสนับสนุน สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม มีหน้าที่สนับสนุนทางการส่งกำลังและซ่อมบำรุง การขนส่ง การบริการทางการแพทย์ การบริการ การโยธาธิการ การควบคุมดูแล อสังหาริมทรัพย์ กิจการดุริยางค์ กิจการโรงพิมพ์ของสำนักงานปลัดกระทรวง ตลอดจนดำเนินการเกี่ยวกับการที่ดินของกระทรวงกลาโหม และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมายมีผู้อำนวยการสำนักงานสนับสนุน สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๑๒ สำนักงานตรวจสอบภายในกลาโหม มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการตรวจสอบภายในให้แก่ส่วนราชการในสำนักงานปลัดกระทรวงและสำนักงานรัฐมนตรีตามคำสั่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนของทางราชการตรวจสอบการปฏิบัติราชการของส่วนราชการในสำนักงานปลัดกระทรวง พิจารณาความรับผิดชอบทางแพ่ง และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย มีผู้อำนวยการสำนักงานตรวจสอบภายในกลาโหมเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

บทที่ ๕ ภารกิจและการจัดส่วนราชการกองทัพไทย

ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ.๒๕๕๑ ได้กำหนดภารกิจและการจัดส่วนราชการของกองทัพไทย ดังนี้

๑. ภารกิจกองทัพไทย มีหน้าที่เตรียมกำลังกองทัพไทยการป้องกันราชอาณาจักรและดำเนินการเกี่ยวกับการใช้กำลังทหารตามอำนาจหน้าที่ของกระทรวงกลาโหมมีผู้บัญชาการทหารสูงสุดเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒. การจัดส่วนราชการกองทัพไทยแบ่งส่วนราชการออกเป็น ดังนี้

๒.๑ กองบัญชาการกองทัพไทย

๒.๒ กองทัพบก

๒.๓ กองทัพเรือ

๒.๔ กองทัพอากาศ

ตอนที่ ๒ กองทัพอไทย
 บทที่ ๑ กองบัญชาการกองทัพอไทย

๑. ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดภารกิจของกองบัญชาการกองทัพอไทย ดังนี้

กองบัญชาการกองทัพอไทย มีหน้าที่ควบคุมอำนวยการสั่งการและกำกับดูแลการดำเนินงานของส่วนราชการในกองทัพอไทยในการเตรียมกำลังการป้องกันราชอาณาจักรและการดำเนินการเกี่ยวกับการใช้กำลังทหารตามอำนาจหน้าที่ของกระทรวงกลาโหมให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด มีผู้บัญชาการทหารสูงสุดเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒. ตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการและกำหนดหน้าที่ของส่วนราชการ กองบัญชาการกองทัพอไทย กองทัพอไทย กระทรวงกลาโหม พ.ศ.๒๕๕๒ ได้กำหนดให้ กองบัญชาการกองทัพอไทย แบ่งส่วนราชการออกเป็นดังนี้

๒.๑ สำนักผู้บัญชาการทหารสูงสุด มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์การตรวจสอบภายใน การตรวจสอบและสืบสวนประสิทธิภาพการบริหารราชการ การระวังป้องกันการรักษาความปลอดภัยภายในสำนักผู้บัญชาการทหารสูงสุด กิจการแพทย์ การคดีและนิติกรรม รวมทั้งปฏิบัติการกิจอื่นใดที่มีได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของส่วนราชการใดในกองบัญชาการกองทัพอไทย โดยเฉพาะ มีผู้บัญชาการทหารสูงสุดเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๒ กรมกำลังพลทหาร มีหน้าที่พิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับนโยบาย วางแผน อำนวยการ ประสานงาน กำกับดูแล และดำเนินการในด้านกำลังพลของกองทัพอไทย มีเจ้ากรมกำลังพลทหารเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๓ กรมข่าวทหาร มีหน้าที่พิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับนโยบาย วางแผน อำนวยการ ประสานงาน กำกับดูแล และดำเนินการในด้านการข่าวกรอง การต่อต้านข่าวกรอง และการรักษาความปลอดภัยภายในกองบัญชาการกองทัพอไทย รวมทั้งดำเนินการวิเทศสัมพันธ์ของกองทัพอไทย มีเจ้ากรมข่าวทหารเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๔ กรมยุทธการทหาร มีหน้าที่พิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับนโยบาย วางแผน อำนวยการ ประสานงาน กำกับดูแล และดำเนินการในด้านยุทธการของกองทัพอไทย รวมทั้งการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพของกองทัพอไทย มีเจ้ากรมยุทธการทหารเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๕ กรมส่งกำลังบำรุงทหาร มีหน้าที่พิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับนโยบาย วางแผน อำนวยการ ประสานงาน กำกับดูแล และดำเนินการด้านการส่งกำลังบำรุงของกองบัญชาการกองทัพอไทย รวมทั้งการส่งกำลังบำรุงร่วมของกองทัพอไทย มีเจ้ากรมส่งกำลังบำรุงทหารเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๖ กรมกิจการพลเรือนทหาร มีหน้าที่พิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับนโยบาย วางแผน อำนวยการ ประสานงาน กำกับดูแล และดำเนินการด้านกิจการพลเรือนของกองทัพอไทย รวมทั้งดำเนินงานในหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการปฏิบัติการจิตวิทยาแห่งชาติมีเจ้ากรมกิจการพลเรือนทหารเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๗ กรมการสื่อสารทหาร มีหน้าที่พิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับนโยบาย วางแผน อำนวยการ ประสานงาน กำกับดูแล และดำเนินการเกี่ยวกับระบบควบคุมบังคับบัญชาการสื่อสาร อิเล็กทรอนิกส์ การสงครามอิเล็กทรอนิกส์ การสารสนเทศทางการทหาร และการส่งกำลังบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายสื่อสารให้กับกองบัญชาการกองทัพอไทย รวมทั้งเป็นศูนย์กลางทางด้านวิทยาการเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารของกองทัพอไทย มีเจ้ากรมการสื่อสารทหารเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๘ สำนักงานปลัดบัญชาทหาร มีหน้าที่พิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับนโยบาย วางแผน อำนวยการ ประสานงาน กำกับดูแล และดำเนินการในด้านการปลัดบัญชาสายวิทยาการ ด้านปลัดบัญชา และการบริหารทรัพยากรของกองบัญชาการกองทัพไทย รวมทั้งการพัฒนาระบบราชการ ในภาพรวมของกองทัพไทย มีปลัดบัญชาทหารเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๙ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา มีหน้าที่พิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับนโยบาย วางแผน อำนวยการ ประสานงาน และดำเนินการพัฒนาประเทศเพื่อเสริมสร้างความมั่นคง ของชาติสนับสนุนภารกิจของรัฐในการพัฒนาชาติ การป้องกันและแก้ไขปัญหามาจากภัยพิบัติ และ การช่วยเหลือประชาชน ตลอดจนปฏิบัติการอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมาย มีผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการ ทหารพัฒนาเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๑๐ ศูนย์รักษาความปลอดภัย มีหน้าที่ปฏิบัติการข่าวกรองและต่อต้านการข่าวกรอง ทางทหาร การข่าวกรองทางการสื่อสาร การรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อความมั่นคงของชาติ การรักษาความปลอดภัยภายในกองบัญชาการกองทัพไทย การดำเนินการฝึกศึกษาด้านการข่าวกรองและปฏิบัติ ภารกิจอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งสนับสนุนงานด้านการรักษาความปลอดภัยร่วมกับหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องสำหรับองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์พระบรมวงศานุวงศ์ ผู้แทนพระองค์ และพระราชอาคันตุกะ ตลอดจนบุคคลสำคัญ มีผู้บัญชาการศูนย์รักษาความปลอดภัย เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๑๑ ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการก่อการร้ายสากล มีหน้าที่วางแผน อำนวยการ ประสานงาน และดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการก่อการร้ายสากล รวมทั้งควบคุมทาง ยุทธการต่อหน่วยปฏิบัติการพิเศษของกองทัพไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และชุดปฏิบัติการพิเศษอื่นใด ตามที่ได้รับมอบหมาย มีผู้บัญชาการศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการก่อการร้ายสากลเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๑๒ กรมสารบรรณทหาร มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการสารบรรณ การธุรการกำลังพล พิธีการและการฝึกศึกษาในสายวิทยาการเหล่าทหารสารบรรณของกองบัญชาการกองทัพไทย มีเจ้ากรม สารบรรณทหารเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๑๓ กรมการเงินทหาร มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารการเงิน การบัญชี และการฝึกศึกษาในสายวิทยาการเหล่าทหารการเงินของกองบัญชาการกองทัพไทย มีเจ้ากรมการเงินทหาร เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๑๔ กรมแผนที่ทหาร มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการสำรวจทางพื้นดินและ ทางอากาศเพื่อจัดทำและผลิตแผนที่และภูมิสารสนเทศ สำหรับใช้ในการรักษาความมั่นคงและ การพัฒนาประเทศดำเนินการเกี่ยวกับงานเยื่อเดซีและเยื่อฟิสิกส์ และการฝึกศึกษาในสายวิทยาการ เหล่าทหารแผนที่ของกองทัพไทย มีเจ้ากรมแผนที่ทหารเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๑๕ กรมยุทธบริการทหาร มีหน้าที่พิจารณาเสนอความเห็น วางแผน อำนวยการ ประสานงาน และดำเนินการสนับสนุนการส่งกำลังบำรุงและการบริการในด้านการพลาธิการ การขนส่ง การยุทธโยธา การสวัสดิการ การกีฬาทหารของกองทัพไทยและระหว่างประเทศ การสารวัตรทหาร การตุรียงค์ การจัดกองทหารเกียรติยศ และการรักษาความปลอดภัยภายในกองบัญชาการกองทัพไทย มีเจ้ากรม ยุทธบริการทหารเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๑๖ กรมกิจการชายแดนทหาร มีหน้าที่พิจารณาเสนอความเห็น วางแผน อำนวยการ ประสานงาน กำกับดูแล และดำเนินการเกี่ยวกับความมั่นคงของชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน มีเจ้ากรม กิจการชายแดนทหารเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๑๗ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ มีหน้าที่พิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับนโยบาย
วางแผน อำนาจการ ประสานงาน กำกับดูแล และดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษา การประสานวิทยากร
ด้านความมั่นคงแห่งชาติ การวิจัยทางยุทธศาสตร์ การเผยแพร่วิทยากรทางทหาร การประวัติศาสตร์โบราณคดี
และพิพิธภัณฑ์ทหาร การดำเนินงานอนุสรณ์สถานแห่งชาติ และสภาการศึกษาวิชาการทหารของกองทัพไทย
มีผู้บัญชาการสถาบันวิชาการป้องกันประเทศเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

<0><0><0><0><0><0><0><0>

บทที่ ๒ กองทัพบก

๑. ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้กำหนดภารกิจของกองทัพบก ดังนี้

กองทัพบกมีหน้าที่เตรียมกำลังกองทัพบกการป้องกันราชอาณาจักรและดำเนินการเกี่ยวกับการใช้กำลังกองทัพบกตามอำนาจหน้าที่ของกระทรวงกลาโหมมีผู้บัญชาการทหารบกเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒. ตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการและกำหนดหน้าที่ของส่วนราชการ กองทัพบก กองทัพไทย กระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้กำหนดให้ กองทัพบก แบ่งส่วนราชการออกเป็นดังนี้

๒.๑ สำนักงานเลขานุการกองทัพบก มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับงานเลขานุการและงานธุรการให้กับผู้บัญชาการทหารบก รองผู้บัญชาการทหารบก ผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารบก เสนาธิการทหารบก และผู้ดำรงตำแหน่งอื่นตามที่ผู้บัญชาการทหารบกมอบหมาย ตลอดจนดำเนินงานและประสานงานเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ของกองทัพบก มีเลขานุการกองทัพบกเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๒ กรมกำลังพลทหารบก มีหน้าที่วางแผน อำนวยการ ประสานงาน กำกับดูแลและดำเนินการเกี่ยวกับงานนโยบายและแผนกำลังพล การเตรียมพล การจัดการกำลังพล การปกครองกำลังพล การบริการ สิทธิ และขวัญกำลังใจ การศึกษาและพัฒนาความรู้ของกำลังพล งบประมาณ การกำลังพล การสารสนเทศกำลังพล การวิเคราะห์และประเมินค่ากำลังพล และดำเนินการเกี่ยวกับกิจการกำลังพลอื่น ๆ ทั้งปวง ตลอดจนแนะนำและกำกับดูแลฝ่ายกิจการพิเศษในสายงานกำลังพลและหน่วยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของกองทัพบก มีเจ้ากรมกำลังพลทหารบกเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๓ กรมข่าวทหารบก มีหน้าที่วางแผน อำนวยการ ประสานงาน กำกับดูแลและดำเนินการเกี่ยวกับงานด้านการข่าว การรักษาความปลอดภัย การข่าวลับ การทูตฝ่ายทหารบกไทยในต่างประเทศ การติดต่อกับทูตฝ่ายทหารบกต่างประเทศในประเทศไทย การพิธีการทูตที่กองทัพบกต้องร่วมด้วย การฝึกและศึกษาของเจ้าหน้าที่ข่าวของกองทัพบก การเตรียมชุดเจ้าหน้าที่ข่าวกรองทางทหารสำหรับปฏิบัติงาน ตลอดจนกำหนดความต้องการและควบคุมการแจกจ่ายแผนที่ทหาร มีเจ้ากรมข่าวทหารบกเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๔ กรมยุทธการทหารบก มีหน้าที่วางแผน อำนวยการ ประสานงาน กำกับดูแลและดำเนินการเกี่ยวกับงานด้านยุทธการในเรื่องการจัดเตรียมกำลังและการใช้กำลังของกองทัพบก การดำเนินงานประวัติศาสตร์และพิพิธภัณฑ์ทหาร ตลอดจนแนะนำ และกำกับดูแลเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านยุทธการของหน่วยต่าง ๆ ของกองทัพบก มีเจ้ากรมยุทธการทหารบกเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๕ กรมส่งกำลังบำรุงทหารบก มีหน้าที่วางแผน อำนวยการ ประสานงาน กำกับดูแลและดำเนินการเกี่ยวกับงานส่งกำลังบำรุงทั้งปวง การฝึกและศึกษาด้านการส่งกำลังบำรุงของกองทัพบกตลอดจนแนะนำและกำกับดูแลฝ่ายยุทธบริการ และฝ่ายกิจการพิเศษที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านส่งกำลังบำรุงของกองทัพบก มีเจ้ากรมส่งกำลังบำรุงกองทัพบกเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๖ กรมกิจการพลเรือนทหารบก มีหน้าที่วางแผน อำนวยการ ประสานงาน กำกับดูแลและดำเนินการเกี่ยวกับงานกิจการพลเรือน และงานที่ได้รับมอบหมายที่ดำเนินการสนับสนุนการปฏิบัติการทางทหารและการปกครอง การฝึกและศึกษาในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับงานกิจการพลเรือนของกองทัพบก ตลอดจนแนะนำและกำกับดูแลเกี่ยวกับการดำเนินงานกิจการพลเรือนของหน่วยต่าง ๆ ของกองทัพบก มีเจ้ากรมกิจการพลเรือนทหารบกเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๗ สำนักงานปลัดบัญชีกองทัพบก มีหน้าที่วางแผน อำนวยการ ประสานงานกำกับการ และดำเนินการเกี่ยวกับการงบประมาณ การเงิน การบัญชี การควบคุมภายใน การพัฒนาระบบราชการ การบริหารทรัพยากร การบริหารงาน ระบบสารสนเทศ และการสำรวจหน่วยอัตราเฉพาะกิจของกองทัพบก อำนวยการศึกษาวิจัยและพัฒนาในสายงานปลัดบัญชี ตลอดจนกำกับดูแลกรมการเงินทหารบกและสำนักงานตรวจสอบภายในทหารบก ในการกำหนดภารกิจ การจัดระเบียบ และการบริหารงานมีปลัดบัญชีทหารบก เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๘ สำนักงานวิจัยและการพัฒนาการทางทหารกองทัพบก มีหน้าที่วางแผน อำนวยการ ประสานงาน ควบคุม กำกับการ และดำเนินการเกี่ยวกับการวิจัยและการพัฒนาการทางทหาร ทั้งในด้านหลักการและด้านยุทธโศปกรณ์ตามที่กองทัพบกกำหนด ตลอดจนดำเนินการกำหนดและรับรอง มาตรฐานยุทธโศปกรณ์ภายในกองทัพบก มีผู้อำนวยการสำนักงานวิจัยและการพัฒนาการทางทหารกองทัพบก เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๙ กรมการเงินทหารบก มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการเบิก รับ จ่าย และ เก็บรักษาเงินและการบัญชีเงินของกองทัพบกตามระเบียบแบบแผนของทางราชการกำหนดหลักนิยมและทำ ตำราตลอดจนการฝึกและศึกษาของเหล่าทหารการเงิน มีเจ้ากรมการเงินทหารบกเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๑๐ กรมการสารวัตรทหารบก มีหน้าที่วางแผน ประสานงาน และกำกับการเกี่ยวกับการรักษาวินัย การจับกุมทหารที่กระทำความผิด การเรือนจำ การจรรยาในกิจการทหาร การรักษาความปลอดภัย การฝึกและศึกษาวิชาการเหล่าทหารสารวัตร การสืบสวนและสอบสวนคดีอาญาซึ่งอยู่ในอำนาจศาลทหาร การป้องกันและวิจัยอาชญากรรมในกองทัพบก และพิจารณาอำนวยการเกี่ยวกับทหารพลัดหน่วยและเชลยศึก กำหนดหลักนิยมและทำตำรา ตลอดจนการฝึกและศึกษาของเหล่าทหารสารวัตรมีเจ้ากรมการสารวัตรทหารบก เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๑๑ กรมจเรทหารบก มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการตรวจราชการ การสืบสวน และสอบสวนในเรื่องที่เกี่ยวกับประสิทธิภาพและราชการของหน่วยต่าง ๆ ของกองทัพบก การสืบสวนสอบสวน และพิจารณาเรื่องราวจ้องทุกข์และการร้องเรียนที่เกี่ยวกับราชการ หรือทหาร หรือข้าราชการของกองทัพบกมี เจ้ากรมจเรทหารบกเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๑๒ กรมสวัสดิการทหารบก มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับงานสวัสดิภาพและบำบัดทุกข์ บำรุงสุขทั้งในด้านทรัพย์สินและสิ่งอุปโภค บริโภค การแนะนำและส่งเสริมวิชาชีพและการศึกษาทั้งนี้เกี่ยวกับ ทหาร ข้าราชการ และครอบครัวในกองทัพบก มีเจ้ากรมสวัสดิการทหารบกเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๑๓ กรมสารบรรณทหารบก มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับงานสารบรรณ งานธุรการ และพิธีการ ดำเนินการเกี่ยวกับการสนับสนุน การจัดการกำลังพล และธุรการกำลังพลตามที่กองทัพบกกำหนด กำหนดหลักนิยมและทำตำรา ตลอดจนการฝึกและศึกษาของเหล่าทหารสารบรรณ มีเจ้ากรมสารบรรณ ทหารบกเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๑๔ หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน มีหน้าที่วางแผน อำนวยการ ประสานงาน กำกับการ และดำเนินการเกี่ยวกับกิจการกำลังสำรองทั้งปวง กิจการสัสดี รวมทั้งปกครองบังคับบัญชาหน่วยทหาร ที่กระทรวงกลาโหมกำหนด มีผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการรักษาดินแดนเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๑๕ สำนักงานตรวจสอบภายในทหารบก มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับงานตรวจสอบ ภายในโดยอิสระเพื่อประเมินค่าประสิทธิผลในการควบคุมและบริหารทรัพยากรตามความมุ่งหมาย ของกองทัพบก มีผู้อำนวยการสำนักงานตรวจสอบภายในทหารบกเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๑๖ กรมการขนส่งทหารบก มีหน้าที่วางแผน อำนาจการ ประสานงาน แนะนำ กำกับ การดำเนินการ วิจัย และพัฒนาเกี่ยวกับการจัดหา การส่งกำลัง การซ่อมบำรุง และการบริการสิ่งอุปกรณ์ขนส่ง กำหนดหลักนิยมและทำตำรา ตลอดจนการฝึกและศึกษา ทั้งนี้เกี่ยวกับกิจการและสิ่งอุปกรณ์ของเหล่าทหารขนส่ง มีเจ้ากรมการขนส่งทหารบกเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๑๗ กรมการทหารช่าง มีหน้าที่วางแผน อำนาจการ ประสานงาน แนะนำ กำกับ การดำเนินการ วิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับการผลิต การจัดหา การส่งกำลัง การซ่อมบำรุง และการบริการสิ่งอุปกรณ์สายทหารช่าง การก่อสร้างและซ่อมแซมสิ่งก่อสร้าง กำหนดหลักนิยมและทำตำราตลอดจนการฝึกและศึกษา ทั้งนี้ เกี่ยวกับกิจการและสิ่งอุปกรณ์ของเหล่าทหารช่าง มีเจ้ากรมการทหารช่างเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๑๘ กรมการทหารสื่อสาร มีหน้าที่วางแผน อำนาจการ ประสานงาน แนะนำ กำกับ การดำเนินการ วิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับการผลิต การจัดหา การส่งกำลัง การซ่อมบำรุง และการบริการ ในกิจการของเหล่าทหารสื่อสารและสิ่งอุปกรณ์สายสื่อสาร วิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับการสื่อสาร กิจการโทรคมนาคม คอมพิวเตอร์ และอิเล็กทรอนิกส์ทั้งปวง สนับสนุนระบบควบคุมบังคับบัญชา และการสื่อสารการสงครามข่าวสารของกองทัพบก กำหนดหลักนิยมและทำตำรา ตลอดจนการฝึกและศึกษา ทั้งนี้ เกี่ยวกับกิจการและสิ่งอุปกรณ์ของเหล่าทหารสื่อสาร มีเจ้ากรมการทหารสื่อสารเป็นผู้บังคับบัญชา รับผิดชอบ

๒.๑๙ กรมการสัตว์ทหารบก มีหน้าที่วางแผน อำนาจการ ประสานงาน แนะนำ กำกับ การดำเนินการ วิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับการผลิต การจัดหา การส่งกำลัง การซ่อมบำรุง การบริการ การสุขาภิบาล เวชกรรมป้องกัน การรักษาพยาบาล การบำรุงรักษาและการผสมพันธุ์สัตว์ และการเลี้ยงสัตว์ สนับสนุน การปฏิบัติการทางทหารด้วยการใช้สัตว์และการเกษตรของกองทัพบก กำหนดหลักนิยมและทำตำรา ตลอดจน การฝึกและศึกษา ทั้งนี้ เกี่ยวกับกิจการและสิ่งอุปกรณ์ของเหล่าทหารการสัตว์ มีเจ้ากรมการสัตว์ทหารบก เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๒๐ กรมพลธิการทหารบก มีหน้าที่วางแผน อำนาจการ ประสานงาน แนะนำ กำกับ การดำเนินการ วิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับการผลิต การจัดหา การส่งกำลัง การซ่อมบำรุง และการบริการกำหนด หลักนิยมและทำตำรา ตลอดจนการฝึกและศึกษา ทั้งนี้ เกี่ยวกับกิจการและสิ่งอุปกรณ์ของเหล่าทหารพลธิการ มีเจ้ากรมพลธิการทหารบกเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๒๑ กรมแพทย์ทหารบก มีหน้าที่วางแผน อำนาจการ ประสานงาน แนะนำ กำกับ การดำเนินการ วิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับการผลิต การจัดหา การส่งกำลัง การซ่อมบำรุง การบริการ พยาธิวิทยาการ ส่งเสริมสุขภาพ เวชกรรมป้องกัน ทันตกรรม และการรักษาพยาบาล ให้การศึกษา อบรม และดำเนินการฝึก นักเรียนแพทย์และนักเรียนพยาบาลตามที่กองทัพบกมอบหมาย กำหนดหลักนิยมและทำตำรา ตลอดจน การฝึกและศึกษา ทั้งนี้ เกี่ยวกับกิจการและสิ่งอุปกรณ์ของเหล่าทหารแพทย์มีเจ้ากรมแพทย์ทหารบก เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๒๒ กรมยุทธโยธาทหารบก มีหน้าที่วางแผน อำนาจการ ประสานงาน แนะนำ กำกับ การดำเนินการ วิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับการจัดหา การก่อสร้าง การส่งกำลัง การซ่อมบำรุง และการบริการ เกี่ยวกับสิ่งก่อสร้างและอสังหาริมทรัพย์ของกองทัพบก กำหนดหลักนิยมและทำตำราตลอดจนการฝึก และศึกษา ทั้งนี้ เกี่ยวกับกิจการและสิ่งอุปกรณ์ของสายยุทธโยธา มีเจ้ากรมยุทธโยธาทหารบก เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๒๓ กรมสรรพาวุธทหารบก มีหน้าที่วางแผน อำนาจการ ประสานงาน แนะนำกำกับการ ดำเนินการ วิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับการผลิต การจัดหา การส่งกำลัง การซ่อมบำรุง และการบริการ กำหนดหลักนิยมและทำตำรา ตลอดจนการฝึกและศึกษา ทั้งนี้ เกี่ยวกับกิจการและสิ่งอุปกรณ์ของ เหล่าทหารสรรพาวุธ มีเจ้ากรมสรรพาวุธทหารบกเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๒๔ กรมวิทยาศาสตร์ทหารบก มีหน้าที่วางแผน อำนาจการ ประสานงาน กำกับการ ดำเนินการ วิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับการผลิต การส่งกำลัง การซ่อมบำรุง และการบริการ กำหนดหลักนิยม และทำตำรา ตลอดจนการฝึกและศึกษา ทั้งนี้ เกี่ยวกับการปฏิบัติการและการป้องกันทางนิวเคลียร์ชีวเคมี และกิจการวิทยาศาสตร์ของกองทัพบก มีเจ้ากรมวิทยาศาสตร์ทหารบกเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๒๕ กรมยุทธศึกษาทหารบก มีหน้าที่วางแผน อำนาจการ ประสานงาน แนะนำกำกับการ ดำเนินการ สนับสนุน และตรวจตราเกี่ยวกับกิจการสายวิทยาการ การฝึกและศึกษาของกำลังพลเป็นบุคคล และหน่วยต่าง ๆ ของกองทัพบกทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ และกิจการอนุศาสนาจารย์ให้การฝึก และศึกษาแก่กำลังพลของกองทัพบกและนอกกองทัพบกในหลักสูตรต่าง ๆ ที่กองทัพบกมอบหมาย อำนาจการ ฝึกและศึกษาวิทยาการทุกเหล่าในกองทัพบก สถาบันการศึกษาและเหล่าสายวิทยาการวิจัยและพัฒนา กำหนดหลักนิยมและยุทธศาสตร์ทางทหารทั้งปวงของกองทัพบกที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งปกครองบังคับบัญชา หน่วยทหารที่กระทรวงกลาโหมกำหนด มีเจ้ากรมยุทธศึกษาทหารบกเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๒๖ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า มีหน้าที่ให้การศึกษา อบรม และดำเนินการฝึก นักเรียนนายร้อย มีผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๒๗ ศูนย์การบินทหารบก มีหน้าที่วางแผน อำนาจการ กำกับการ และดำเนินการฝึก และศึกษาเกี่ยวกับกิจการบินของกองทัพบก วิจัยและพัฒนา กำหนดหลักนิยมและทำตำราในทางวิทยาการ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งปกครองบังคับบัญชาหน่วยทหารที่กระทรวงกลาโหมกำหนด มีผู้บัญชาการศูนย์การบิน ทหารบกเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๒๘ กองทัพอากาศที่ ๑ มีหน้าที่วางแผน อำนาจการ กำกับการ และปฏิบัติหน้าที่หลักในการ ป้องกันประเทศ การรักษาความมั่นคงภายใน การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศการพัฒนาประเทศ ตามที่ได้รับมอบหมาย การถวายความปลอดภัยแก่สถาบันพระมหากษัตริย์ รวมถึงงานโครงการ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ และการปฏิบัติทางทหารที่ไม่ใช่สงคราม รวมทั้งปกครองบังคับบัญชามณฑล ทหารบกที่ ๑๑ มณฑลทหารบกที่ ๑๒ มณฑลทหารบกที่ ๑๓ มณฑลทหารบกที่ ๑๔ มณฑลทหารบกที่ ๑๕ และหน่วยทหารที่กระทรวงกลาโหมกำหนด มีแม่ทัพอากาศที่ ๑ เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๒๙ กองทัพอากาศที่ ๒ มีหน้าที่วางแผน อำนาจการ กำกับการ และปฏิบัติหน้าที่หลักในการ ป้องกันประเทศ การรักษาความมั่นคงภายใน การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศการพัฒนาประเทศ ตามที่ได้รับมอบหมาย การถวายความปลอดภัยแก่สถาบันพระมหากษัตริย์ รวมถึงงานโครงการอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ และการปฏิบัติทางทหารที่ไม่ใช่สงคราม รวมทั้งปกครองบังคับบัญชามณฑลทหารบกที่ ๒๑ มณฑลทหารบกที่ ๒๒ มณฑลทหารบกที่ ๒๓ มณฑลทหารบกที่ ๒๔ และหน่วยทหารที่กระทรวงกลาโหม กำหนด มีแม่ทัพอากาศที่ ๒ เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๓๐ กองทัพอากาศที่ ๓ มีหน้าที่วางแผน อำนาจการ กำกับการ และปฏิบัติหน้าที่หลักในการ ป้องกันประเทศ การรักษาความมั่นคงภายใน การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศการพัฒนาประเทศ ตามที่ได้รับมอบหมาย การถวายความปลอดภัยแก่สถาบันพระมหากษัตริย์ รวมถึงงานโครงการอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ และการปฏิบัติทางทหารที่ไม่ใช่สงคราม รวมทั้งปกครองบังคับบัญชามณฑลทหารบกที่ ๓๑ มณฑลทหารบกที่ ๓๒ มณฑลทหารบกที่ ๓๓ และหน่วยทหารที่กระทรวงกลาโหมกำหนดมีแม่ทัพอากาศที่ ๓ เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๓๑ กองทัพอากาศที่ ๔ มีหน้าที่วางแผน อำนาจการ กำกับการ และปฏิบัติหน้าที่หลัก ในการป้องกันประเทศ การรักษาความมั่นคงภายใน การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศการพัฒนา ประเทศตามที่ได้รับมอบหมาย การถวายความปลอดภัยแด่สถาบันพระมหากษัตริย์ รวมถึงงานโครงการ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ และการปฏิบัติทางทหารที่ไม่ใช่สงคราม รวมทั้งปกครองบังคับบัญชาขบวนพล ทหารบกที่ ๔๑ ขบวนพลทหารบกที่ ๔๒ และหน่วยทหารที่กระทรวงกลาโหมกำหนดมีแม่ทัพภาคที่ ๔ เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๓๒ หน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ มีหน้าที่วางแผน อำนาจการ ประสานงานกำกับการ และปฏิบัติการเกี่ยวกับสงครามพิเศษ ดำเนินการฝึกและศึกษาเกี่ยวกับการสงครามพิเศษการส่งกำลัง ทางอากาศ การยุทธ์ส่งทางอากาศ และการปฏิบัติการพิเศษอื่นที่กองทัพกมอบหมายวิจัยและพัฒนา กำหนดหลักนิยมและทำตำราในทางวิทยาการที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งปกครองบังคับบัญชาหน่วยทหาร ที่กระทรวงกลาโหมกำหนด มีผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๓๓ หน่วยบัญชาการป้องกันภัยทางอากาศกองทัพบก มีหน้าที่วางแผน อำนาจการ ประสานงาน และดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันภัยทางอากาศของกองทัพบก รวมทั้งปกครองบังคับบัญชา หน่วยทหารที่กระทรวงกลาโหมกำหนด มีผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการป้องกันภัยทางอากาศกองทัพบกเป็น ผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๓๔ หน่วยทหารอื่นซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากองร้อย กองพัน กรม กองพล หรือกองทัพน้อย ซึ่งขึ้นตรงต่อกองทัพบก มีหน้าที่ตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนด

<0><0><0><0><0><0><0><0>

บทที่ ๓ กองทัพเรือ

๑. ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้กำหนดภารกิจของกองทัพเรือ ดังนี้

กองทัพเรือมีหน้าที่เตรียมกำลังกองทัพเรือการป้องกันราชอาณาจักรและดำเนินการเกี่ยวกับการใช้กำลังกองทัพเรือตามอำนาจหน้าที่ของกระทรวงกลาโหมมีผู้บัญชาการทหารเรือเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒. ตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการและกำหนดหน้าที่ของส่วนราชการ กองทัพเรือ กองทัพอากาศ กระทรวงกลาโหม พ.ศ.๒๕๕๒ ได้กำหนดให้ กองทัพเรือ แบ่งส่วนราชการออกเป็นดังนี้

๒.๑ สำนักงานเลขาธิการกองทัพเรือ มีหน้าที่ประสานงานและดำเนินการเกี่ยวกับงานเลขาธิการและงานธุรการให้กับผู้บัญชาการทหารเรือ รองผู้บัญชาการทหารเรือผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารเรือ เสนาธิการทหารเรือ และผู้ดำรงตำแหน่งอื่นตามที่มีผู้บัญชาการทหารเรือมอบหมาย ตลอดจนดำเนินงานและประสานงานเกี่ยวกับการส่งเสริมภาพลักษณ์และการประชาสัมพันธ์ของกองทัพเรือ มีเลขาธิการกองทัพเรือเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๒ กรมสารบรรณทหารเรือ มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับงานสารบรรณและงานธุรการ ตลอดจนให้การฝึกและศึกษาวิชาการสารบรรณและวิชาการอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย มีเจ้ากรมสารบรรณทหารเรือเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๓ กรมกำลังพลทหารเรือ มีหน้าที่วางแผน อำนวยการ ประสานงาน กำกับการและดำเนินการเกี่ยวกับกิจการกำลังพล ได้แก่ การเตรียมกำลังพล การจัดหากำลังพล การจัดการกำลังพลการปกครองกำลังพล การสวัสดิ การศึกษา การสวัสดิการ การบำรุงขวัญ และวินัยทหาร ตลอดจนให้การฝึกและศึกษาวิชาการกำลังพลและวิชาการอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย มีเจ้ากรมกำลังพลทหารเรือเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๔ กรมข่าวทหารเรือ มีหน้าที่วางแผน อำนวยการ ประสานงาน กำกับการ และดำเนินการเกี่ยวกับการข่าว การรักษาความปลอดภัย การทูตฝ่ายทหารเรือไทยในต่างประเทศ การติดต่อกับทูตฝ่ายทหารต่างประเทศในประเทศไทย การพิธีการทูตที่กองทัพเรือต้องร่วมด้วยตลอดจนให้การฝึกและศึกษาวิชาการข่าวและวิชาการอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย มีเจ้ากรมข่าวทหารเรือเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๕ กรมยุทธการทหารเรือ มีหน้าที่วางแผน อำนวยการ ประสานงาน กำกับการ และดำเนินการเกี่ยวกับการยุทธการ การพัฒนากำลังรบ การกำหนดและจัดทำอัตรากำลัง กิจการความมั่นคงทางทะเล สนธิสัญญาและพันธกรณีระหว่างประเทศ ตลอดจนให้การฝึกและศึกษาวิชาการด้านการยุทธการและวิชาการอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย มีเจ้ากรมยุทธการทหารเรือเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๖ กรมส่งกำลังบำรุงทหารเรือ มีหน้าที่วางแผน อำนวยการ ประสานงานและกำกับการเกี่ยวกับการส่งกำลังบำรุง ได้แก่ การส่งกำลัง การซ่อมบำรุง การลำเลียงขนส่ง การบริการการรักษาพยาบาลและการส่งกลับ การก่อสร้าง การจัดการเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ การฐานทัพ และการระดมสรรพกำลัง รวมทั้งดำเนินการเกี่ยวกับการสถิติ ตลอดจนให้การฝึกและศึกษาวิชาการส่งกำลังบำรุงและวิชาการอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย มีเจ้ากรมส่งกำลังบำรุงทหารเรือเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๗ กรมการสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศทหารเรือ มีหน้าที่วางแผน อำนวยการ ประสานงาน กำกับ การ และดำเนินการเกี่ยวกับการสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ การสงคราม อิเล็กทรอนิกส์และสารสนเทศ การส่งกำลังและซ่อมบำรุงด้านการสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศกิจการ วิทยุกระจายเสียง ตลอดจนเป็นศูนย์กลางวิทยาการด้านการสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศและกิจการอื่น ที่เกี่ยวข้องตามที่ได้รับมอบหมาย มีเจ้ากรมการสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศทหารเรือเป็นผู้บังคับบัญชา รับผิดชอบ

๒.๘ กรมกิจการพลเรือนทหารเรือ มีหน้าที่วางแผน อำนวยการ ประสานงาน กำกับ การ และดำเนินการเกี่ยวกับกิจการพลเรือน งานดำเนินการทางสงครามการเมืองในหน่วยทหารการปฏิบัติการ จิตวิทยา การช่วยเหลือประชาชน การประชาสัมพันธ์ การพัฒนาประเทศ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของ กองทัพเรือ และสนับสนุนงานตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตลอดจนให้การฝึกและศึกษา วิชาการกิจการพลเรือนและวิชาการอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย มีเจ้ากรมกิจการพลเรือนทหารเรือ เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๙ สำนักงานปลัดบัญชาทหารเรือ มีหน้าที่วางแผน อำนวยการ ประสานงาน กำกับ การ และดำเนินการเกี่ยวกับการงบประมาณ การบริหารทรัพยากร การบัญชี และการควบคุมภายใน ตลอดจน ให้การฝึกและศึกษาวิชาการกิจการปลัดบัญชาและวิชาการอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย มีปลัดบัญชาทหารเรือ เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๑๐ กรมการเงินทหารเรือ มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการเบิก รับ จ่าย และเก็บรักษา เงินและการดำเนินงานด้านการเงิน การบัญชี ตลอดจนการพัฒนาและการฝึกศึกษาของเหล่าทหารการเงิน มีเจ้ากรมการเงินทหารเรือเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๑๑ กรมจเรทหารเรือ มีหน้าที่ตรวจ ประเมินค่า เสนอแนะ และติดตามผล การปฏิบัติราชการของหน่วยต่าง ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติตามข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง ธรรมเนียม ของทหารและวิธีปฏิบัติทางเทคนิค รวมทั้งประสิทธิภาพและความพร้อมของหน่วย ตลอดจนสืบสวนสอบสวน ในเรื่องที่ได้รับมอบหมาย มีเจ้ากรมจเรทหารเรือเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๑๒ สำนักงานตรวจสอบภายในทหารเรือ มีหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบภายใน โดยอิสระ เพื่อประเมินค่าประสิทธิผลในการควบคุมและบริหารทรัพยากรตามความมุ่งหมาย ของกองทัพเรือมีผู้อำนวยการสำนักงานตรวจสอบภายในทหารเรือเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๑๓ สำนักงานจัดหายุทธโปกรณ์ทหารเรือ มีหน้าที่อำนวยการและประสานงาน การจัดหายุทธโปกรณ์หลักและยุทธโปกรณ์ที่กองทัพเรือมอบหมาย รวมทั้งสนับสนุนการส่งกำลังบำรุงรวม ของยุทธโปกรณ์ที่กองทัพเรือจัดหา ตลอดจนดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษาติดตามเทคโนโลยีทางทหาร มีผู้อำนวยการสำนักงานจัดหายุทธโปกรณ์ทหารเรือเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๑๔ สำนักงานพระธรรมนูญทหารเรือ มีหน้าที่เป็นที่ปรึกษากฎหมายของกองทัพเรือ พิจารณาเสนอแนะและดำเนินการเกี่ยวกับงานด้านกฎหมาย ตลอดจนให้การฝึกและศึกษาวิชาการ ด้านกฎหมายและวิชาการอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย มีผู้อำนวยการสำนักงานพระธรรมนูญทหารเรือ เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๑๕ กองเรือยุทธการ มีหน้าที่จัดและเตรียมกำลังทางเรือและกำลังทางอากาศ อำนวยการฝึกหน่วยในบังคับบัญชาให้มีสมรรถภาพและพร้อมที่จะทำการรบได้ มีผู้บัญชาการกองเรือยุทธการ เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๑๖ ทัพเรือภาคที่ ๑ มีหน้าที่ป้องกันราชอาณาจักรและรักษาความมั่นคง รวมทั้งผลประโยชน์ของชาติทางทะเลในพื้นที่รับผิดชอบจากภัยคุกคามต่าง ๆ และดำเนินการเกี่ยวกับการฐานทัพ การป้องกันพื้นที่ การสารวัตรทหาร กิจการพลเรือน และการควบคุมเรือพาณิชย์ตามที่ได้รับมอบหมาย มีผู้บัญชาการทัพเรือภาคที่ ๑ เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๑๗ ทัพเรือภาคที่ ๒ มีหน้าที่ป้องกันราชอาณาจักรและรักษาความมั่นคง รวมทั้งผลประโยชน์ของชาติทางทะเลในพื้นที่รับผิดชอบจากภัยคุกคามต่าง ๆ และดำเนินการเกี่ยวกับการฐานทัพ การป้องกันพื้นที่ การสารวัตรทหาร กิจการพลเรือน และการควบคุมเรือพาณิชย์ตามที่ได้รับมอบหมาย มีผู้บัญชาการทัพเรือภาคที่ ๒ เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๑๘ ทัพเรือภาคที่ ๓ มีหน้าที่ป้องกันราชอาณาจักรและรักษาความมั่นคง รวมทั้งผลประโยชน์ของชาติทางทะเลในพื้นที่รับผิดชอบจากภัยคุกคามต่าง ๆ และดำเนินการเกี่ยวกับการฐานทัพ การป้องกันพื้นที่ การสารวัตรทหาร กิจการพลเรือน และการควบคุมเรือพาณิชย์ตามที่ได้รับมอบหมาย มีผู้บัญชาการทัพเรือภาคที่ ๓ เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๑๙ หน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน มีหน้าที่จัดและเตรียมกำลังฝ่ายนาวิกโยธิน อำนวยการฝึกหน่วยในบังคับบัญชาให้มีสมรรถภาพและพร้อมที่จะทำการรบได้ มีผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการนาวิกโยธินเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๒๐ หน่วยบัญชาการต่อสู้อากาศยานและรักษาฝั่ง มีหน้าที่จัดและเตรียมกำลังป้องกันภัยทางอากาศและภัยทางทะเลตามที่ได้รับมอบหมาย อำนวยการฝึกหน่วยในบังคับบัญชาให้มีสมรรถภาพและพร้อมที่จะทำการรบได้ มีผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการต่อสู้อากาศยานและรักษาฝั่งเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๒๑ ฐานทัพเรือสัตหีบ มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการฐานทัพ การรักษาความสงบเรียบร้อยและระเบียบวินัยของทหาร การสารวัตรทหาร การรักษาความปลอดภัยฐานที่ตั้งหน่วยทหารและพื้นที่ที่ได้รับมอบหมาย การกิจการพลเรือน การเรือนจำ การสวัสดิการ และสนับสนุนการปฏิบัติการทางเรือตลอดจนให้การฝึกและศึกษาวิชาการด้านการฐานทัพและวิชาการอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย มีผู้บัญชาการฐานทัพเรือสัตหีบเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๒๒ ฐานทัพเรือกรุงเทพ มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการฐานทัพ การป้องกันพื้นที่ การรักษาความสงบเรียบร้อย การรักษาความปลอดภัยฐานที่ตั้งหน่วยทหารและพื้นที่ที่ได้รับมอบหมาย การกิจการพลเรือน การควบคุมเรือพาณิชย์ การเรือนจำ การดุริยางค์ ตลอดจนให้การฝึกและศึกษาวิชาการด้านการฐานทัพ การดุริยางค์ และวิชาการอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย มีผู้บัญชาการฐานทัพเรือกรุงเทพเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๒๓ กรมสารวัตรทหารเรือ มีหน้าที่อำนวยการ ประสานงาน กำกับดูแลและดำเนินการเกี่ยวกับการรักษาระเบียบวินัย การจับกุมบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร การสืบสวนสอบสวนคดีอาญา ซึ่งอยู่ในอำนาจศาลทหาร การจรรยาบรรณในกิจการทหาร การรักษาความปลอดภัยการพิจารณาอำนวยการในยามสงครามเกี่ยวกับทหารพลัดหน่วย เชลยศึก ขนชาติศัตรู และผู้ลี้ภัย ตลอดจนให้การฝึกและศึกษาวิชาการสารวัตรและวิชาการอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย มีผู้บังคับการกรมสารวัตรทหารเรือเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๒๔ กรมอู่ทหารเรือ มีหน้าที่อำนวยการ ประสานงาน แนะนำ กำกับดูแลและดำเนินการเกี่ยวกับการซ่อม สร้าง ดัดแปลง ทดสอบ วิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับเรือ ยานรบและอุปกรณ์การช่างที่เกี่ยวข้อง การส่งกำลังพัสดุสายช่าง ตลอดจนให้การฝึกและศึกษาวิชาการช่างและวิชาการอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย มีเจ้ากรมอู่ทหารเรือเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๒๕ กรมอิเล็กทรอนิกส์ทหารเรือ มีหน้าที่อำนาจการ ประสานงาน แนะนำ กำกับ การและดำเนินการเกี่ยวกับการซ่อม สร้าง ดัดแปลง ทดสอบ วิจัยและพัฒนาเครื่องมือและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ และคอมพิวเตอร์ การส่งกำลังพัสดุสายอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์ตลอดจนให้การฝึกและศึกษาวิชาการอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์และวิชาการอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย มีเจ้ากรมอิเล็กทรอนิกส์ทหารเรือ เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๒๖ กรมช่างโยธาทหารเรือ มีหน้าที่อำนาจการ ประสานงาน แนะนำ กำกับ การและดำเนินการเกี่ยวกับการซ่อม สร้าง ดัดแปลง และบำรุงรักษาอาคารสถานที่ สิ่งก่อสร้าง เครื่องทุ่นแรงและอุปกรณ์สายช่างโยธา การส่งกำลังพัสดุสายช่างโยธา การวิจัยและพัฒนา ตลอดจนให้การฝึกและศึกษาวิชาการช่างโยธาและวิชาการอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย มีเจ้ากรมช่างโยธาทหารเรือ เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๒๗ กรมสรรพาวุธทหารเรือ มีหน้าที่อำนาจการ ประสานงาน แนะนำ กำกับ การและดำเนินการเกี่ยวกับการซ่อมและสร้างเครื่องสรรพาวุธ การส่งกำลังพัสดุสายสรรพาวุธ การถอดทำลายวัตถุระเบิด รวมทั้งการวิจัยและพัฒนาการสรรพาวุธ ตลอดจนให้การฝึกและศึกษาวิชาการสรรพาวุธและวิชาการอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย มีเจ้ากรมสรรพาวุธทหารเรือเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๒๘ กรมพลธิการทหารเรือ มีหน้าที่อำนาจการ ประสานงาน แนะนำ กำกับ การและดำเนินการเกี่ยวกับการส่งกำลังพัสดุสายพลธิการ การบริการ และการโภชนาการ ตลอดจนให้การฝึกและศึกษาวิชาการพลธิการและวิชาการอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย มีเจ้ากรมพลธิการทหารเรือ เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๒๙ กรมแพทย์ทหารเรือ มีหน้าที่อำนาจการ ประสานงาน แนะนำ กำกับ การและดำเนินการเกี่ยวกับการบริการสุขภาพ การส่งกำลัง และการซ่อมบำรุงพัสดุสายแพทย์ รวมทั้งการวิจัยและพัฒนาการแพทย์ ตลอดจนให้การฝึกและศึกษาวิชาการแพทย์และวิชาการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายมีเจ้ากรมแพทย์ทหารเรือเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๓๐ กรมการขนส่งทหารเรือ มีหน้าที่อำนาจการ ประสานงาน แนะนำ กำกับ การและดำเนินการเกี่ยวกับการขนส่ง การซ่อมพาหนะสายขนส่ง การส่งกำลังพัสดุสายขนส่ง รวมทั้งการวิจัยและพัฒนาการขนส่ง ตลอดจนให้การฝึกและศึกษาวิชาการขนส่งและวิชาการอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย มีเจ้ากรมการขนส่งทหารเรือเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๓๑ กรมอุทกศาสตร์ มีหน้าที่อำนาจการ ประสานงาน แนะนำ กำกับ การดำเนินการให้การสนับสนุน และให้บริการด้านอุทกศาสตร์ สมุทรศาสตร์ อุดุนิยมวิทยา วิศวกรรมชายฝั่ง เครื่องหมายทางเรือ การเดินเรือ เวลามาตรฐานประเทศไทย และงานเขตแดนระหว่างประเทศ รวมทั้งการส่งกำลังพัสดุสายอุทกศาสตร์ สมุทรศาสตร์ และอุดุนิยมวิทยา ตลอดจนให้การฝึกและศึกษาวิจัยพัฒนาวิชาการอุทกศาสตร์ สมุทรศาสตร์ อุดุนิยมวิทยา และวิชาการอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย มีเจ้ากรมอุทกศาสตร์เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๓๒ กรมสวัสดิการทหารเรือ มีหน้าที่อำนาจการ ประสานงาน แนะนำ กำกับ การและดำเนินการเกี่ยวกับการสวัสดิการ การแนะนำและส่งเสริมการอาชีพทั่วไปแก่ทหาร ข้าราชการลูกจ้าง และครอบครัวในกองทัพเรือ ตลอดจนให้การฝึกและศึกษาวิชาการตามที่ได้รับมอบหมาย มีเจ้ากรมสวัสดิการทหารเรือเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๓๓ กรมวิทยาศาสตร์ทหารเรือ มีหน้าที่อำนวยความสะดวก ประสานงาน แนะนำ กำกับดูแล และดำเนินการเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนากิจการทางวิทยาศาสตร์ของกองทัพเรือ การส่งกำลังวัสดุ สายวิทยาศาสตร์ การวิเคราะห์และทดสอบวัสดุ การปฏิบัติและการป้องกันทางนิวเคลียร์ ชีวะ เคมี ตลอดจนให้การฝึกและศึกษาวิชาการวิทยาศาสตร์และวิชาการอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย มีเจ้ากรมวิทยาศาสตร์ทหารเรือ เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๓๔ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ มีหน้าที่อำนวยความสะดวก ประสานงาน แนะนำ กำกับดูแล และดำเนินการเกี่ยวกับการฝึกศึกษา การส่งเสริมความรู้ทั่วไป การส่งกำลังซ่อมบำรุง และบริการวัสดุประเภท เครื่องช่วยการศึกษาและตำรา การอนุศาสนาจารย์ งานประวัติศาสตร์และพิพิธภัณฑ์ทางการศึกษาวิเคราะห์ จัดทำและประเมินยุทธศาสตร์ และกำหนดหลักนิยมของกองทัพเรือ ตลอดจนให้การฝึกและศึกษาวิชาการ ทหารเรือและวิทยาการที่เกี่ยวข้องของสถานศึกษาในบังคับบัญชาและสถานศึกษาในกำกับ มีเจ้ากรมยุทธศึกษา ทหารเรือเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๓๕ โรงเรียนนายเรือ มีหน้าที่ให้การศึกษา อบรม และดำเนินการฝึกนักเรียนนายเรือ มีผู้บัญชาการโรงเรียนนายเรือเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๓๖ สำนักงานวิจัยและพัฒนาการทางทหารกองทัพเรือ มีหน้าที่วางแผน อำนวยความสะดวก ประสานงาน กำกับดูแล และดำเนินการเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนาการทางทหารของกองทัพเรือ ทั้งในด้านหลักการและด้านยุทธโศปกรณ์ ตลอดจนรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และประเมินผลการวิจัย และพัฒนาการทางทหาร เพื่อนำไปใช้หรือนำไปสู่การผลิต มีผู้อำนวยการสำนักงานวิจัยและพัฒนาการ ทางทหารกองทัพเรือเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๒.๓๗ หน่วยทหารอื่นซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากองร้อย กองพัน กรม หรือกองพล ซึ่งขึ้นตรงต่อกองทัพเรือ มีหน้าที่ตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนด

<0><0><0><0><0><0><0><0>

การจัดส่วนราชการกองทัพอากาศ

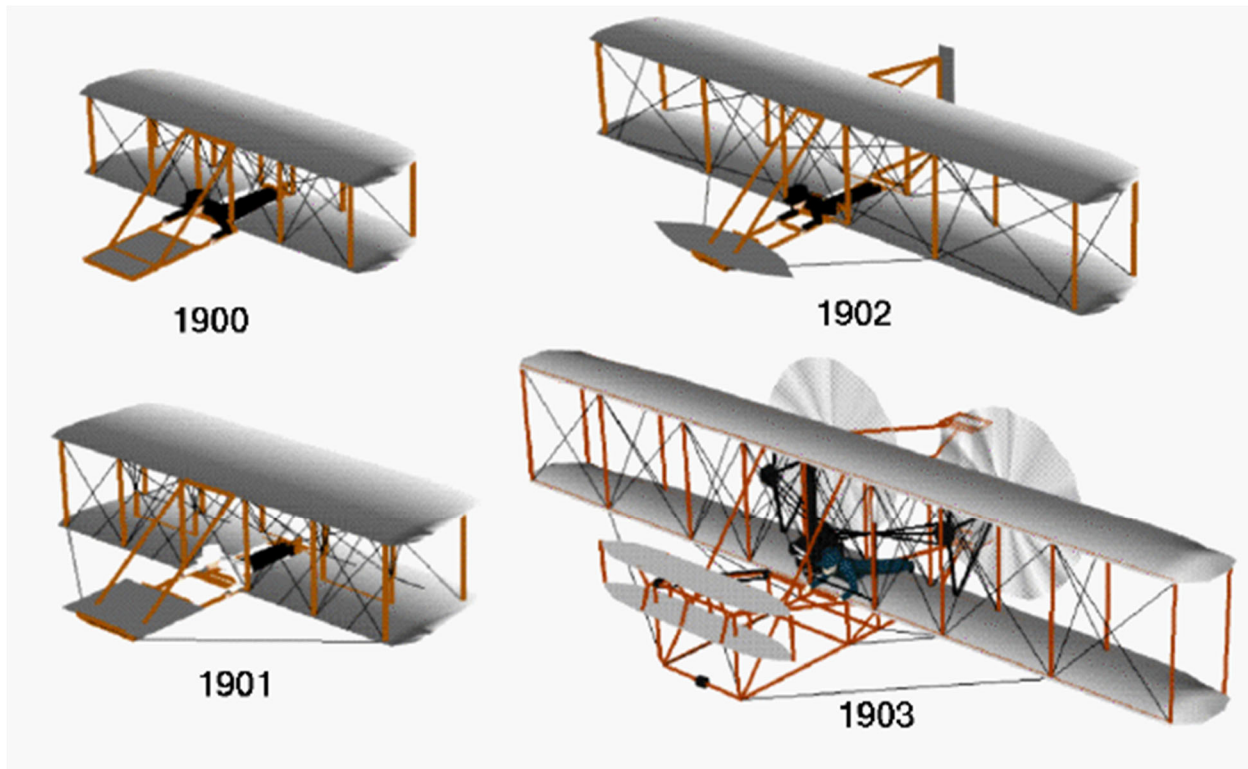
สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทที่ 1 ประวัติความเป็นมากองทัพอากาศ	1
บทที่ 2 หลักนิยมกองทัพอากาศ	27
บทที่ 3 การจัดส่วนราชการกองทัพอากาศ	36

บทที่ 1

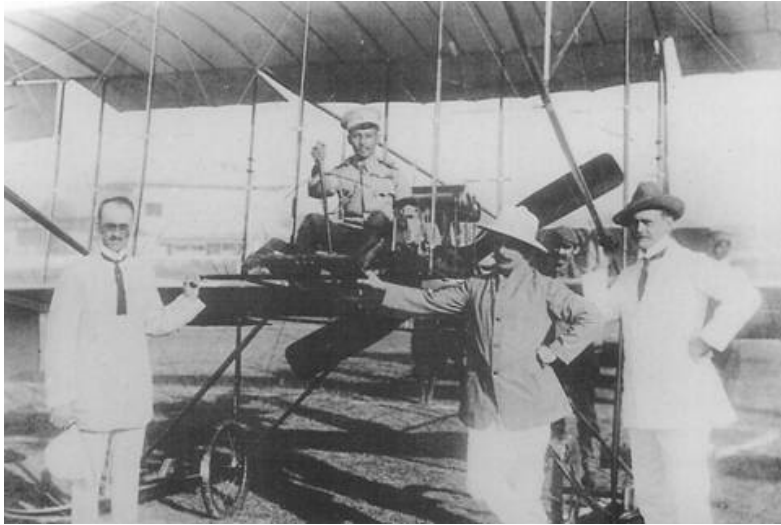
ประวัติความเป็นมาของอากาศยาน

แนวความคิดเกี่ยวกับการบินของชาวตะวันออกและชาวตะวันตกปรากฏหลักฐานมานานแล้ว เช่น สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงตรัสแก่พระอานนทขณะทรงเห็นหงส์ฝูงหนึ่งบินไปในอากาศว่า “อากาศเส ยนติ อิติยา” แปลว่า “ผู้มีฤทธิ์ย่อมไปได้ในอากาศ” พระดำรัสของพระพุทธองค์เมื่อ 2,500 กว่าปีมาแล้วนั้น เป็นความจริง ขึ้นมาใน พ.ศ. 2446 เมื่อชาวตะวันตกประดิษฐ์เครื่องบินและทำการบินสำเร็จ

รูปภาพ : เครื่องบินของสองพี่น้องตระกูลไรท์ ซึ่งทำการบินได้สำเร็จเป็นครั้งแรกของโลก เมื่อวันที่ 17 ธันวาคม พ.ศ.2446 Wright Wilbur (1867-1912) and Orville (1871-1948)

นับตั้งแต่พี่น้องตระกูลไรท์ทำการบินสำเร็จ การบินก็ได้ขยายตัวขึ้นอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง นานาประเทศได้ให้ความสนใจเรื่องการบินอย่างจริงจัง ส่วนในประเทศไทย มีนักบินชาวเบลเยียมชื่อ นาย ชาร์ลส์ ฟัน เดน บอร์น (Charles van den Born) ได้นำเครื่องบินอ็องรีฟาร์มันง แบบที่ ๔ (Henri Farman IV) มาทำการบินแสดงให้ประชาชนชาวไทยได้ชม พร้อมทั้งลงจอดที่สนามม้าสระปทุม (ราชกรีฑาสโมสร) ตั้งแต่วันที่ 31 มกราคม ถึงวันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2453

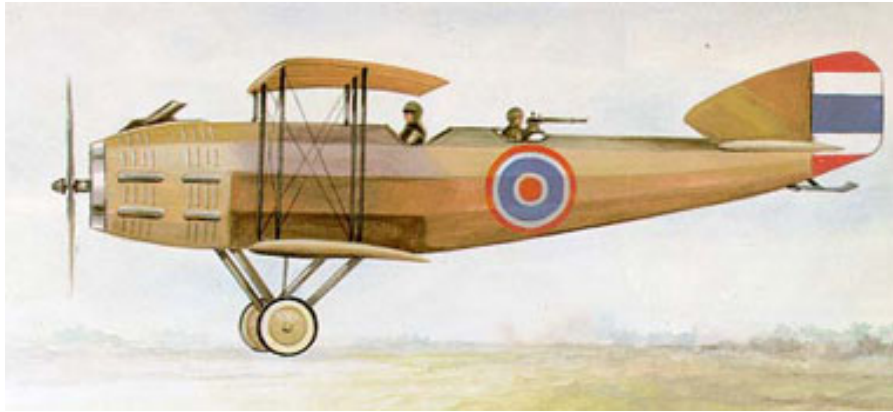
รูปภาพ : นาย ชาร์ลส์ ฟิน เดน บอร์น นักบินชาวเบลเยียมได้นำเครื่องบินมาลงจอดที่สนามม้าสระปทุม นายพลเอก สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจักรพงษ์ภูวนารถ กรมหลวงพิศณุโลกประชานารถ เสนาธิการทหารบก ได้เสด็จขึ้นบินกับนายชาร์ลส์ ฟิน เดน บอร์น

ใน พ.ศ. 2454 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระบรมราโชบายทำนุบำรุงกิจการทหารอย่างจริงจัง ทรงตระหนักถึงความจำเป็นที่ประเทศไทยจะต้องมีเครื่องบินไว้ป้องกันภัยที่จะบังเกิดแก่ชาติ ด้วยเหตุนี้กระทรวงกลาโหมจึงได้ดำริที่จะจัดตั้ง “กิจการบิน” ขึ้นในกองทัพบก เพื่อตอบสนองพระบรมราโชบายฯ จึงมีการสนับสนุนการคัดเลือกนายทหารบก 3 คน ซึ่งมีคุณสมบัติเหมาะสมไปศึกษาวิชาการบิน ณ ประเทศฝรั่งเศส ตามคำสั่งกระทรวงกลาโหม ที่ 211/21715 ลงวันที่ 18 มกราคม พ.ศ. 2454 ได้แก่ นายพันตรี หลวงศักดิ์ศัลยาวุธ (สุณี สุวรรณประทีป) ผู้บังคับกองพันพิเศษ กองพลที่ 5, นายร้อยเอก หลวงอาวุธสิทธิกร (หลง สิ้นศุข) ผู้รั้งผู้บังคับกองพันพิเศษ กองพลที่ 9 และ นายร้อยโท ทิพย์ เกตุทัต ผู้บังคับกองร้อยที่ 2 โรงเรียนนายร้อยชั้นมัธยม

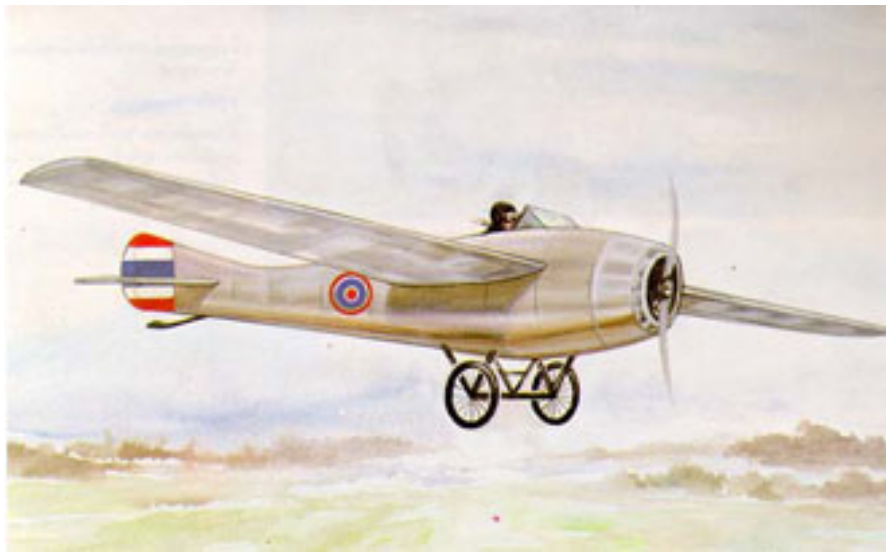

รูปภาพ : จากซ้ายไปขวา นายพันตรี หลวงศักดิ์ศัลยาวุธ (สุณี สุวรรณประทีป), นายร้อยเอก หลวงอาวุธสิทธิกร (หลง สิ้นศุข) และ นายร้อยโท ทิพย์ เกตุทัต

ระหว่างที่นายทหารทั้ง 3 ท่าน กำลังศึกษาวิชาการบิน กระทรวงกลาโหมได้สั่งซื้อเครื่องบินจาก ประเทศฝรั่งเศส ใน พ.ศ. 2455 - 2456 ได้แก่ เครื่องบินเบรเกต์ปีก 2 ชั้น จำนวน 3 เครื่อง และเครื่องบิน นีเออปอร์ตปีกชั้นเดียว จำนวน 4 เครื่อง และเจ้าพระยาอภัยภูเบศร์ (ชุ่ม อภัยวงศ์) ได้บริจาคเงินส่วนตัวซื้อแบบ เบรเกต์ให้กระทรวงกลาโหมอีก 1 เครื่อง รวมเป็น 8 เครื่อง นับว่านายทหารทั้ง 3 ท่านเป็นนักบินชุดแรกของไทย

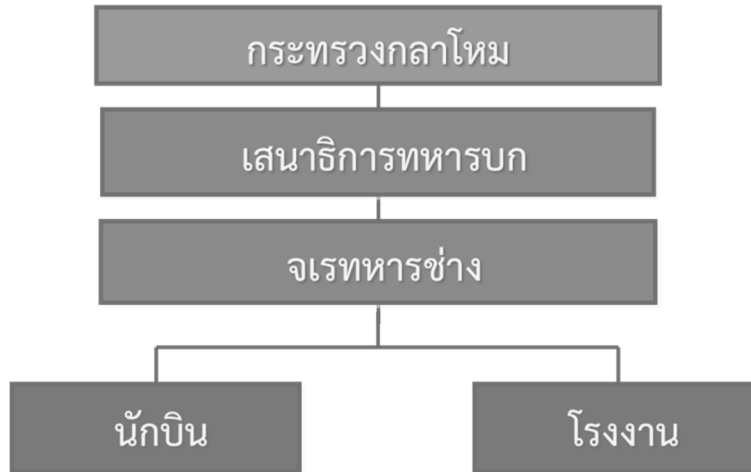

รูปภาพ : เครื่องบินแบบเบรเกต์ (Breguet) ที่รัฐบาลสั่งซื้อจากฝรั่งเศส เมื่อ พ.ศ. 2455 - 2456

รูปภาพ : เครื่องบินแบบนีเออปอร์ต (Nieuport) ที่รัฐบาลสั่งซื้อจากฝรั่งเศสเมื่อ พ.ศ. 2455 - 2456

หลังจากนายทหารทั้ง 3 ท่านสำเร็จวิชาการบินได้เดินทางกลับประเทศไทย กระทรวงกลาโหมได้เริ่มงาน กิจการการบินขึ้น โดยอยู่ในบังคับบัญชาของ นายพลโท พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าบุรฉัตรไชยากร กรมหมื่น กำแพงเพชรอัครโยธิน จเรทหารช่าง และสร้างโรงเก็บเครื่องบินชั่วคราวขึ้นที่ตำบลปทุมวัน (สนามราชกรีฑาสโมสร) โดยที่นายทหารทั้ง 3 ท่านนี้ทำหน้าที่ทั้งนักบินและช่างเครื่องบินด้วย

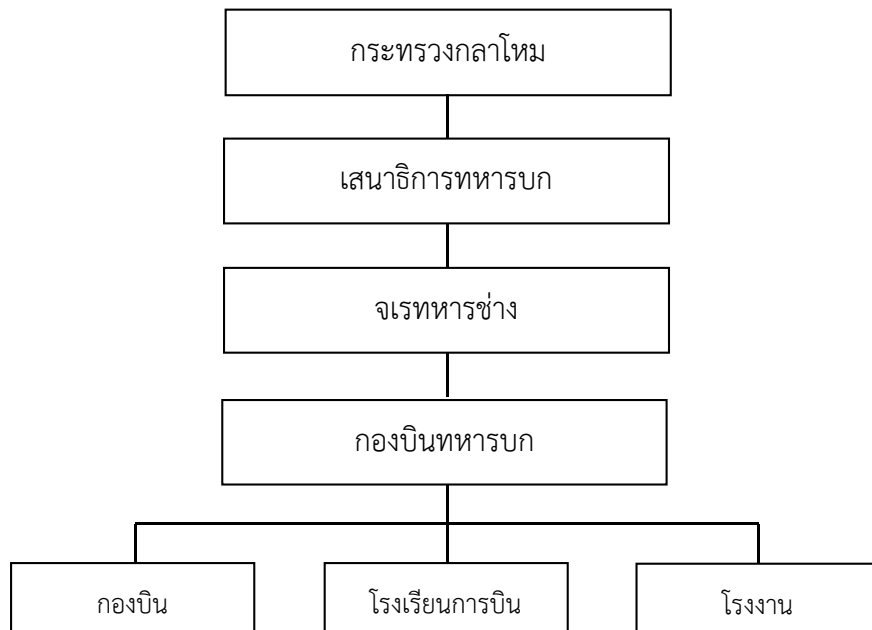
รูปภาพ : การจัดตั้งแผนกการบิน ตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2456 - 26 มีนาคม พ.ศ. 2457

หลังจากกิจการบินได้จัดตั้งขึ้นเป็นเวลาหนึ่งปี พลเอก เจ้าพระยาบดินทรเดชาฯ เสนาบดีกระทรวงกลาโหม ได้กำหนดการย้ายแผนกการบินจากปทุมวันไปตั้งที่ตึกดอนเมือง เพราะสถานที่ตั้งเดิมคับแคบไม่สะดวกในการสร้างโรงเก็บเครื่องบินและการขยายสนามบิน นอกจากนี้สนามบินเดิมยังเป็นที่ลุ่ม และไม่เหมาะสมกับทิศทางลมประจำถิ่น จึงย้ายที่ตั้งไปยังตำบลดอนเมืองซึ่งอยู่ทางทิศเหนือไป 24 กิโลเมตร เหมาะสมในการสร้างสนามบินเพราะเป็นที่ดอน น้ำไม่ท่วม และเป็นที่ตั้งทางยุทธศาสตร์ที่สำคัญด้วย

รูปภาพ : โรงเก็บเครื่องบินที่สนามบินดอนเมือง พ.ศ.2457

ในวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2457 กระทรวงกลาโหมได้มีคำสั่งให้จัดตั้ง “กองบินทหารบก” และย้ายนายทหาร 3 ท่าน มาเป็นผู้บังคับการกองบิน และผู้ช่วยผู้บังคับการกองบิน

รูปภาพ : การจัดกองบิณฑการบก 27 มีนาคม พ.ศ. 2457 - 18 มีนาคม พ.ศ. 2461

ในวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2457 ได้มีคำสั่งกระทรวงกลาโหม ให้บรรจุนายทหารสัญญาบัตรเข้าเป็นศิษย์การบิณฑชั้นปฐมรุ่นแรก จำนวน 8 คน ซึ่งเป็นนายทหารสัญญาบัตรทั้งหมด

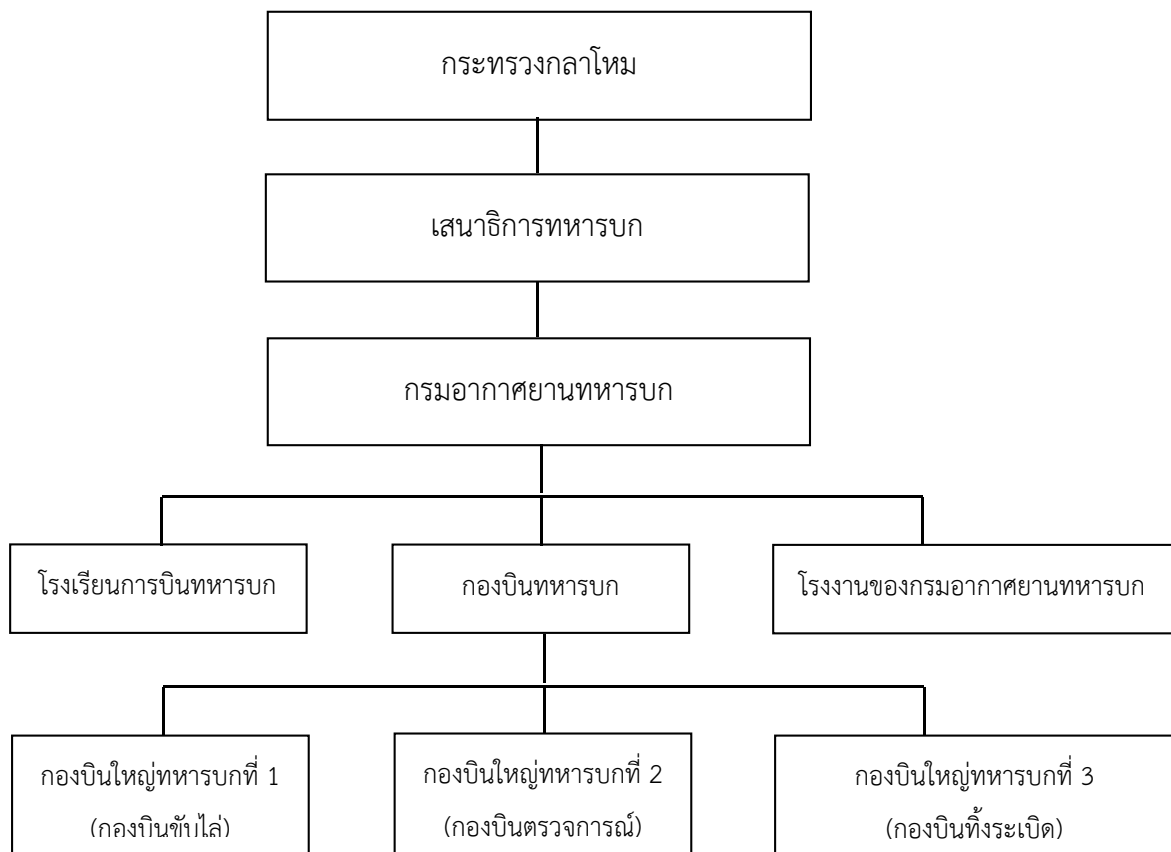
ในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2457 เกิดสงครามโลกครั้งที่ 1 ขึ้นระหว่างมหาอำนาจกลาง เยอรมนี ออสเตรีย - ฮังการี กับประเทศฝ่ายสัมพันธมิตร อังกฤษ ฝรั่งเศส และรัสเซีย ในระยะเริ่มต้นสงคราม พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงดำเนินพระบรมราโชบายเป็นกลาง ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2460 ทรงตัดสินพระทัยประกาศสงครามกับเยอรมนี และออสเตรีย - ฮังการี เมื่อ 22 กรกฎาคม พ.ศ. 2460 ทำให้ประเทศไทยได้ส่งกองทหารอาสาซึ่งประกอบด้วยกำลังพลจาก กองบิณฑการบก และกองทหารบกพลยศ เข้าร่วมรบกับฝ่ายสัมพันธมิตรในสมรภูมิยุโรป

รูปภาพ : การจัดทหารเข้าร่วมรบในสงครามโลกครั้งที่ 1 ณ สมรภูมิตวีปยุโรป

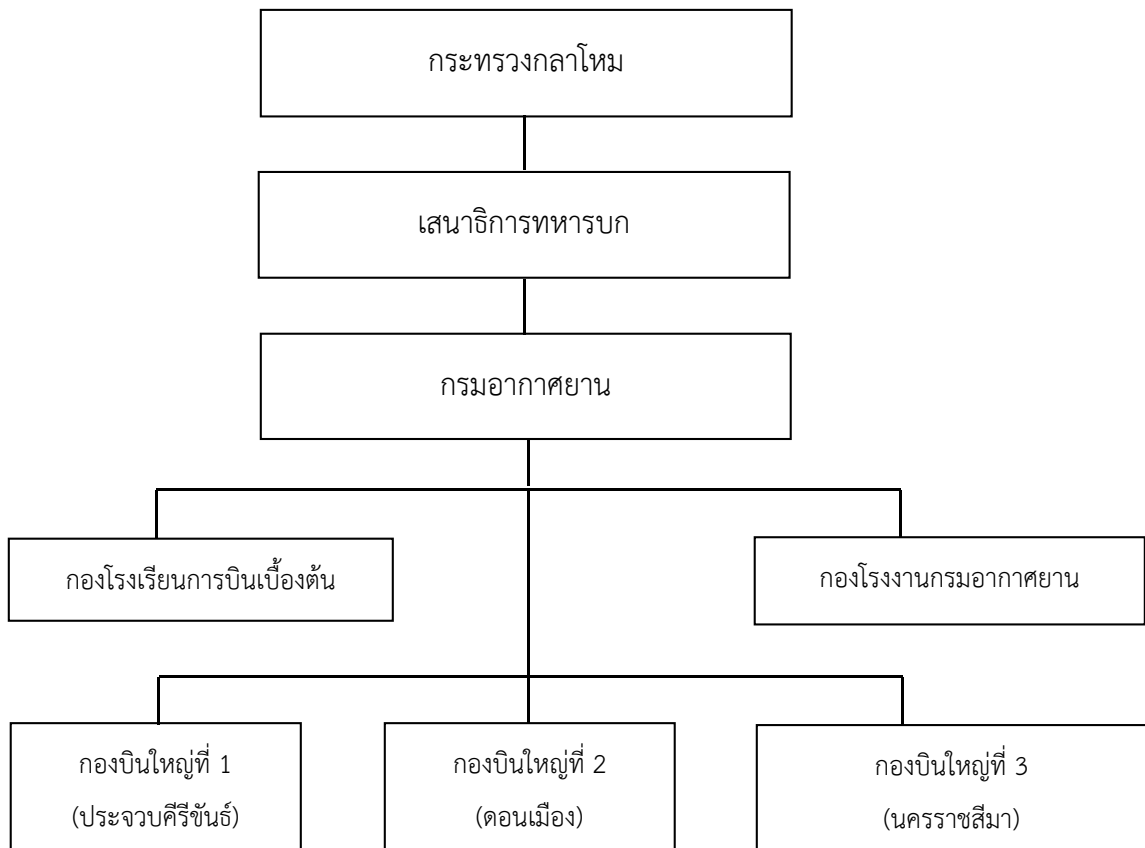
วันที่ 14 กรกฎาคม พ.ศ. 2462 เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 1 ยุติลง รัฐบาลฝรั่งเศสจัดให้ทหารฝ่ายสัมพันธมิตรเดินสวนสนามฉลองชัยชนะในกรุงปารีส และได้เชิญกองทหารไทยเข้าร่วมการสวนสนามด้วยจำนวน 1 กองร้อย รวมทหารไทย 138 คน เดินผ่านประตูชัยกรุงปารีส ในวันที่ 19 กรกฎาคม พ.ศ. 2462 ได้ร่วมสวนสนามในกรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ จำนวน 55 คน ในวันที่ 19 กรกฎาคม พ.ศ.2462 และเข้าร่วมสวนสนามในกรุงบรัสเซล ประเทศเบลเยียม จำนวน 167 คน ในวันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ. 2462

ผลที่ประเทศไทยได้รับจากการเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ 1 คือ การได้รับการยอมรับจากอารยประเทศ การได้รับเงินค่าปฏิกรรมสงคราม การยกเลิกสนธิสัญญาต่าง ๆ ที่เสียเปรียบ และการเข้าเป็นสมาชิกองค์การสันนิบาตชาติ นอกจากนี้แล้วยังเกิดการปรับเปลี่ยนของกิจการของกองบินทหารบกขึ้น โดยกระทรวงกลาโหมได้พิจารณาเห็นสมควรที่จะตั้งกรมสำหรับอำนาจการในด้านการบินขึ้น จึงได้มีคำสั่ง ที่ 218/27941 ลงวันที่ 19 มีนาคม พ.ศ.2461 ให้ตั้ง “กรมอากาศยานทหารบก” โดยรวมกองบินทหารบกซึ่งมีอยู่แล้วเข้าไว้ในกรมใหม่นี้

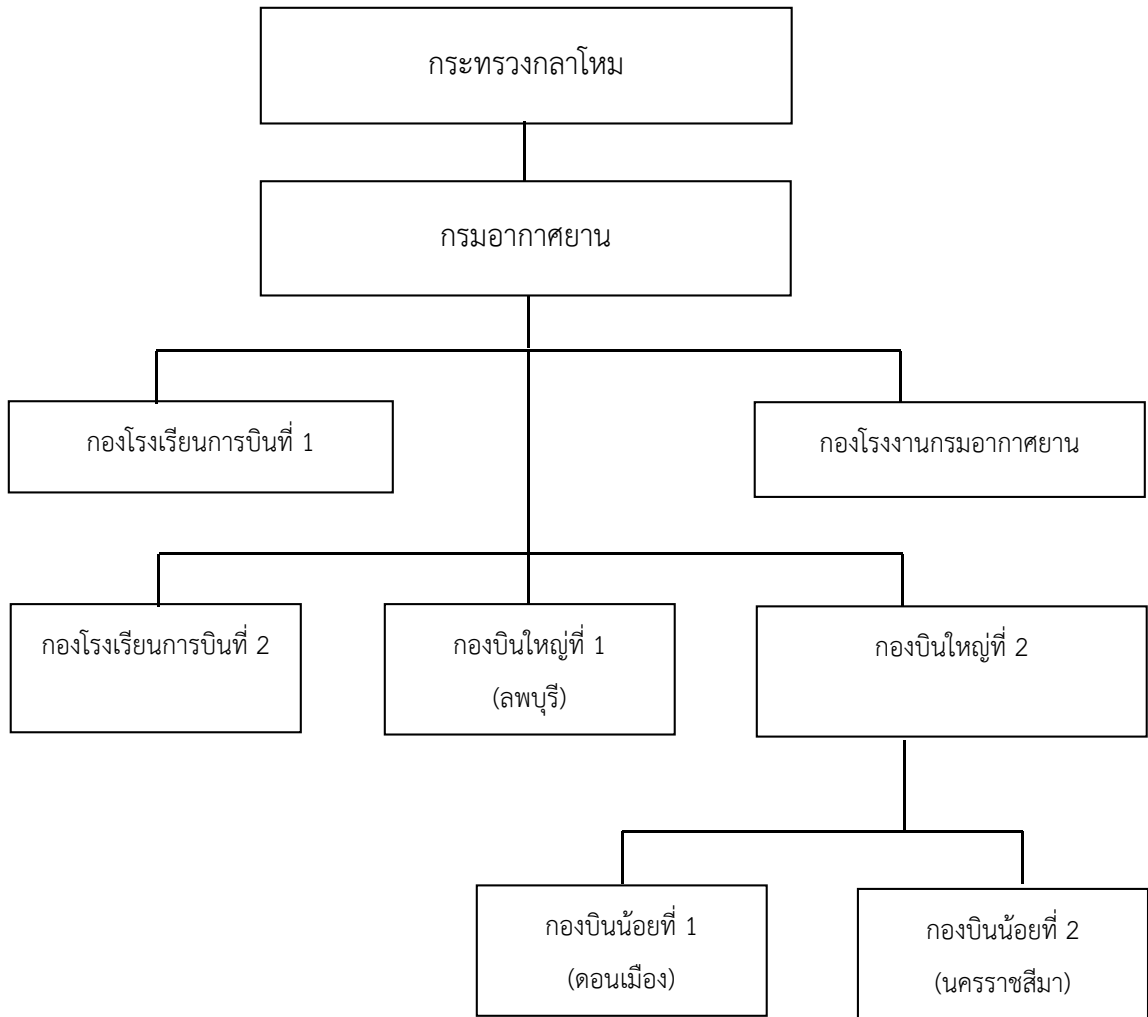
รูปภาพ : โครงสร้างการจัดการจัดกรมอากาศยานทหารบก 15 มีนาคม พ.ศ. 2461 - 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2464

ต่อมาเนื่องด้วยกระทรวงกลาโหมได้พิจารณาเห็นว่า “กำลังทางอากาศหาใช่เป็นกำลังเฉพาะสำหรับป้องกันศัตรูหมู่มารร้ายแต่อย่างเดียวไม่ หากยังมีประโยชน์ต่อพาณิชย์กรรมและการคมนาคมอีกอเนกประการ ฉะนั้นการที่เรียกว่า กรมอากาศยานทหารบก จึงไม่เป็นการเหมาะสมแก่กาลเทศะและความมุ่งหมายที่จัดตั้งขึ้น” จึงได้มีคำสั่งกระทรวงกลาโหม (สำหรับทหารบก) ที่ 139/17891 ลงวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ.2464 ให้แก่อนั่งสือราชการทุกฉบับที่มีศัพท์ว่า “กรมอากาศยานทหารบก” เป็น “กรมอากาศยาน” และคำว่า “กองบินใหญ่ทหารบก” เป็น “กองบินใหญ่”

รูปภาพ : โครงสร้างการจัดกรมอากาศยานตั้งแต่ 19 เมษายน พ.ศ. 2465 - เมษายน พ.ศ. 2469

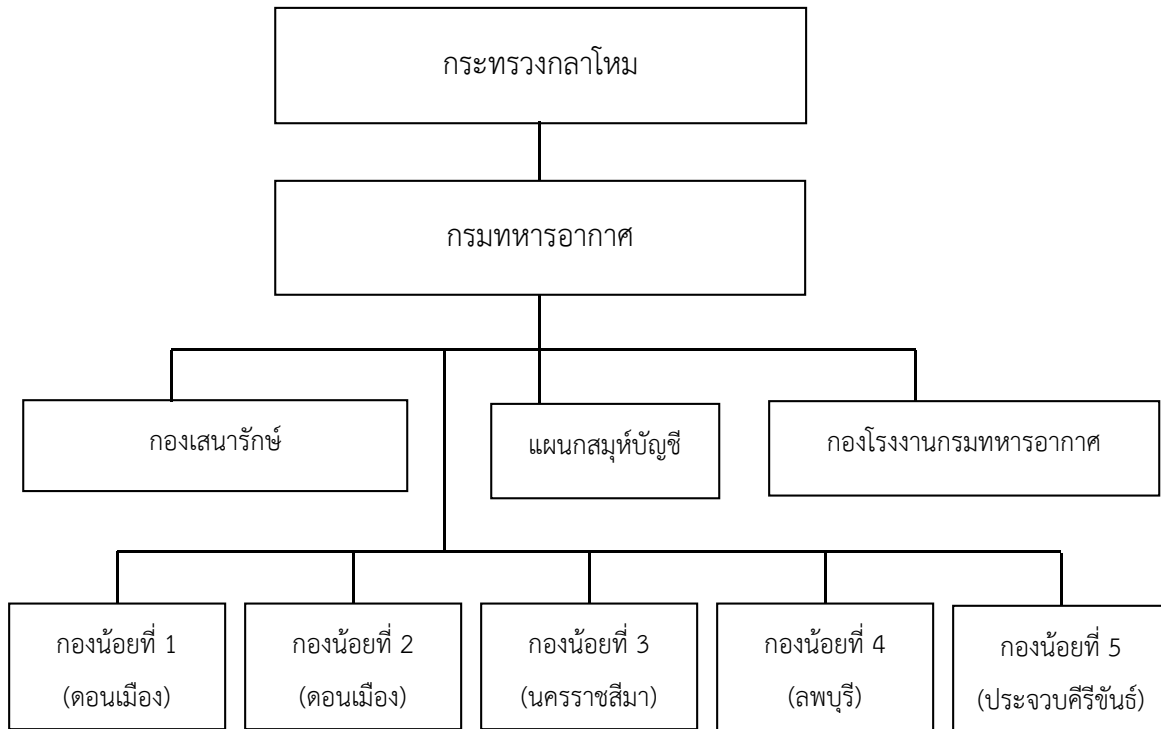
พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระบรมราชานุญาต ให้กรมอากาศยานเป็นกรมขึ้นตรงต่อเสนาบดีกระทรวงกลาโหม เมื่อวันที่ 13 สิงหาคม พ.ศ. 2469 นับเป็นครั้งแรกที่กำลังทางอากาศถูกแยกออกจากทหารบก

รูปภาพ : โครงสร้างการจัดการกรมอากาศยานตั้งแต่ 13 สิงหาคม พ.ศ. 2469 - เมษายน พ.ศ. 2478

ในปี พ.ศ. 2475 เกิดเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองโดยคณะราษฎร มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบโครงสร้างของกระทรวงกลาโหมและกองทัพบก โดยกรมอากาศยานซึ่งเคยขึ้นต่อกระทรวงกลาโหมให้เปลี่ยนไปขึ้นตรงต่อผู้บัญชาการทหารบกแทน

และในวันที่ 12 เมษายน พ.ศ. 2478 กรมอากาศยานโดยนัยฐานะเป็น “กรมทหารอากาศ” ซึ่งเป็นไปตาม พ.ร.บ.จัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2477 ซึ่งตราไว้ ณ วันที่ 12 เมษายน พ.ศ. 2478 การแบ่งส่วนราชการของกรมทหารอากาศ เป็นไปตาม พ.ร.ฎ.จัดหน่วยย่อยในกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2477 ซึ่งตราไว้ ณ วันที่ 12 เมษายน พ.ศ. 2477

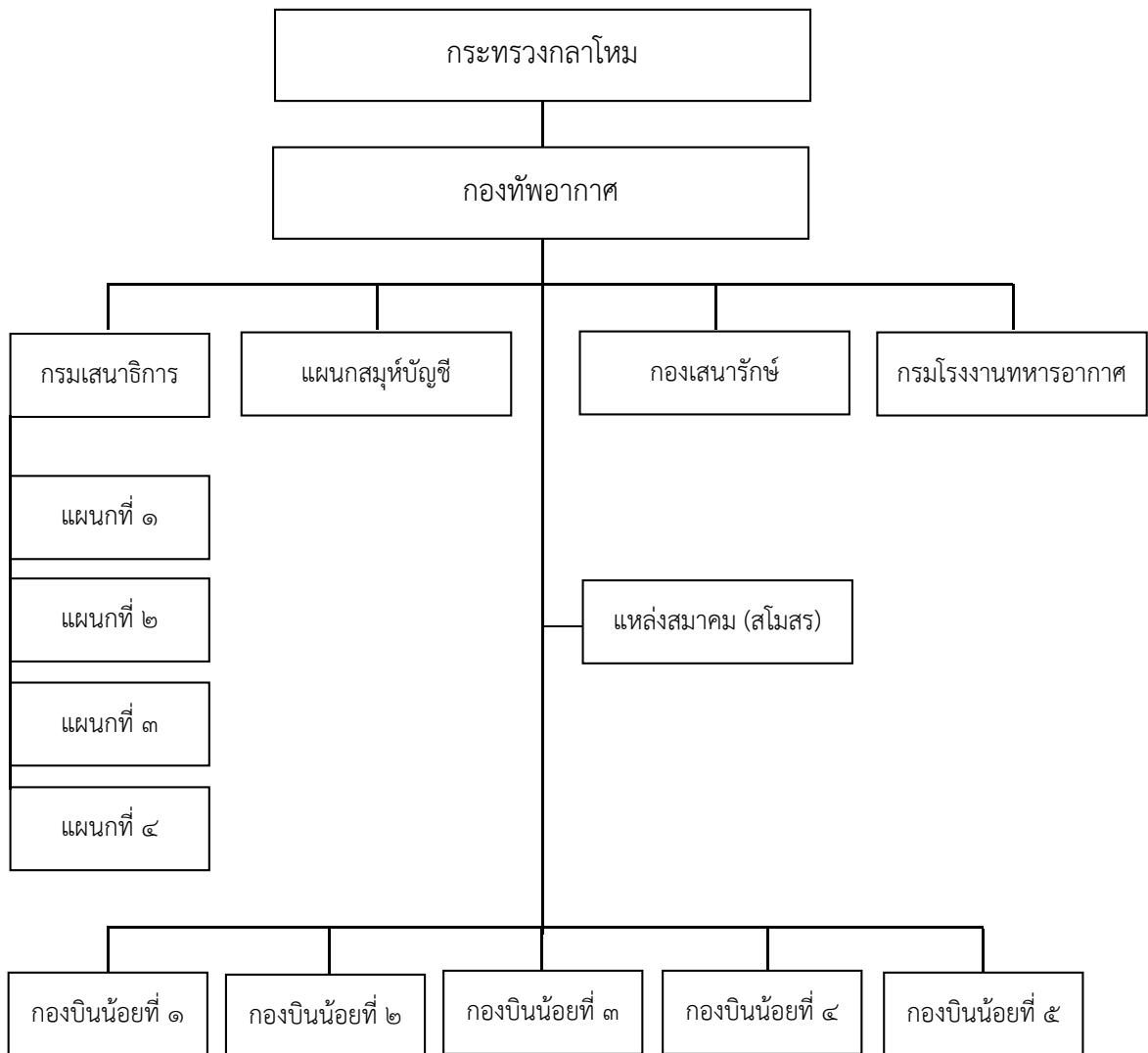

รูปภาพ : โครงสร้างการจัดกรมทหารอากาศตั้งแต่ 12 เมษายน พ.ศ. 2478 - พ.ศ. 2479

ใน พ.ศ. 2479 หลังจากมีการจัดตั้งกรมทหารอากาศเป็นหน่วยขึ้นตรงกระทรวงกลาโหม ได้มีการออกพระราชบัญญัติยศทหาร พ.ศ. 2479 โดยกำหนดให้มียศทหารทั้ง ทหารบก ทหารเรือ และทหารอากาศ ตราไว้ ณ วันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2479 จากการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงเครื่องแบบทหารอากาศจากสีกากีแกมเขียวเป็นสีเทา ตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยเครื่องแบบทหาร พ.ศ. 2477 ฉบับแก้ไข พ.ศ. 2478 ตราไว้ ณ วันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2478 และได้มีกฎกระทรวงกลาโหมว่าด้วยเครื่องแบบทหารอากาศ พ.ศ. 2479 ให้ไว้ ณ วันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2479 ทหารอากาศจึงใช้เครื่องแบบสีเทาลงมาจนถึงปัจจุบัน

เมื่อวันที่ 9 เมษายน พ.ศ. 2480 กระทรวงกลาโหมได้ยกฐานะกรมทหารอากาศเป็น “กองทัพอากาศ” ขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ซึ่งเป็นไปตาม พ.ร.บ.จัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2479 ตราไว้ ณ วันที่ 9 เมษายน พ.ศ. 2480 และในวันที่ 27 เมษายน พ.ศ. 2480 มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ นายนาวาอากาศเอก พระเวษยันตรังสฤษฏ์ (มุนี มหาสันทนะ) เจ้ากรมทหารอากาศ เป็นผู้บัญชาการทหารอากาศ (คนแรก)

เมื่อได้ยกฐานะกรมทหารอากาศขึ้นเป็นกองทัพอากาศแล้ว ได้มีการปรับปรุงการจัดส่วนราชการในกองทัพอากาศ ตาม พ.ร.ฎ.การจัดหน่วยย่อยในกระทรวงกลาโหม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2480 ตราไว้ ณ วันที่ 10 เมษายน พ.ศ. 2480

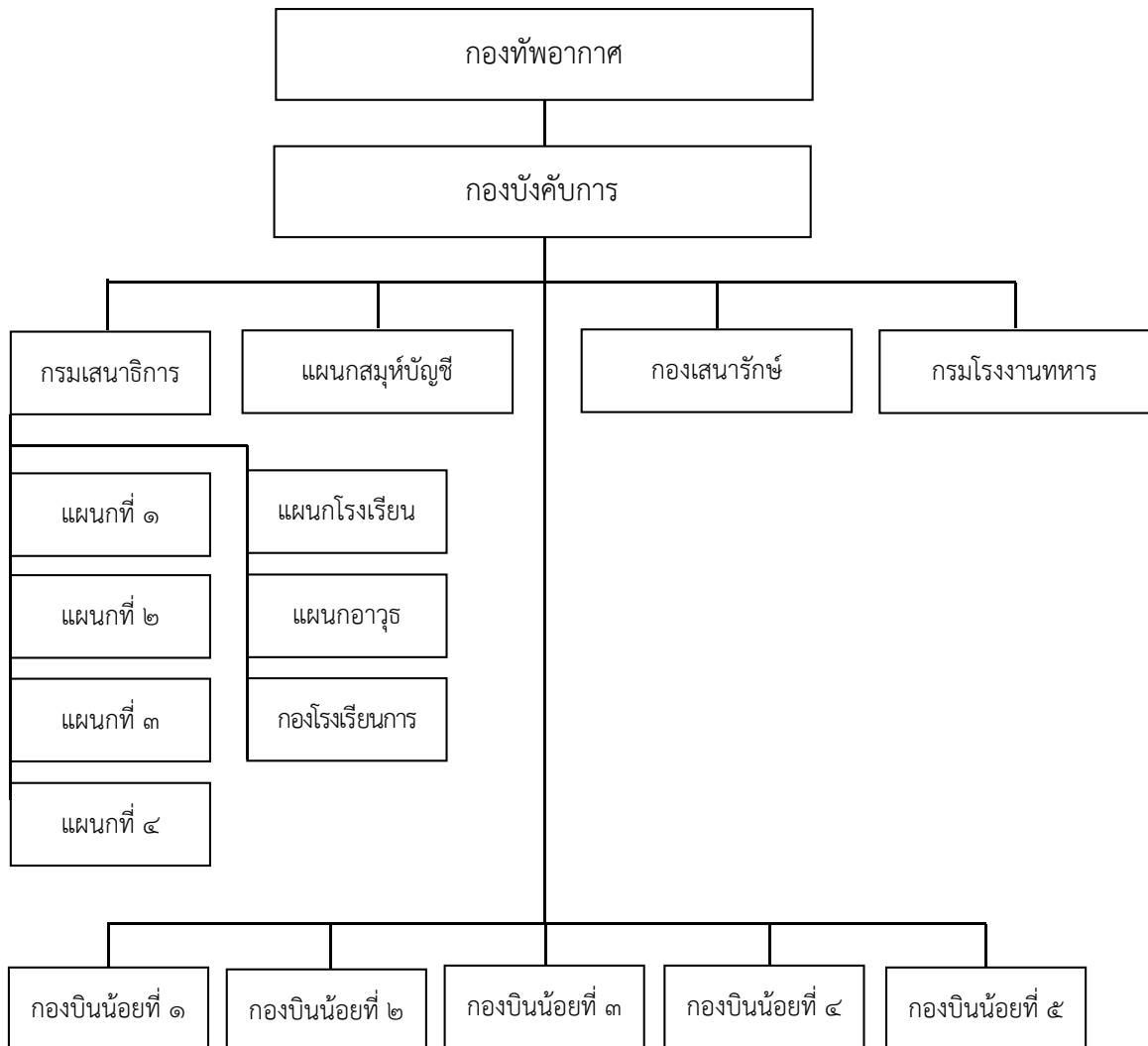

รูปภาพ : โครงสร้างการจัดและอัตรา ทอ. พ.ศ. 2480

ใน พ.ศ. 2481 ได้มีการปรับปรุงการจัดส่วนราชการกองทัพอากาศ โดยเพิ่มแผนกโรงเรียน แผนกอาวุธ กองโรงเรียนการบิน ขึ้นในกรมเสนาธิการ และได้มีการกำหนดเครื่องหมายประจำกองบินและฝูงบินขึ้น เพื่อให้เข้าใจ และทราบว่าเครื่องบินนั้นเป็นเครื่องบินสังกัดกองบินใด และฝูงบินที่เท่าใด ดังนี้

- กองโรงเรียนการบิน เป็นรูปดวงประทีปสีดำ เปลวเพลิงสีส้มอยู่ภายในรูปกงจักรสีขาว และปีกสีดำ อยู่สองข้างรูปจักรสีส้ม

- กองบินน้อยที่ 1 เป็นรูปสุครีพ
- กองบินน้อยที่ 2 เป็นรูปองคต
- กองบินน้อยที่ 3 เป็นรูปนิลพัท
- กองบินน้อยที่ 4 เป็นรูปหนุมาน
- กองบินน้อยที่ 5 เป็นรูปขามสุรราช

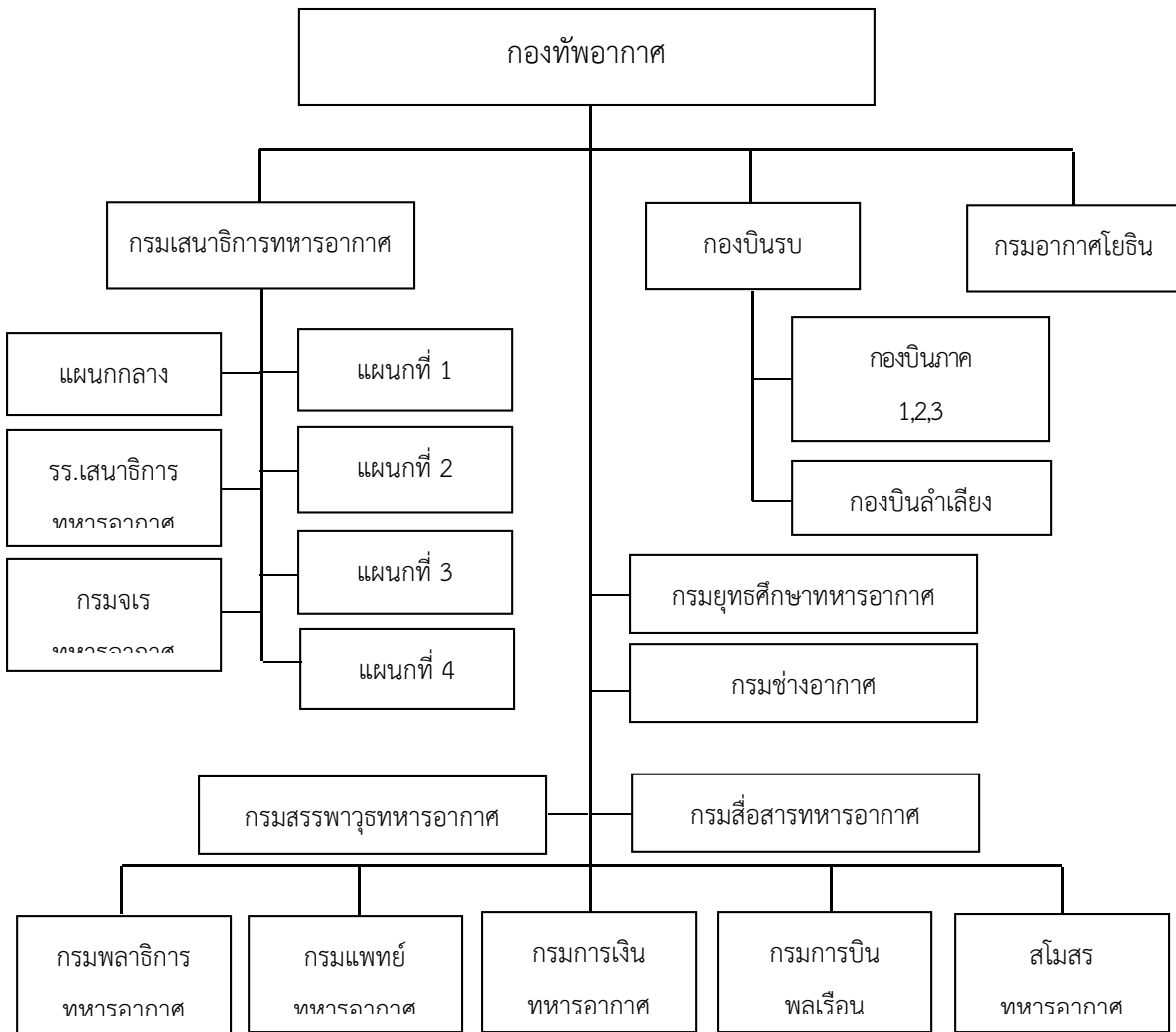

รูปภาพ : โครงสร้างการจัดและอัตรา ทอ. พ.ศ. 2481 - พ.ศ. 2482

การปรับปรุงกองทัพอากาศภายหลังจากสงครามมหาเอเชียบูรพาสิ้นสุดลงเมื่อ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2488 ซึ่งไทยได้รับการยอมรับจากฝ่ายสัมพันธมิตรว่าได้ให้การสนับสนุนในการเอาชนะกองทัพญี่ปุ่น กองทัพอากาศได้รวมกำลังทางอากาศและเตรียมกำลังพลเพื่อเตรียมรบกับกองทัพญี่ปุ่น ทำให้กองทัพอากาศได้รับการสนับสนุนการปรับปรุงหน่วยกำลังรบ เช่น การจัดซื้อเครื่องบินเพิ่มเติมจากประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกา การจัดซื้ออาวุธยุทธโปกรณ์เพื่อใช้ในการป้องกันสนามบิน รวมถึงการปรับปรุงด้านการสื่อสาร การศึกษา การขนส่ง การช่างโยธา การส่งกำลังบำรุง การแพทย์ และการสวัสดิการ เป็นต้น

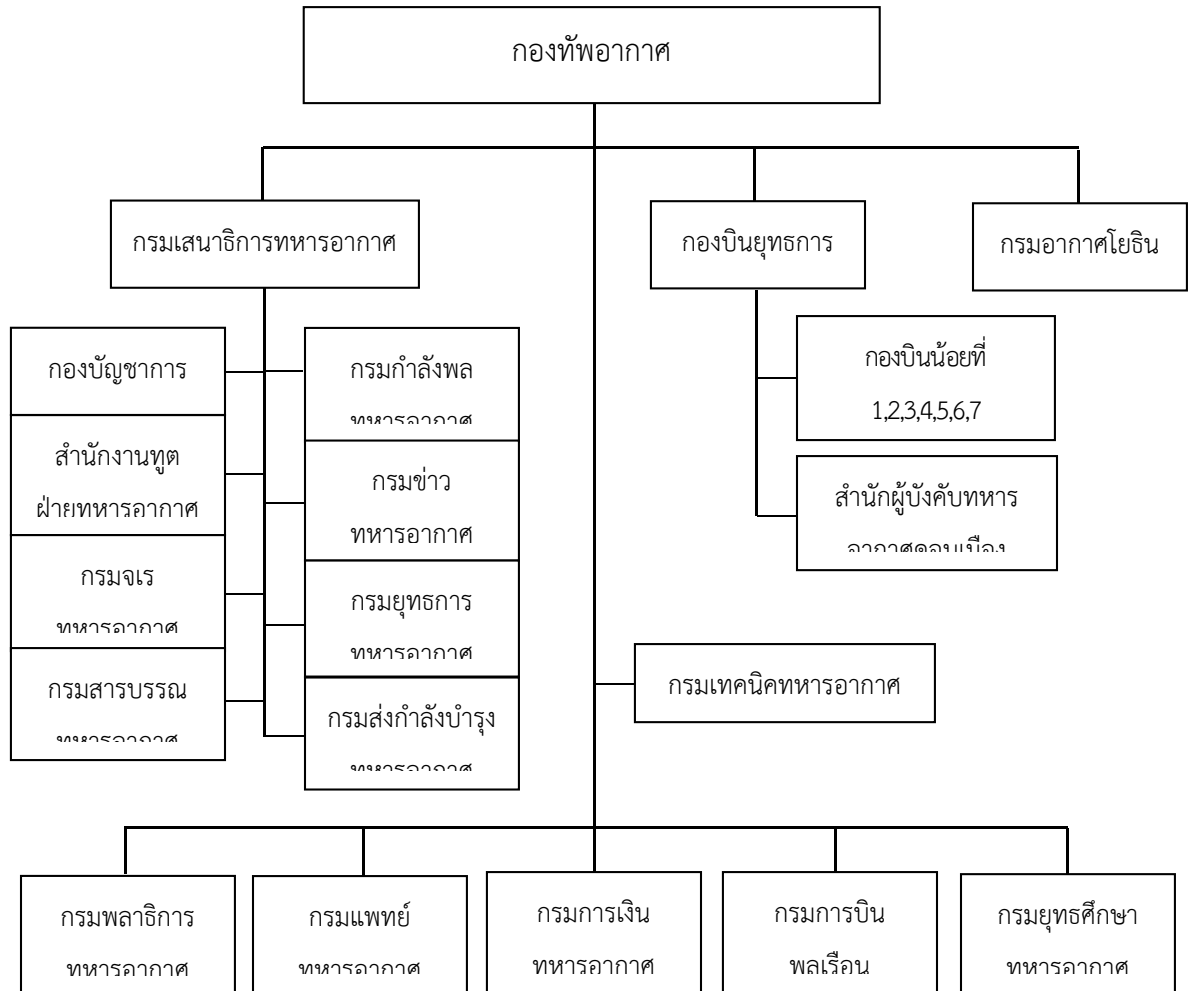
ใน พ.ศ. 2491 ได้มีการจัดส่วนราชการในกองทัพอากาศใหม่ เป็นไปตาม พ.ร.ฎ.การจัดวางระเบียบราชการกองทัพอากาศในกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2491 โดยกำหนดส่วนราชการ ดังนี้

1. กรมเสนาธิการทหารอากาศ
2. กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ
3. กรมสื่อสารทหารอากาศ
4. กรมสรรพาวุธทหารอากาศ
5. กรมพลธิการทหารอากาศ
6. กรมการเงินทหารอากาศ
7. กรมการบินพลเรือน
8. กรมช่างอากาศ
9. กรมแพทย์ทหารอากาศ
10. กองบินรบ
11. กรมอากาศโยธิน

รูปภาพ : โครงสร้างการจัดและอัตรา ทอ. พ.ศ.2491

การปรับปรุงกองทัพอากาศเข้าสู่ยุคใหม่ ในสมัย พลอากาศโท ฟิ้น รณนภาภาส ฤทธาคณี ขณะดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการทหารอากาศ พ.ศ. 2491 - พ.ศ. 2496 กองทัพอากาศได้จัดซื้อเครื่องบินเพื่อใช้ในการฝึกเพิ่มเติม คือ บ.ฝ.8 (T-6) และ บ.ฝ.9 (Chipmunk) เครื่องบินขับไล่ บ.ข.14 (Spitfire) เฮลิคอปเตอร์แบบ ฮ.1 (Sikorsky) และได้รับเครื่องบินตามความตกลงว่าด้วยความช่วยเหลือทางการทหารจากรัฐบาลสหรัฐอเมริกา คือ เครื่องบินขับไล่ บ.ข.15 (Bearcat) เครื่องบินโจมตี บ.จ.3 (Helldiver) นอกจากนี้ยังได้มีการปรับปรุงหน่วยงานที่สำคัญได้แก่ การจัดตั้งโรงพยาบาลภูมิพลอดุลยเดช เมื่อ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2492 การจัดตั้งโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ เมื่อ พ.ศ. 2492 การจัดตั้งกองบินน้อยที่ 4 อ.ตาคาลี จ.นครสวรรค์ เมื่อ พ.ศ. 2492 การจัดตั้งโรงเรียนนายเรืออากาศ เมื่อ พ.ศ. 2493 และการรับโอนกองบินทหารเรือ ต.สัทหีบ จ.ชลบุรี มาขึ้นอยู่กับกองทัพอากาศและเปลี่ยนชื่อเป็น “กองบินน้อยที่ 7” เมื่อ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2494 เป็นต้น

รูปภาพ : โครงสร้างการจัดและอัตรา ทอ. พ.ศ. 2495

การจัดกองทัพอากาศใน พ.ศ. 2495 ได้มีการปรับปรุงตาม พ.ร.ฎ.จัดวางระเบียบกองทัพอากาศ ในกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2495 ให้ไว้ ณ วันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2495 โดยแบ่งส่วนราชการออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. ส่วนกลาง มี 3 ฝ่าย ประกอบด้วย

- ฝ่ายอำนวยการ ได้แก่ กรมเสนาธิการทหารอากาศ (หน้าที่เสนาธิการ ได้แก่ กพ.ทอ., ขว.ทอ., ยก.ทอ. และ กบ.ทอ.) (หน้าที่ธุรการ ได้แก่ สบ.ทอ.)

- ฝ่ายเทคนิค ได้แก่ กรมพลธิการทหารอากาศ (กรมการบำรุงทหารอากาศ, กรมช่างโยธาทหารอากาศ และกรมพาหนะทหารอากาศ) กรมแพทย์ทหารอากาศ, กรมเทคนิคทหารอากาศ (กรมช่างอากาศ, กรมสื่อสารทหารอากาศ และกรมสรรพาวุธทหารอากาศ)

- ฝ่ายกิจการพิเศษ ได้แก่ กรมการเงินทหารอากาศ และกรมการบินพลเรือน

2. ส่วนการศึกษา ได้แก่ กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ (โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ, โรงเรียนนายทหารนักบิน, โรงเรียนนายเรืออากาศ, กองโรงเรียนจำอากาศ และกองโรงเรียนการบิน)

3. ส่วนกำลังรบ ได้แก่ กองบินยุทธการ (กองบินน้อยที่ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 และสำนักงานผู้บังคับ ทหารอากาศดอนเมือง) กรมอากาศโยธิน

การจัดกองทัพอากาศใน พ.ศ. 2498 - พ.ศ. 2505 ได้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดกองทัพอากาศใหม่ เป็นไปตาม พ.ร.ฎ.จัดระเบียบราชการกองทัพอากาศในกระทรวงกลาโหม พ.ศ.2498 ให้ไว้ ณ วันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2498 โดยแบ่งส่วนราชการออกเป็น 5 ส่วน คือ

1. กองบัญชาการกองทัพอากาศ ประกอบด้วย สำนักงานเลขานุการกองทัพอากาศ, กรมสารบรรณ ทหารอากาศ, กรมกำลังพลทหารอากาศ, กรมช่างทหารอากาศ, กรมยุทธการทหารอากาศ, กรมส่งกำลังบำรุงทหาร อากาศ และกรมจเรทหารอากาศ

2. ส่วนกำลังรบ ประกอบด้วย กองบินยุทธการ และกรมอากาศโยธิน

3. ส่วนยุทธบริการ ประกอบด้วย กรมพลธิการทหารอากาศ, กรมช่างโยธาทหารอากาศ, กรมขนส่ง ทหารอากาศ, กรมช่างอากาศ, กรมสื่อสารทหารอากาศ, กรมสรรพาวุธทหารอากาศ และกรมแพทย์ทหารอากาศ

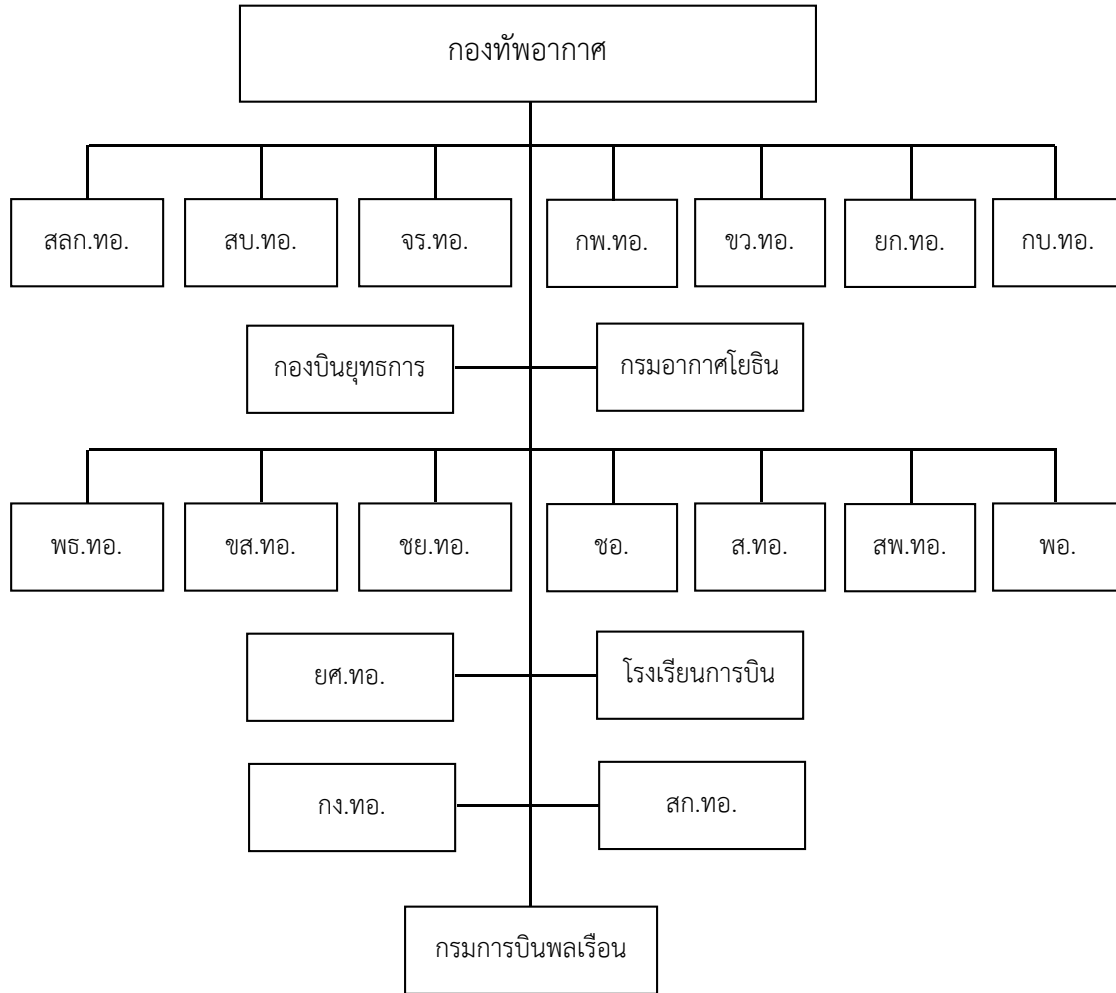
4. ส่วนการศึกษา ประกอบด้วย กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ และกองโรงเรียนการบิน

5. ส่วนกิจการพิเศษ ประกอบด้วย กรมการเงินทหารอากาศ, กรมการบินพลเรือน และกรมสวัสดิการ ทหารอากาศ

ใน พ.ศ. 2498 กองทัพอากาศได้เริ่มใช้เครื่องบินไอพ่นครั้งแรกคือ บ.ฝ.11 (T-33) และ บ.ตฝ.11 (RT- 33) ตามโครงการช่วยเหลือทางทหารของสหรัฐอเมริกา

รูปภาพ : เครื่องบินไอพ่นแบบแรกของกองทัพอากาศ บ.ฝ.11 (T-33) และ บ.ตฝ.11 (RT-33) หรือที่เรียกว่า T-Bird

รูปภาพ : โครงสร้างการจัดและอัตรา ทอ. พ.ศ. 2498 - พ.ศ. 2505

การจัดส่วนราชการกองทัพอากาศ พ.ศ. 2505 - พ.ศ. 2520 ซึ่งในระหว่างช่วงเวลานี้กองทัพอากาศได้มีบทบาทในการสนับสนุนกำลังทางอากาศ เช่น การปฏิบัติการช่วยรบในสงครามเวียดนาม การสนับสนุนการวางกำลังของสหรัฐอเมริกา การปฏิบัติการในประเทศลาว และเขมร รวมถึงการจัดกำลังกองทัพอากาศในการป้องกันและปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ใน พ.ศ. 2505 ได้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดกองทัพอากาศเป็นไปตาม พ.ร.ฎ.แบ่งส่วนราชการ และกำหนดหน้าที่ของส่วนราชการกองทัพอากาศ กองบัญชาการทหารสูงสุด กระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2505 ให้ไว้ ณ วันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2505 แบ่งส่วนราชการออกเป็น 22 ส่วน คือ

ส่วนบัญชาการ ได้แก่ ส่วนราชการที่ทำหน้าที่เสนอความเห็นและช่วยเหลือผู้บังคับบัญชาในการวางแผนและนโยบาย ตลอดจนการทำและออกคำสั่งให้เป็นไปตามแผนและนโยบายนั้น ๆ แล้วกำกับการให้เป็นไปตามคำสั่งอย่างสมบูรณ์ ประกอบด้วย

- (1) สำนักงานเลขานุการกองทัพอากาศ
- (2) กรมสารบรรณทหารอากาศ
- (3) กรมกำลังพลทหารอากาศ

- (4) กรมข้าวทหารอากาศ
- (5) กรมยุทธการทหารอากาศ
- (6) กรมส่งกำลังบำรุงทหารอากาศ
- (7) กรมจเรทหารอากาศ
- (8) กรมการเงินทหารอากาศ

ส่วนกำลังรบ ได้แก่ ส่วนราชการที่มีหน้าที่เตรียมกำลังรบ อำนวยการฝึกและอบรมหน่วยในบังคับบัญชาให้มีสมรรถภาพและอยู่ในฐานะพร้อมรบเสมอ ประกอบด้วย

- (9) กองบินยุทธการ
- (10) กรมอากาศโยธิน

ส่วนยุทธบริการ ได้แก่ ส่วนราชการที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการบำรุงทัพแก่กำลังพลทุกส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนกำลังรบ กับมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้บังคับบัญชาในกิจการฝ่ายยุทธบริการ แนะนำฝ่ายยุทธบริการแก่เจ้าหน้าที่ในส่วนราชการอื่น ๆ อำนวยการแนะนำและกำกับการในสายงานของตน ประกอบด้วย

- (11) กรมช่างอากาศ
- (12) กรมสื่อสารทหารอากาศ
- (13) กรมสรรพาวุธทหารอากาศ
- (14) กรมพลธิการทหารอากาศ
- (15) กรมช่างโยธาทหารอากาศ
- (16) กรมขนส่งทหารอากาศ
- (17) กรมแพทย์ทหารอากาศ

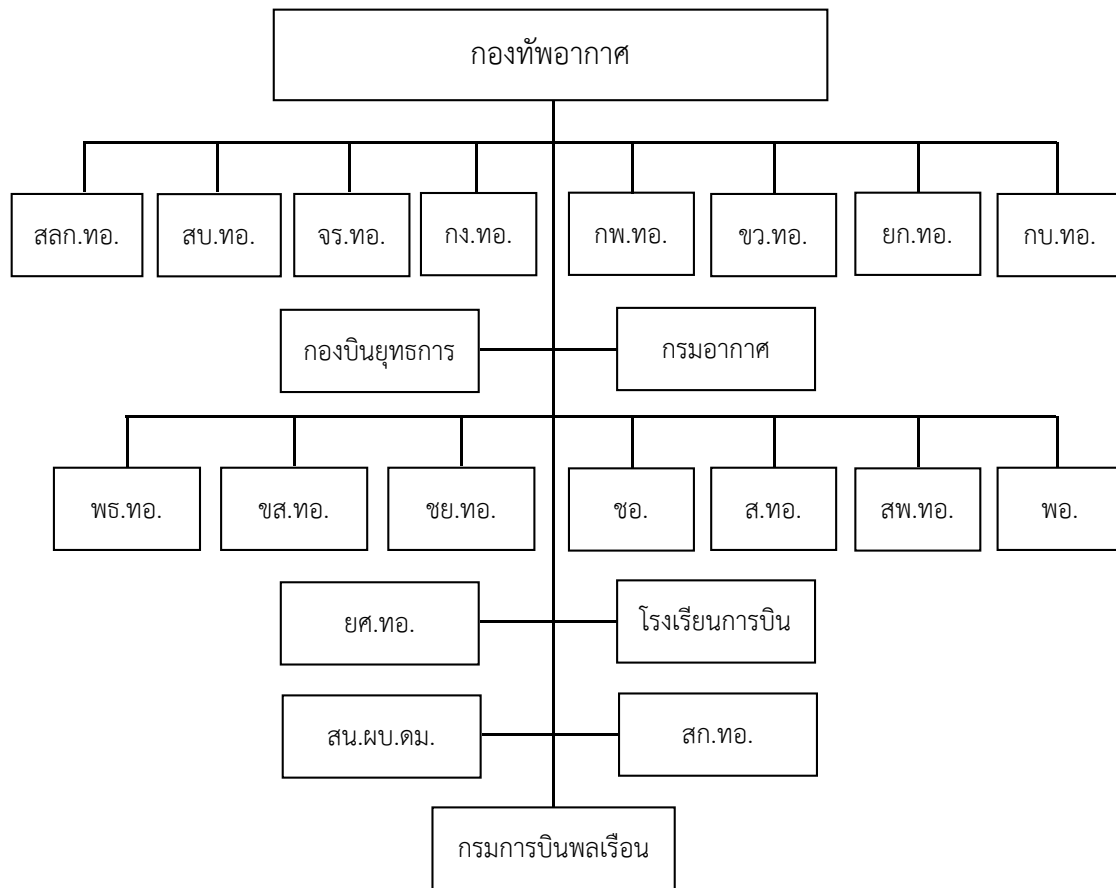
ส่วนการศึกษา ได้แก่ ส่วนราชการที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษา การฝึกอบรม รวบรวมค้นคว้า ปรับปรุง แก้ไข แนวสอนและหลักสูตรต่าง ๆ ให้เป็นไปตามแนวนโยบายของกองทัพอากาศ เพิ่มพูนความรู้ความสามารถข้าราชการกองทัพอากาศ ประกอบด้วย

- (18) กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ
- (19) โรงเรียนการบิน

ส่วนกิจการพิเศษ ได้แก่ ส่วนราชการที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการให้การสนับสนุน ร่วมมือให้กำลังทุกส่วนปฏิบัติการได้ โดยเฉพาะกำลังรบ แนะนำกิจการพิเศษให้แก่เจ้าหน้าที่ของส่วนราชการต่าง ๆ ประกอบด้วย

- (20) กรมสวัสดิการทหารอากาศ
- (21) กรมการบินพลเรือน
- (22) สำนักงานผู้บังคับทหารอากาศดอนเมือง

การจัดที่มีความแตกต่างไปจาก พ.ศ. 2498 คือ เปลี่ยนชื่อ กองโรงเรียนการบิน เป็น โรงเรียนการบิน เพิ่มส่วนราชการอีก 1 ส่วนคือ สำนักงานผู้บังคับทหารอากาศดอนเมือง

รูปภาพ : โครงสร้างการจัดและอัตรา ทอ. พ.ศ. 2506 - พ.ศ. 2520

การจัดส่วนราชการกองทัพอากาศ พ.ศ. 2520 กองทัพอากาศได้ปรับปรุงการจัดกองทัพอากาศใหม่เป็นไปตาม พ.ร.ฎ.แบ่งส่วนราชการและกำหนดหน้าที่ของส่วนราชการกองทัพอากาศ กองบัญชาการทหารสูงสุด กระทรวงกลาโหม พ.ศ.2520 ให้ไว้ ณ วันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2520 และฉบับที่ 2 พ.ศ. 2520 ให้ไว้ ณ วันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2520 การปรับปรุงการจัดกองทัพอากาศครั้งนี้ ได้เปลี่ยนแปลงคือ การยุบเลิกกองบินยุทธการ โดยให้กองบินต่าง ๆ เป็นส่วนราชการขึ้นตรงต่อกองทัพอากาศ และเพิ่มส่วนราชการขึ้นอีก 2 หน่วย คือ กรมควบคุมการปฏิบัติทางอากาศ และกรมการภาพถ่ายทางอากาศ

ความมุ่งหมายในการยุบเลิกกองบินยุทธการในเวลานั้น คือ เพื่อขจัดปัญหาการซ้ำซ้อนงาน ความล่าช้าในการสั่งการ เมื่อปรับปรุงแล้วทำให้มีเอกภาพในการบังคับบัญชา รวดเร็วคล่องตัวในการปฏิบัติการทางยุทธวิธี และมีการจัดวางกองบินและฝูงบินขึ้นมาใหม่ ตามแนวคิดทางยุทธการประกอบด้วย 9 กองบิน

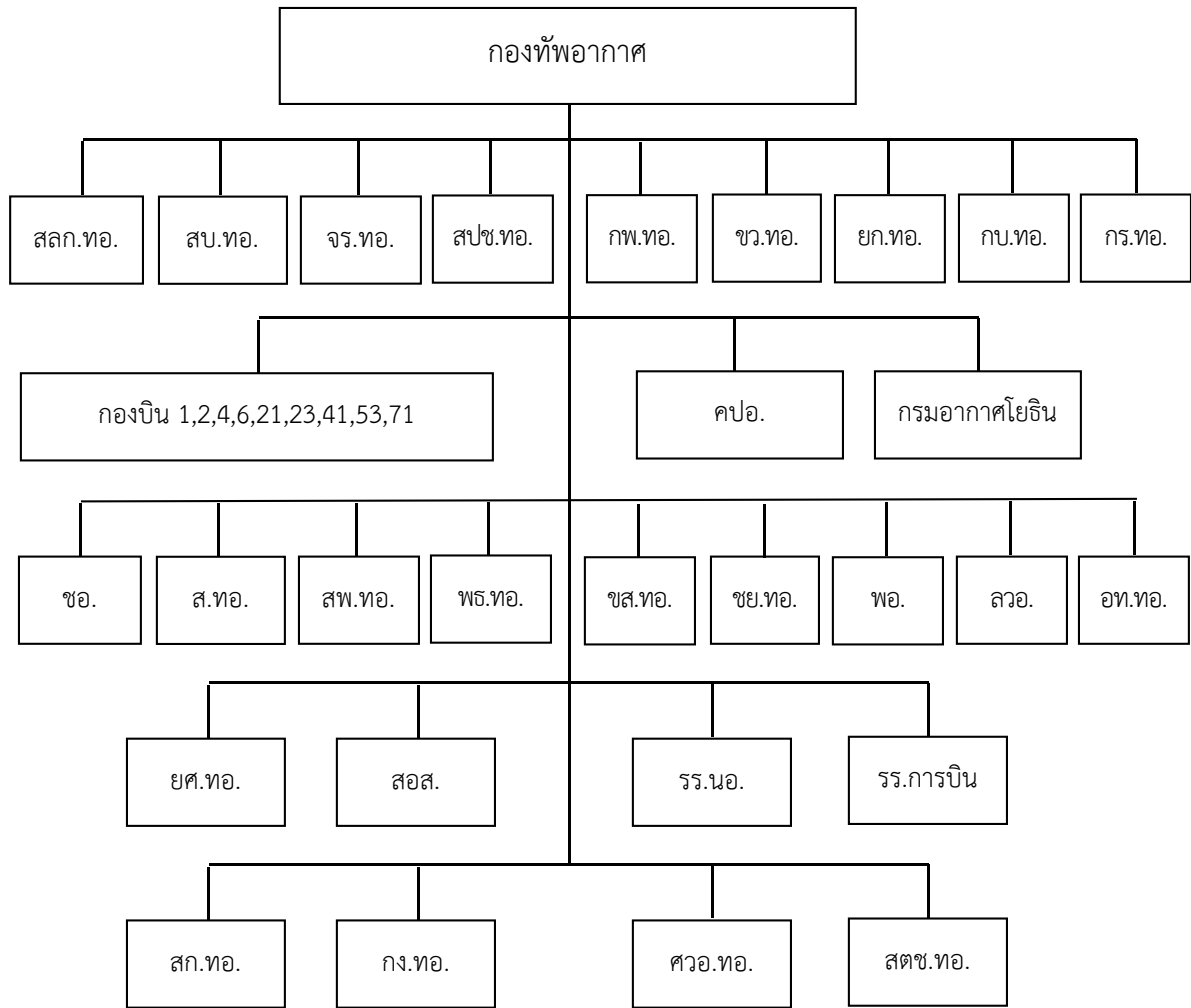
- กองบิน 1, 2, 4 และ 6 เป็นกองบินซึ่งมีประกอบกำลังฝูงบินมากกว่า 1 ฝูงบิน และยกเลิกกองบิน 3 (ฝูงบินเฮลิคอปเตอร์) ไปรวมกับกองบิน 2
- กองบิน 21, 23, 41, 53 และ 71 เป็นกองบินซึ่งการประกอบกำลังฝูงบิน 1 ฝูงบิน

ในปลายปี พ.ศ. 2521 กองทัพอากาศได้ปรับปรุงการจัดกองทัพอากาศใหม่ เป็นไปตาม พ.ร.ฎ.แบ่งส่วนราชการและกำหนดหน้าที่ของส่วนราชการกองทัพอากาศ กองบัญชาการทหารสูงสุด กระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2521 ให้ไว้ ณ วันที่ 28 พฤษภาคม พ.ศ. 2521 การปรับปรุงกองทัพอากาศครั้งนี้ ได้เพิ่มส่วนราชการขึ้นอีก 1 หน่วย คือ สำนักงานปลัดบัญชาการทหารอากาศ โดยจัดอยู่ในส่วนบัญชาการ และให้กรมการเงินทหารอากาศซึ่งเดิมอยู่ส่วนบัญชาการ ไปเป็นส่วนราชการในส่วนกิจการพิเศษ

การยุบเลิกกรมการบินพลเรือน ซึ่งเดิมเป็นส่วนราชการที่จัดอยู่ในส่วนกิจการพิเศษ มีหน้าที่ควบคุม การเดินอากาศฝ่ายพลเรือน ประสานการบินพลเรือนกับการบินทหาร และควบคุมกิจการของท่าอากาศยานกรุงเทพ ต่อมารัฐบาลมีนโยบายจัดตั้งรัฐวิสาหกิจเพื่อดูแลกิจการท่าอากาศยานกรุงเทพและควบคุมการเดินอากาศฝ่ายพลเรือน จึงให้จัดตั้ง “การทำอากาศยานแห่งประเทศไทย” ตาม พ.ร.บ.การทำอากาศยานแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 ให้ไว้ ณ วันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2522 กรมการบินพลเรือนจึงต้องยุบเลิกและมีการปรับโอนข้าราชการและเจ้าหน้าที่ไป ปฏิบัติงานในการทำอากาศยานแห่งประเทศไทย (พ.ร.ฎ.แบ่งส่วนราชการและกำหนดหน้าที่ของส่วนราชการ กองทัพอากาศ กองบัญชาการทหารสูงสุด กระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2524)

การรวมสำนักผู้บังคับทหารอากาศดอนเมืองเข้าในกรมอากาศโยธิน เพื่อปรับปรุงกำลังภาคพื้นให้มีความรัดกุม สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ทั้งนี้เป็นไปตาม พ.ร.ฎ.แบ่งส่วนราชการและกำหนดหน้าที่ของส่วนราชการกองทัพอากาศ กองบัญชาการทหารสูงสุด กระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2524 ให้ไว้ ณ วันที่ 18 ธันวาคม พ.ศ. 2524

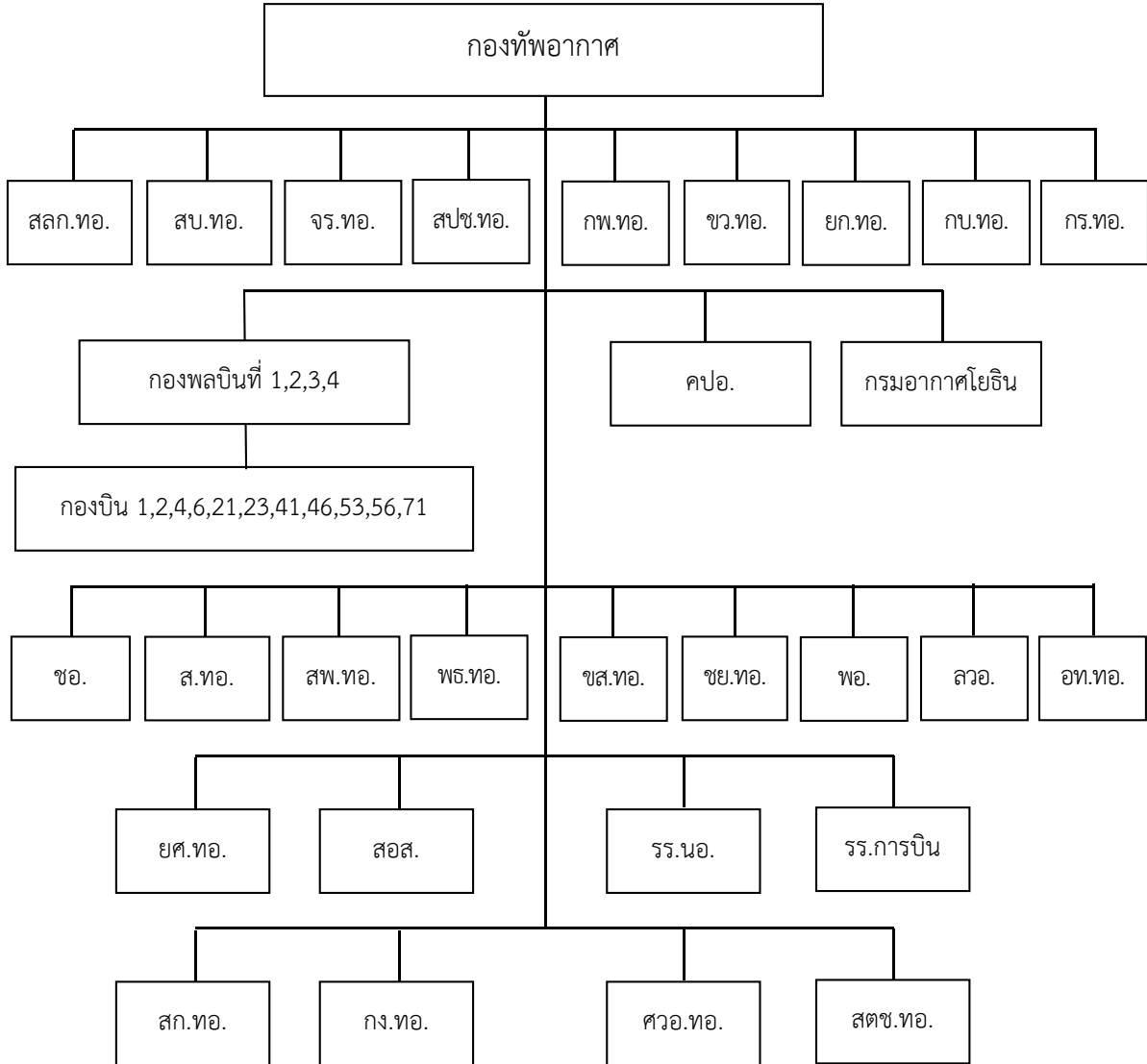
นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งหน่วยงานขึ้นมาใหม่ เพื่อรองรับภารกิจของกองทัพอากาศ ได้แก่ การจัดตั้ง ศูนย์วิทยาศาสตร์และพัฒนาระบบอาวุธกองทัพอากาศ เพื่อรองรับงานด้านการวิจัยและพัฒนาโดยตรง ทั้งนี้ เป็นไปตาม พ.ร.ฎ.แบ่งส่วนราชการและกำหนดหน้าที่ของส่วนราชการกองทัพอากาศ กองบัญชาการทหารสูงสุด กระทรวงกลาโหม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2525 ให้ไว้ ณ วันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2525 การจัดตั้งสถาบันวิชาการทหารอากาศ ชั้นสูง เพื่อให้สอดคล้องกับระบบการศึกษาของกองทัพอากาศ ซึ่งแบ่งเป็นโรงเรียนหลักขั้นต้น และโรงเรียนหลักชั้นปลาย โดยจัดเป็นส่วนราชการขึ้นตรงกองทัพอากาศ ทั้งนี้เป็นไปตาม พ.ร.ฎ.แบ่งส่วนราชการและกำหนดหน้าที่ของส่วนราชการ กองทัพอากาศ กองบัญชาการทหารสูงสุด กระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2524 ให้ไว้ ณ วันที่ 18 ธันวาคม พ.ศ. 2524

รูปภาพ : โครงสร้างการจัดและอัตรา ทอ. พ.ศ. 2520 - พ.ศ. 2525

การย้ายที่ตั้งกองบัญชาการกองทัพอากาศจากฝั่งตะวันตก ไปยังฝั่งตะวันออกของสนามบินดอนเมือง เพื่อให้กิจการบินพาณิชย์ปรับปรุงและพัฒนาท่าอากาศยานกรุงเทพ เป็นท่าอากาศยานพาณิชย์สากลระหว่างประเทศ ซึ่งเคลื่อนย้ายแล้วเสร็จในวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2526 และทำพิธีเปิดกองบัญชาการใหม่ ในวันอาทิตย์ ที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2526

การจัดอัตรากองทัพอากาศ พ.ศ. 2526 - พ.ศ. 2538 ได้พัฒนาการจัดให้สอดคล้องกับวิวัฒนาการของเทคโนโลยีของกำลังทางอากาศ เพื่อให้มีความเหมาะสมรองรับการปฏิบัติการกิจโดยจัดหน่วยกำลังทางอากาศและหน่วยควบคุมการปฏิบัติทางอากาศใหม่ รวมทั้งได้พัฒนางานด้านอิเล็กทรอนิกส์รองรับเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นใหม่

รูปภาพ : โครงสร้างการจัดและอัตรา ทอ. พ.ศ. 2526 - พ.ศ. 2538

การจัดอัตรากองทัพอากาศ พ.ศ. 2539 (อัตรากอง.39) เพื่อให้ส่วนราชการเป็นไปตามหลักการจัดหน่วย สอดคล้องกับภารกิจและภาระงาน รวมทั้ง การแบ่งความรับผิดชอบ โดยพิจารณาจัดตั้งหน่วยบัญชาการที่มีหน้าที่ ดูแลรับผิดชอบการปฏิบัติด้านการบินและด้านยุทธการ ด้านยุทธบริการ และด้านการฝึกศึกษา จึงได้ขอแก้ไขปรับปรุง พ.ร.ฎ.แบ่งส่วนราชการและกำหนดหน้าที่ของส่วนราชการกองทัพอากาศใหม่ เพื่อลดช่วงการควบคุมให้มีความเหมาะสม สามารถกำกับดูแล และบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยลดส่วนราชการขึ้นตรงจากเดิม 32 ส่วนราชการ เหลือเพียง 17 ส่วนราชการ ทั้งนี้เป็นไปตาม พ.ร.ฎ.แบ่งส่วนราชการและกำหนดหน้าที่ของส่วนราชการกองทัพอากาศ กองบัญชาการทหารสูงสุด กระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2538 ให้ไว้ ณ วันที่ 6 ธันวาคม พ.ศ. 2538 และคำสั่ง ทอ.(เฉพาะ) ที่ 177/39 ลง 16 กรกฎาคม พ.ศ. 2539 เรื่อง แก้อัตรากองทัพอากาศ มีการจัดส่วนราชการ ดังนี้

ส่วนบัญชาการ ประกอบด้วย 9 ส่วนราชการ

- (1) สำนักงานเลขานุการกองทัพอากาศ
- (2) กรมสารบรรณทหารอากาศ
- (3) กรมกำลังพลทหารอากาศ
- (4) กรมข่าวทหารอากาศ
- (5) กรมยุทธการทหารอากาศ
- (6) กรมส่งกำลังบำรุงทหารอากาศ
- (7) สำนักงานปลัดบัญชาทหารอากาศ
- (8) กรมจเรทหารอากาศ
- (9) สำนักงานเทคโนโลยีสารสนเทศทหารอากาศ

ส่วนกำลังรบ ประกอบด้วย 1 ส่วนราชการ

- (10) กองบัญชาการยุทธทางอากาศ มีหน่วยขึ้นตรง 7 หน่วย
 - กองพลบินที่ 1, 2, 3, 4
 - โรงเรียนการบิน
 - กรมควบคุมการปฏิบัติทางอากาศ
 - หน่วยบัญชาการอากาศโยธิน

ส่วนยุทธบริการ ประกอบด้วย 1 ส่วนราชการ

- (11) กองบัญชาการสนับสนุนทหารอากาศ มีหน่วยขึ้นตรง 10 หน่วย
 - ศูนย์ส่งกำลังบำรุง
 - กรมช่างอากาศ
 - กรมสื่อสารทหารอากาศ
 - กรมสรรพาวุธทหารอากาศ
 - กรมอิเล็กทรอนิกส์ทหารอากาศ
 - กรมลาดตระเวนทางอากาศ

- กรมแพทยทหารอากาศ
- กรมพลอากาศทหารอากาศ
- กรมช่างโยธาทหารอากาศ
- กรมขนส่งทหารอากาศ

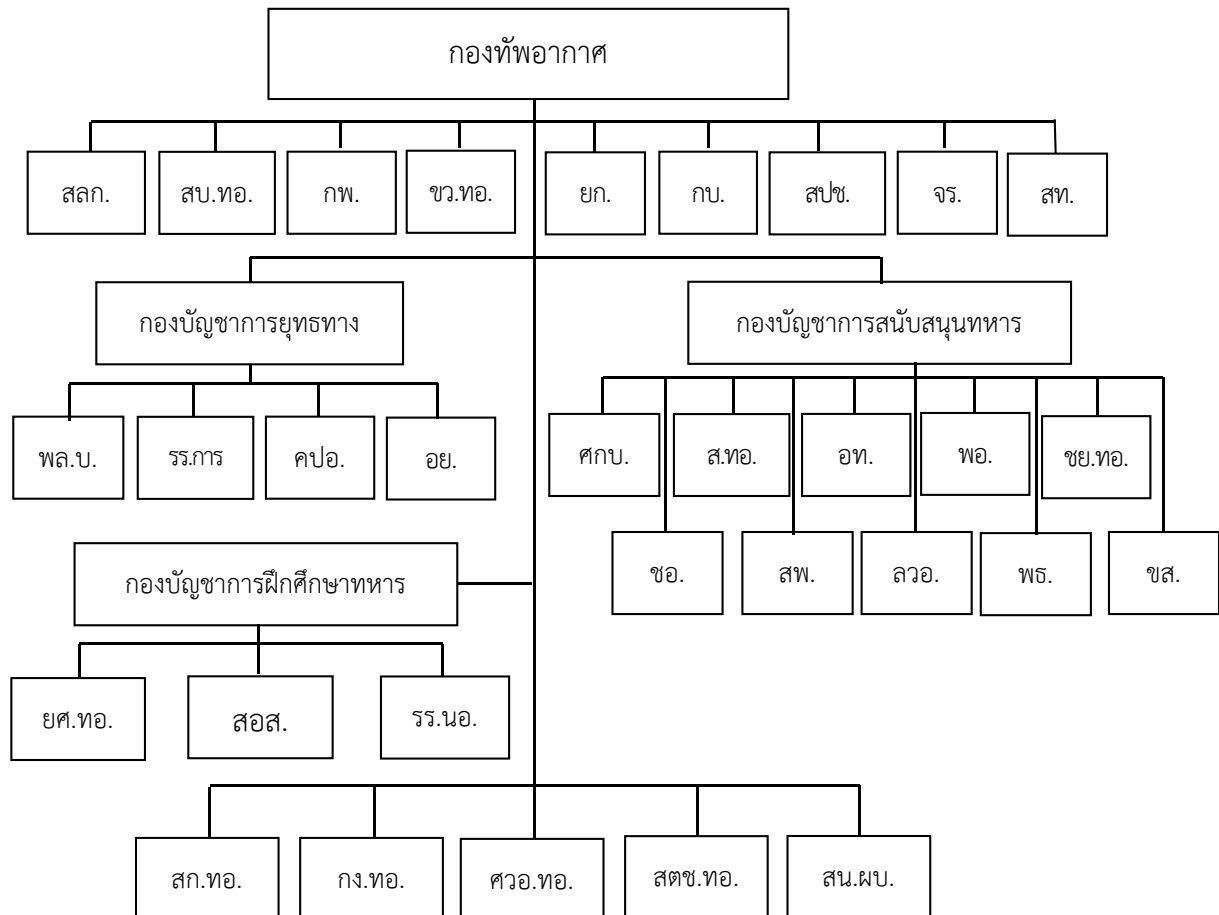
ส่วนการศึกษา ประกอบด้วย 1 ส่วนราชการ

(12) กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ มีหน่วยขึ้นตรง 3 หน่วย

- กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ
- สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง
- โรงเรียนนายเรืออากาศ

ส่วนกิจการพิเศษ ประกอบด้วย 5 ส่วนราชการ

- (13) กรมการเงินทหารอากาศ
- (14) กรมสวัสดิการทหารอากาศ
- (15) ศูนย์วิทยาศาสตร์และพัฒนาระบบอาวุธกองทัพอากาศ
- (16) สำนักงานตรวจบัญชีทหารอากาศ
- (17) สำนักงานผู้บังคับทหารอากาศดอนเมือง

กำหนดตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการและกำหนดหน้าที่ของส่วนราชการกองทัพอากาศ กองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพไทย กระทรวงกลาโหม พ.ศ.๒๕๕๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชบัญญัติ จัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ.๒๕๕๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ทั้งนี้ โครงสร้างการจัดกองทัพอากาศ ประกอบด้วย กองทัพอากาศ (กองบัญชาการ) และ ๕ ส่วนงาน ซึ่งแบ่งตามลักษณะงานที่ปฏิบัติ ได้แก่ ส่วนบัญชาการ ส่วนกำลังรบ ส่วนส่งกำลังบำรุง ส่วนการศึกษา และส่วนกิจการพิเศษ

กองบัญชาการ

- (1) แผนกสนับสนุน (ผนน.)
- (2) ศูนย์อำนวยการเครื่องบินพระราชพาหนะ (ศบพ.)
- (3) ศูนย์อำนวยการเฮลิคอปเตอร์พระราชพาหนะ (ศฮพ.)
- (4) ศูนย์การสงครามทางอากาศ (ศกอ.)
- (5) สำนักงานพัฒนาระบบราชการกองทัพอากาศ (สพร.ทอ.)
- (6) สำนักงานประสานภารกิจด้านความมั่นคงกับกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรกองทัพอากาศ (สง.ปรมน.ทอ.)

ส่วนบัญชาการ ประกอบด้วย ๑๖ ส่วนราชการ

- (1) สำนักงานเลขานุการกองทัพอากาศ (สลก.ทอ.)
- (2) กรมสารบรรณทหารอากาศ (สบ.ทอ.)
- (3) กรมกำลังพลทหารอากาศ (กพ.ทอ.)
- (4) กรมข่าวทหารอากาศ (ขว.ทอ.)
- (5) กรมยุทธการทหารอากาศ (ยก.ทอ.)
- (6) กรมส่งกำลังบำรุงทหารอากาศ (กบ.ทอ.)
- (7) กรมกิจการพลเรือนทหารอากาศ (กร.ทอ.)
- (8) กรมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารทหารอากาศ (ทสส.ทอ.)
- (9) สำนักงานปลัดบัญชาทหารอากาศ (สปช.ทอ.)
- (10) กรมการเงินทหารอากาศ (กง.ทอ.)
- (11) กรมจเรทหารอากาศ (จร.ทอ.)
- (12) สำนักงานตรวจสอบภายในทหารอากาศ (สตน.ทอ.)
- (13) สำนักงานนิรภัยทหารอากาศ (สนภ.ทอ.)
- (14) สำนักงานพระธรรมนูญทหารอากาศ (สธน.ทอ.)
- (15) ศูนย์ไซเบอร์กองทัพอากาศ (ศซบ.ทอ.) จัดตั้งตามมาตรา ๓ (๓๒) หน่วยทหารอื่นซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากองร้อย กองพัน กรม หรือกองพล ซึ่งขึ้นตรงต่อกองทัพอากาศ
- (16) สำนักงานการบินกองทัพอากาศ (สบน.ทอ.) จัดตั้งตามมาตรา ๓ (๓๒) หน่วยทหารอื่นซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากองร้อย กองพัน กรม หรือกองพล ซึ่งขึ้นตรงต่อกองทัพอากาศ

ส่วนกำลังรบ ประกอบด้วย ๑๖ ส่วนราชการ

- (1 - 12) กองบิน (บน.) จำนวน ๑๒ กองบิน
- (13) โรงเรียนการบิน (รร.การบิน)
- (14) กรมควบคุมการปฏิบัติทางอากาศ (คปอ.)
- (15) หน่วยบัญชาการอากาศโยธิน (อย.)
- (16) ศูนย์ปฏิบัติการทางอวกาศกองทัพอากาศ (ศปอว.ทอ.) จัดตั้งตามมาตรา ๓ (๓๒) หน่วยทหารอื่น
ซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากองร้อย กองพัน กรม หรือกองพล ซึ่งขึ้นตรงต่อกองทัพอากาศ

ส่วนส่งกำลังบำรุง ประกอบด้วย ๘ ส่วนราชการ

- (1) กรมช่างอากาศ (ชอ.)
- (2) กรมสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ทหารอากาศ (สอ.ทอ.)
- (3) กรมสรรพาวุธทหารอากาศ (สพ.ทอ.)
- (4) กรมแพทย์ทหารอากาศ (พอ.)
- (5) กรมพลธิการทหารอากาศ (พธ.ทอ.)
- (6) กรมช่างโยธาทหารอากาศ (ชย.ทอ.)
- (7) กรมขนส่งทหารอากาศ (ขส.ทอ.)
- (8) ศูนย์ซอฟต์แวร์กองทัพอากาศ (ศซว.ทอ.) จัดตั้งตามมาตรา ๓ (๓๒) หน่วยทหารอื่นซึ่งมีฐานะ
เทียบเท่ากองร้อย กองพัน กรม หรือกองพล ซึ่งขึ้นตรงต่อกองทัพอากาศ

ส่วนการศึกษา ประกอบด้วย ๒ ส่วนราชการ

- (1) กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ (ยศ.ทอ.)
- (2) โรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช (รร.นบก.)

ส่วนกิจการพิเศษ ประกอบด้วย ๔ ส่วนราชการ

- (1) กรมสวัสดิการทหารอากาศ (สก.ทอ.)
- (2) ศูนย์วิจัยพัฒนาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีการบินและอวกาศกองทัพอากาศ (ศวอ.ทอ.)
- (3) สถาบันเวชศาสตร์การบินกองทัพอากาศ (สวบ.ทอ.)
- (4) สำนักงานผู้บังคับทหารอากาศดอนเมือง (สน.ผบ.ดม.)

บทที่ 2

หลักนิยมและการปฏิบัติการของกองทัพอากาศ

คำว่า “หลักนิยม” (DOCTRINE) มาจากคำ “DOCTRINA.” ในภาษาลาติน ซึ่งแปลว่า คำสั่งสอน, คำแนะนำ หลักนิยม สืบทอดมาจากรากฐานความเชื่อตามคำสอน ที่สั่งสอนกันมา เคยมีผู้แปล DOCTRINE ว่า ลัทธิ หลักคำสั่งสอน อันเป็นความเชื่อและเป็นที่ยอมรับของ ผู้คน โดยสาระสำคัญแล้ว หมายถึง “สิ่งที่เราเชื่อ” (What We Believe) หลักนิยมทางอากาศ หรือ หลักนิยมกำลังทางอากาศ (Air Power Doctrine) เป็นรากเหง้าของ “หลักนิยมกองทัพอากาศ” (Air Force Doctrine)

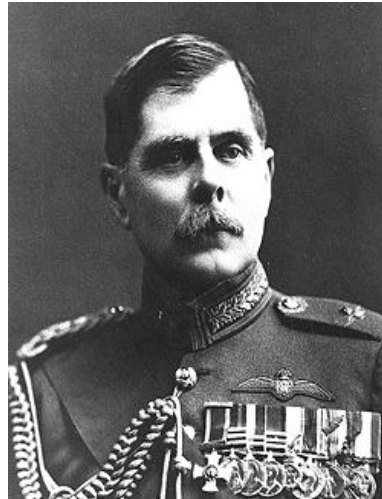
คำจำกัดความที่ถูกต้องตรงประเด็นและกะทัดรัดที่สุด คือ “หลักนิยม คือ สิ่งที่เราเชื่อว่าเป็นหนทางที่ดีที่สุดในการทำกิจกรรมใด ๆ”

เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 1 สิ้นสุดลงในปี 1918 หลักนิยมการครองอากาศ และสนับสนุนกำลังภาคพื้น ได้รับการสถาปนาขึ้น โดยบทบาทของกำลังทางอากาศ เช่น การสนับสนุนทางอากาศโดยใกล้ชิด การสนับสนุน การขนส่ง การลาดตระเวน การขัดขวาง การชี้เป้าให้ปืนใหญ่ การค้นหาและช่วยชีวิต เป็นต้น เรื่องราวการบิน ได้ส่งผลและมีอิทธิพลทางจิตวิทยา และนำไปสู่การพัฒนาสมรรถนะของอากาศยานในทุก ๆ ด้าน

แนวคิดนักทฤษฎีการใช้กำลังทางอากาศ

Giulio Dohet

Trenchard

Giulio Dohet นายทหารบกชาวอิตาลีเป็นผู้หนึ่งในการสนับสนุนแนวคิดในเรื่องของกำลังทางอากาศ “ไม่มีสิ่งใดจะมาหยุดยั้งหรือต้านทาน การโจมตีของอากาศยานได้ การครองอากาศ จะได้มาจากการทำลาย ชุมกำลังทางอากาศของข้าศึก โจมตีเป้าหมายทางพลเรือน เพื่อทำลายขวัญ กำลังใจในการต่อสู้ของประชาชน” Dohet ได้รับการยกย่องว่าเป็นสุดยอดและมีอิทธิพลอย่างมากใหญ่หลวงต่อการสร้างและพัฒนา กำลังทางอากาศ

แนวความคิด ของ Trenchard ผู้ปัญญาการคนแรกของกองทัพอากาศอังกฤษ เชื่อว่าภารกิจหลักของกำลังทางอากาศ คือ การทำลายข้าศึกด้วยการทิ้งระเบิดทางอากาศ และไม่ปล่อยให้ข้าศึกใช้ขีดความสามารถมาโจมตีต่อฝ่ายเรา ผู้บินทิ้งระเบิดยุทธศาสตร์ สามารถเข้าทำลายระบบผลิต และ การติดต่อสื่อสารได้ ต้องดำรงรักษาระบบส่งกำลังบำรุงให้รอดพ้นจาก การโจมตีทางอากาศของข้าศึก ขณะเดียวกันก็ต้องพยายามตัดขาดการส่งกำลังบำรุงของข้าศึก

ที่มาของหลักนิยมกองทัพอากาศ

1. ประวัติศาสตร์และบทเรียนในอดีต
2. ลักษณะทางภูมิรัฐศาสตร์และภูมิศาสตร์ทหาร
3. วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ค่านิยม และประเพณีของประเทศ
4. ผลประโยชน์ วัตถุประสงค์ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ และวัตถุประสงค์ทางทหาร
5. ความเกี่ยวข้องกับการเมือง
6. พันธกรณีของประเทศต่อประชาคมโลก
7. ภัยคุกคาม
8. สถานภาพทางเศรษฐกิจ
9. ขีดความสามารถทางเทคโนโลยี
10. ทศนคติ และความคิดเห็นของประชาชนในชาติ

ประเภทของหลักนิยม

1. หลักนิยมมูลฐาน (Foundation Doctrine) เป็นรากฐานของหลักนิยมทั้งหลายมีขอบเขตกว้างค่อนข้างเป็นนามธรรม ถือเป็นพื้นฐานในการใช้กำลังทางทหาร มีรากฐานของหลักการสงครามที่ผู้นำใช้เป็นปัจจัยในการตัดสินใจทำสงคราม

2. หลักนิยมสิ่งแวดล้อม (Environment Doctrine) คือ หลักนิยมที่รวบรวมความเชื่อเกี่ยวกับการใช้กำลังทหารเข้าปฏิบัติการในสภาพแวดล้อมแต่ละชนิด เช่น พื้นดิน ทะเล อากาศ อวกาศ เป็นต้น

3. หลักนิยมของหน่วย (Organization Doctrine) คือ ความเชื่อพื้นฐานเกี่ยวกับการปฏิบัติของหน่วยทหารตามโครงสร้างการจัด ในที่นี้คือ “หลักนิยมกองทัพอากาศ” นั่นเอง เป็นการรวมกันระหว่างหลักนิยมมูลฐานและหลักนิยมสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นแนวทางรองรับในการปฏิบัติการในปัจจุบันและอนาคต ประกอบด้วย

- 3.1 หลักนิยมพื้นฐาน (Basic Doctrine)
- 3.2 หลักนิยมปฏิบัติการ (Operational Doctrine)
- 3.3 หลักนิยมยุทธวิธี (Tactical Doctrine)
- 3.4 หลักนิยมปฏิบัติการร่วม (Joint Doctrine)
- 3.5 หลักนิยมปฏิบัติการผสม (Multinational Doctrine)

การพัฒนาหลักนิยามกองทัพอากาศ

พ.ศ.2523 กองทัพอากาศจัดทำหลักนิยามขึ้นเป็นครั้งแรก จากบทเรียนการใช้กำลังในอดีต

พ.ศ.2527 กำหนดหลักนิยามของกองทัพอากาศของคณะทำงานสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง

พ.ศ.2530 พัฒนาหลักนิยามที่เน้นการปฏิบัติ ประกอบด้วย หลักการและธรรมชาติของกำลังทางอากาศ

พ.ศ.2537 ปรับปรุงหลักนิยามขึ้นใหม่ด้วยเหตุผลและความเหมาะสมของสถานการณ์โลก หัวใจสำคัญของหลักนิยาม ทอ.37 คือ เอกลักษณะและข้อพิจารณาที่สำคัญในการปฏิบัติการทางอากาศที่ว่าต้อง “รวมการควบคุม แยกการปฏิบัติ” (Centralize Control Decentralize Execution)

พ.ศ.2539 ได้มีการพัฒนาหลักนิยาม ทอ.ขึ้นอีกครั้งเรียกว่า “หลักนิยาม ทอ.39” จากแนวคิด การทำสงครามอ่าวเปอร์เซียครั้งที่ 1 ปี พ.ศ.2533 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการใช้กำลังทางอากาศอย่างเป็นระบบของ ประเทศพันธมิตร โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา

หลักนิยามพื้นฐานกำลังทางอากาศ

สาระสำคัญของหลักนิยามพื้นฐานกำลังทางอากาศ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของ ธรรมชาติ และคุณลักษณะ ของกำลังทางอากาศ ประสบการณ์ ประวัติศาสตร์สงครามทางอากาศ สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. การจัดโครงสร้างกำลังทางอากาศ ต้องมีกองทัพอากาศแยกเป็นอิสระจาก กองทัพบก และ กองทัพเรือ เพื่อทำสงครามทางอากาศ และสนับสนุนการปฏิบัติการของกำลังทางบกและทางเรือ
2. การใช้กำลังทางอากาศเหมาะสมอย่างยิ่งในการใช้เชิงรุก และไม่เหมาะสมในการตั้งรับ
3. การได้มาซึ่งการครองอากาศเป็นลำดับแรก และใช้กำลังทางอากาศในการขัดขวาง บันทอน และทำลาย กำลังทหารข้าศึก รวมถึงการปฏิบัติการร่วมเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของสงคราม หากปราศจากการครองอากาศแล้ว การดำเนินกลยุทธ์ภาคพื้นและทะเล จะกระทำไม่ได้
4. ความมั่นคงของชาติในการป้องกันประเทศ จะได้รับการประกัน เมื่อกำลังทางอากาศชนะ และ ได้มาซึ่งการครองอากาศ
5. กำลังทางอากาศถือเป็นมาตรวัดกำลังอำนาจแห่งชาติ และจะหยุดยั้งกำลังทางอากาศได้ ต้องด้วย กำลังทางอากาศที่เหมาะสมเท่านั้น
6. ฐานบินบนบกย่อมได้เปรียบฐานบินลอยน้ำ เพราะทนทานต่อการถูกโจมตี และสะดวกในการ ส่งกำลังบำรุง
7. รัศมีปฏิบัติการของอากาศยานรบ ย่อมเท่ากับขอบหน้าของยุทธบริเวณ รัฐใดที่มีอากาศยานข้าศึก บินครอบครองน่านฟ้า ย่อมเป็นรัฐที่พร้อมแพ้สงคราม
8. การป้องกันภัยทางอากาศ เป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องดำเนินการตั้งแต่มายุคสมัย ด้วยระบบอาวุธต่อสู้ อากาศยาน และเครื่องบินสกัดกั้น
9. การที่ข้าศึกสูญเสียความสามารถในการใช้กำลังทางอากาศ จะทำให้กำลังทางบก กำลังทางเรือ และกำลังทางอากาศของเรามีเสรีในการปฏิบัติ

10. กำลังทางอากาศมีอาจฟื้นตัวได้ในระยะเวลาอันสั้น หากถูกทำลาย
11. กำลังทางอากาศคือปัจจัยคุณภาพมาก่อนปริมาณเสมอ ทั้งในแง่ของ เทคโนโลยี ยุทธวิธี ยุทธโศปกรณ์ และคุณภาพกำลังพล
12. อากาศยานจะต้องแผนแบบมาเพื่อปฏิบัติได้หลากหลายภารกิจ
13. การทำลายขวัญของข้าศึก ต้องกระทำด้วยการทิ้งระเบิดที่แม่นยำเท่านั้น
14. กำลังทางอากาศ จะต้องมียุทธศาสตร์ในการลำเลียง และการส่งกำลังบำรุงได้ด้วยตัวเอง
15. การปฏิบัติการทางอากาศต้องกระทำในระยะเวลาที่จำกัด เนื่องจากการลงทุนที่สูง

กำลังทางอากาศ

กำลังทางอากาศเป็นขีดความสามารถที่สะท้อนให้เห็นพลังทั้งหมดที่สามารถนำไปใช้เพื่อรักษาสิทธิประโยชน์ในการควบคุม และใช้ประโยชน์จากห้วงอากาศ นำมาใช้ทั้งเชิงรุก เชิงรับ รวมทั้งการรบ การสนับสนุนการรบ และการสนับสนุนการช่วยรบ ใช้ในทางยุทธศาสตร์ และยุทธวิธี ดังนั้น กำลังทางอากาศจึงไม่ได้หมายถึงเครื่องบินเพียงเท่านั้น ยังรวมถึงสนามบิน ยุทธโศปกรณ์ การส่งกำลังบำรุง เชื้อเพลิง อุปกรณ์ ระบบการสนับสนุนต่าง ๆ และกำลังพลอีกด้วย

คุณลักษณะกำลังทางอากาศ

ความเร็ว (Speed) กำลังทางอากาศสามารถเคลื่อนที่ได้อย่างรวดเร็ว สามารถตอบสนองภารกิจได้อย่างรวดเร็ว ทำให้ได้เปรียบในเรื่องของเวลา และการเป็นฝ่ายเริ่มต้น

พิสัย (Range) กำลังทางอากาศสามารถปฏิบัติการได้ตลอดเวลาในทุกหนทุกแห่ง ในระยะทางไกล และครอบคลุมได้ทุกพื้นที่ และการเพิ่มพิสัยบินสามารถทำได้ด้วย บ.เติมเชื้อเพลิงในอากาศ

ความอ่อนตัว (Flexibility) กำลังทางอากาศสามารถปฏิบัติตามภารกิจได้หลายประการ รวมกำลังได้ทุกหนทุกแห่งอย่างรวดเร็ว ริเริ่มการโจมตีได้ทุกเป้าหมาย

ความแม่นยำ (Precision) อาวุธที่ทันสมัยทำให้มีความแม่นยำ และเพิ่มประสิทธิภาพการโจมตีทางยุทธศาสตร์ สามารถชี้ตำแหน่ง และกำหนดเป้าหมายได้อย่างแม่นยำ

ขีดความสามารถของกำลังทางอากาศ

1. การตอบสนอง (Responsiveness)
2. ความคล่องตัว (Mobility)
3. ความอยู่รอด (Survivability)
4. การแสดงท่าที (Presentation)
5. อำนาจการทะลุทะลวง (Penetration ability)
6. อำนาจการทำลาย (Destructiveness)
7. การตรวจการณ์ (Observation)

ขีดจำกัดของกำลังทางอากาศ

1. การพึ่งพาฐานบิน (Base Dependence)
2. ความเปราะบาง (Fragility)
3. การบรรทุก (Pay Load)
4. การพึ่งพาต่อการข่าว (Intelligence Dependence)
5. ราคา (Cost)
6. ความไม่ถาวร (Impermanence)

การปฏิบัติการของกองทัพอากาศ

กองทัพอากาศ ปฏิบัติการใช้กำลังทางอากาศตามขีดความสามารถที่มีอยู่ทั้งในระดับยุทธศาสตร์และยุทธวิธี ด้วยการโจมตีทางยุทธศาสตร์ การต่อต้านทางอากาศและภาคพื้น การต่อต้านทางทะเล การปฏิบัติการข้อมูลข่าวสาร การสนับสนุนการรบ การบัญชาการและควบคุม การลำเลียงทางอากาศ การปฏิบัติกิจเฉพาะพิเศษ การข่าวกรอง การลาดตระเวนและเฝ้าตรวจ การค้นหาและช่วยชีวิต การเดินอากาศ และการให้บริการข่าวอากาศ การปฏิบัติการตามขีดความสามารถของกองทัพอากาศ มีแนวทางและการปฏิบัติการที่ทำให้บรรลุความสำเร็จตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย 15 รูปแบบ ดังนี้

1. **การโจมตีทางยุทธศาสตร์ (Strategic Attack)** เป็นปฏิบัติการเชิงรุก โดยผู้มีอำนาจสั่งการให้ปฏิบัติเพื่อบังเกิดผลสำเร็จในการรักษาผลประโยชน์แห่งชาติ ซึ่งการปฏิบัติจะส่งผลกระทบต่อผู้นำ และการบั่นทอนกำลังอำนาจของชาติฝ่ายตรงข้าม อีกทั้งทำให้ฝ่ายเราและพันธมิตรเกิดการสูญเสียอย่างน้อยที่สุด

2. **การต่อต้านทางอากาศ (Counter Air)** เป็นปฏิบัติการเพื่อให้บรรลุและรักษาสภาพทุกระดับของการครองอากาศ โดยการทำลาย ลดศักยภาพของฝ่ายตรงข้าม ประกอบด้วย

2.1 การต่อต้านทางอากาศเชิงรุก (Offensive Counter Air : OCA)

2.2 การต่อต้านทางอากาศเชิงรับ (Defensive Counter Air : DCA)

3. **การต่อต้านทางภาคพื้น (Counter Land)** เป็นปฏิบัติการทางอากาศต่อสู้กับขีดความสามารถกำลังภาคพื้นของข้าศึก เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของ ผบ.กองกำลังร่วม และมีอำนาจเหนือสถานะแวดล้อมภาคพื้นของข้าศึก โดยมีการปฏิบัติการใน 2 ลักษณะ ประกอบด้วย

3.1 การขัดขวางทางอากาศ (Air Interdiction : AI) เป็นการใช้กำลังทางอากาศในการโจมตีเพื่อลดขีดความสามารถกำลังภาคพื้นของข้าศึก ส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถข้าศึกในการบัญชาการ การรวมกำลัง การดำเนินกลยุทธ์ การส่งกำลังบำรุง และการเสริมกำลัง

3.2 การสนับสนุนทางอากาศโดยใกล้ชิด (Close Air Support : CAS) เป็นปฏิบัติการสนับสนุนโดยตรง เพื่อช่วยกำลังภาคพื้นฝ่ายเดียวกัน ซึ่งจะกระทำในจุดแตกหักของการรบและมุ่งกระทำในจุดที่ข้าศึกรวมกำลังกันอย่างหนาแน่น สามารถหยุดการโจมตี และคุ้มกันการถอนกำลังของกำลังภาคพื้นฝ่ายเรา

4. **การต่อต้านทางทะเล (Counter Sea)** เป็นการขยายขีดความสามารถกำลังทางอากาศไปสู่พื้นที่ทางทะเล กิจเฉพาะพิเศษที่ปฏิบัติควบคู่กันไป คือ การเฝ้าตรวจทางทะเล การรบทางเรือ การคุ้มครองข้ายสื่อสารในทะเล รวมถึงการต่อสู้เรือดำน้ำ การต่อสู้ทางอากาศ การวางทุ่นระเบิด การเติมเชื้อเพลิงในการสนับสนุนการยุทธนาวี

5. **การปฏิบัติการข้อมูลข่าวสาร (Information Operation : IO)** เป็นการปฏิบัติการเพื่อสร้างผลกระทบ หรือปกป้องข่าวสาร ซึ่งนำไปสู่ความได้เปรียบของผู้บัญชาการรบ และสร้างผลกระทบต่อ OODA LOOP ของฝ่ายตรงข้าม เช่น การต่อต้านปฏิบัติการโฆษณาชวนเชื่อ การปฏิบัติการจิตวิทยา การลวงทางทหาร การปฏิบัติการข่าวกรอง และการปฏิบัติการในงานมวลชน เป็นต้น

6. **การสนับสนุนการรบ (Combat Support)** คือ ชีตความสามารถที่สำคัญที่จะสร้างและดำรงสภาพการรบของกำลังทางอากาศ เช่น การส่งกำลังบำรุง การป้องกันฐานบิน การบริการทางการแพทย์ เป็นต้น

7. **การบัญชาการและควบคุม (Command and Control : C2)** คือ อำนาจที่ผู้บังคับบัญชาใช้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย และกระบวนการหรือระบบที่ผู้บังคับบัญชาใช้ในการวางแผนและสั่งการ “การรวมการบัญชาการและการควบคุมของกำลังทางอากาศมาอยู่ภายใต้ผู้บัญชาการกองกำลังทางอากาศหรือผู้ได้รับมอบอำนาจเพียงคนเดียวเป็นหลักพื้นฐานของหลักนิยมการใช้กำลังทางอากาศ”

8. **การลำเลียงทางอากาศ (Airlift)** เป็นการขนส่งกำลังพลและยุทโธปกรณ์ทางอากาศ ในการปฏิบัติการทางทหารทั้งมวล เป็นการใช้กำลังทหารในการลำเลียงทางอากาศด้วยความรวดเร็ว อ่อนตัว สามารถปฏิบัติการตอบสนองความต้องการในยามวิกฤตได้อย่างรวดเร็ว ทั้งการปฏิบัติการยุทธ และการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและภัยธรรมชาติ ในการเคลื่อนย้ายขนส่งผู้โดยสารและสินค้า รวมทั้งการเคลื่อนย้ายกำลังรบ การส่งกลับสายแพทย์ทางอากาศ การสนับสนุนการปฏิบัติการพิเศษ และการสนับสนุนการลำเลียงทางอากาศ

9. **การเติมเชื้อเพลิงในอากาศ (Air Refueling)** เป็นภารกิจส่งถ่ายน้ำมันเชื้อเพลิงระหว่างเครื่องบินบรรทุกเชื้อเพลิง (Tanker) และอากาศยานรับเติมเชื้อเพลิง (Receiver Aircraft) ในระหว่างการบินในอากาศ ช่วยเพิ่มระยะทางปฏิบัติการ ลดอัตราบรรทุกเชื้อเพลิง เพิ่มเวลาบินในอากาศ

10. **การปฏิบัติกิจเฉพาะพิเศษ (Specialized Task)** เป็นการใช้กำลังทางอากาศในการปฏิบัติการภารกิจที่มีลักษณะเฉพาะ เพื่อสนับสนุนการใช้กำลังทางอากาศ เช่น การต่อต้านการจี้ยึดอากาศยาน (Anti-Hijack) การปฏิบัติการจิตวิทยา (Psychological Operations) การสนับสนุนภารกิจฝนหลวง การดับไฟป่า และการให้บริการ (Complimentary Operations) เป็นต้น

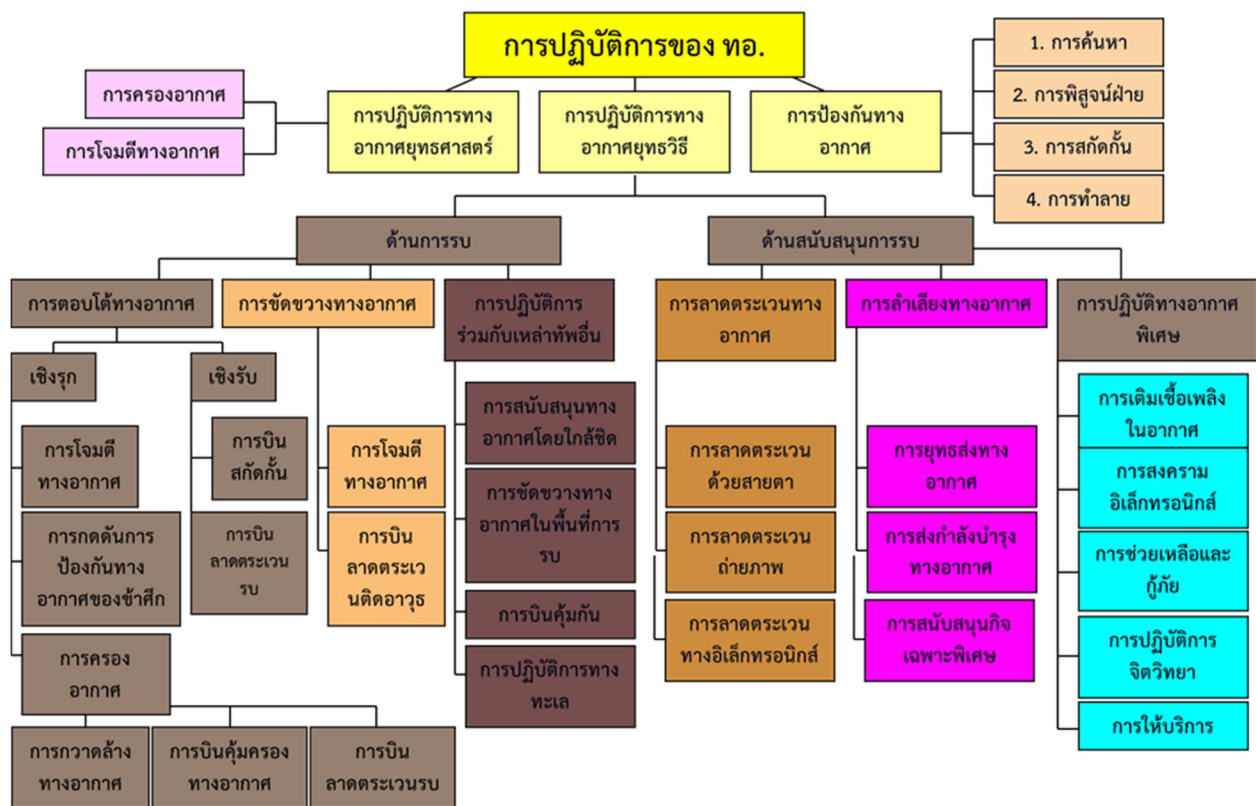
11. **การข่าวกรอง (Intelligence)** เป็นการปฏิบัติการรวบรวมข้อมูลข่าวสารชีตความสามารถและความตั้งใจของฝ่ายข้าศึก เพื่อให้ผู้บัญชาการรบสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนการปฏิบัติการทางทหาร เพื่อที่จะสามารถทำนายผลกระทบในชีตความสามารถของข้าศึก การได้มาซึ่งข่าวกรองจากการใช้กำลังทางอากาศ เช่น การลาดตระเวนและการเฝ้าตรวจทางอากาศ

12. **การลาดตระเวนและเฝ้าตรวจ (Surveillance and Reconnaissance)** เป็นหน้าที่เฝ้าสังเกตอย่างเป็นระบบต่อ่านฟ้า หัวงอวกาศ ภาคพื้นดิน ด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ ภาพถ่าย หรือวิธีการอื่น ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวและกำลังรบหรือศักยภาพของศัตรู

13. **การค้นหาและช่วยชีวิตในพื้นที่การรบ (Combat Search and Rescue : CSAR)** เป็นภารกิจปฏิบัติการช่วยเหลือและกู้กลับผู้ที่ตกอยู่ในภาวะอันตรายหรือในยามสงคราม โดยกองทัพอากาศมีหน้าที่จัดหน่วยฝึกและติดอาวุธยุทธโธปกรณ์ให้กับหน่วยและบุคลากรเพื่อมีความพร้อมในการปฏิบัติการค้นหาและช่วยชีวิต

14. การเดินอากาศและการกำหนดพิกัด (Navigation and Positioning) ใช้ในการสนับสนุนการปฏิบัติการทั้งในระดับยุทธศาสตร์ ยุทธการ และยุทธวิธี ในการกำหนดจุดนัดหมาย การบอกพิกัดตำแหน่ง การค้นหาและช่วยชีวิต แผนที่การเดินอากาศ

15. การบริการข่าวอากาศ (Weather Services) เพื่อสนับสนุนข้อมูลสภาพลม ฟ้า อากาศ รวมทั้งข้อมูลสภาพอากาศและชั้นบรรยากาศ ให้แก่ผู้บังคับบัญชาเพื่อใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ และใช้ในการวางแผนทั้งในระดับยุทธศาสตร์ ยุทธการ และยุทธวิธี อีกทั้งยังเป็นข้อมูลที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งในการดำรงชีวิตความสามารถและได้เปรียบด้านข้อมูลข่าวสาร

รูปภาพ : การปฏิบัติการของกองทัพอากาศ

ภารกิจกำลังทางอากาศของกองทัพอากาศ มีภารกิจในภาพรวม คือ

1. **เตรียมกำลังและป้องกันราชอาณาจักร** กองทัพอากาศต้องเตรียมกำลังทางอากาศ ให้มีความพร้อมในการปกป้องและรักษาอธิปไตยของชาติ โดยการพัฒนาและเสริมสร้างขีดความสามารถของกำลังรบของกองทัพอากาศให้มีประสิทธิภาพ สามารถปฏิบัติได้ตามแผน ทั้งในยามปกติและยามสงคราม

2. **การพัฒนาประเทศ** กองทัพอากาศได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติภารกิจในการพัฒนาประเทศ ช่วยเหลือประชาชน และตอบสนองนโยบายรัฐบาล เป็นการนำทรัพยากรมาใช้ในยามปกติให้เกิดประโยชน์สูงสุด

พันธกิจของกองทัพอากาศ

1. **เตรียมความพร้อม** กองทัพอากาศต้องเตรียมความพร้อมเพื่อปฏิบัติภารกิจภายใต้การจัตหน่วยโครงสร้างกำลังที่เหมาะสม ภายใต้การบริหารจัดการ การฝึกอบรม การพัฒนาบุคลากร และการจัดหาอาวุธยุทโธปกรณ์ ให้สามารถวางกำลังในหน่วยระดับต่าง ๆ ได้อย่างเต็มความสามารถ การเตรียมฐานบินปฏิบัติการหลัก ฐานบินปฏิบัติการหน้า ฐานบินปฏิบัติการพิเศษ ฐานบินปฏิบัติการสำรอง และสนามบินเฉพาะกิจ เพื่ออำนวยความสะดวกปฏิบัติการใช้กำลังทางอากาศ

2. **ใช้กำลัง** กองทัพอากาศมีพันธกิจใช้กำลังทางอากาศในยามปกติ คือ การเฝ้าระวังภัย ส่วนในยามสงครามก็มีความพร้อมที่จะใช้กำลังทางอากาศในการดำเนินกลยุทธ์ร่วมกับหน่วยกำลังอื่น ๆ ขณะเดียวกันก็มีความพร้อมในการใช้กำลังเพื่อการพัฒนาประเทศและการช่วยเหลือประชาชนเมื่อเกิดสถานการณ์วิกฤต เช่น การบรรเทาสาธารณภัย การค้นหาและกู้ภัย การปราบปรามยาเสพติด การสำรวจและรักษาทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น

ความสามารถหลักที่แตกต่างจากเหล่าทัพอื่น

1. การเฝ้าตรวจ ควบคุม และบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ในห้วงอากาศและอวกาศ
2. การรบทางอากาศในทุกมิติ เหนือพื้นดิน/พื้นน้ำ ในอากาศ/อวกาศ
3. การเคลื่อนย้าย-ขนส่งทางอากาศทั้งในประเทศและโพ้นทะเล
4. ความว่องไว อ่อนตัวในการสนับสนุนการรบให้กับกำลังรบภาคพื้นและภาคส่วนอื่น ๆ

ความสามารถเฉพาะ

1. ความสามารถในการเฝ้าตรวจและติดตามความเคลื่อนไหวกำลังทางอากาศ
2. การสกัดกั้นอากาศยาน
3. การทำลายอากาศยาน/อาวุธฝ่ายตรงข้าม
4. การโจมตีทางอากาศในระดับยุทธศาสตร์ และการต่อต้านทางอากาศ
5. การสนธิกำลังร่วมกับเหล่าทัพ
6. การบัญชาการและควบคุมครอบคลุมพื้นที่
7. การลาดตระเวนทางอากาศ
8. การลำเลียงทางอากาศ

9. การเติมเชื้อเพลิงในอากาศ
10. การค้นหาและช่วยชีวิตทั้งทางทหารและพลเรือน
11. การปฏิบัติการพิเศษทั้งทางทหารและพลเรือน
12. การเดินอากาศในห้วงอากาศและอวกาศของ อากาศยาน ยานอวกาศ และดาวเทียม

บทส่งท้าย

หลักนิยามพื้นฐานเป็นหลักการพื้นฐานที่กำหนดขึ้นเพื่ออธิบายและชี้แนะการใช้กำลังทางอากาศ จะมีลักษณะเป็นข้อเสนอแนะอย่างกว้าง ๆ ที่ยืนยงไม่เปลี่ยนแปลง นำมาใช้ในการจัดโครงสร้างของ กองทัพอากาศ การฝึกกำลังพล การพิจารณาจัดหาระบบอาวุธ ดังนั้นหลักนิยามพื้นฐานจึงเป็นโครงและกำหนด แนวทางในการวิจัยพัฒนาอำนาจกำลังรบของกองทัพอากาศ นอกจากนั้นยังสามารถใช้เป็นเครื่องมือกำกับ ทิศทางของการพัฒนาหลักนิยามปฏิบัติการ (Operational Doctrine) และหลักนิยามยุทธวิธี (Tactical Doctrine) ของกองทัพอากาศ รวมไปถึงการกำหนดบทบาทและภารกิจต่าง ๆ ของกำลังทางอากาศอีกด้วย หลักนิยามจึงเป็น การเตรียมการให้สามารถตัดสินใจในการปฏิบัติบนความไม่แน่นอนของสภาพแวดล้อมในอนาคตได้ด้วย ความสำเร็จ และจะต้องได้รับการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง การอ่านหลักนิยามเพียงอย่างเดียวจะไม่สามารถประสบความสำเร็จได้ หากจะต้องประกอบด้วยประสบการณ์จริงจากการสู้รบ หรือจากการฝึกทำการรบ นำมาประมวล เป็นหลักนิยามพื้นฐานที่สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อว่าเป็นหนทางที่ดีที่สุดในการใช้กำลังกองทัพอากาศ

**“หลักนิยาม เป็นภาษาสุดท้ายของที่พลเรือนมักเลือกใช้
เป็นสิ่งที่ตกตะกอนจาก ชีวิตและเลือดเนื้อของทหาร”**

บทที่ 3

การจัดส่วนราชการกองทัพอากาศ

การจัดหน่วยงานทางทหารเป็นกรรมวิธีในการกำหนดโครงสร้างของหน่วย การแบ่งมอบหน้าที่ และขอบเขตการทำงานให้แก่หน่วยรอง รวมทั้งการกำหนดอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ กำหนดอัตรายุทธโธปกรณ์ และคำแนะนำอื่น ๆ ที่จำเป็น งานด้านการจัดและอัตรากำลังพล เป็นงานพื้นฐานเริ่มแรกในส่วนราชการจะต้องจัดทำเพื่อนำไปสู่งานอื่น ๆ อันเป็นภาระหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการต่อไป เช่น การบรรจุกำลังพล การจัดหาอาวุธ ยุทธโธปกรณ์ การฝึกและศึกษา จนถึงขั้นการพร้อมรบตามขีดความสามารถของหน่วยนั้น ๆ

การจัดและอัตรากำลังพลที่ดี มีประสิทธิภาพ สามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จ และเหมาะสมกับภารกิจที่ได้รับมอบ ใช้หลักการจัดหน่วยงานเป็นแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

1. หลักการจัดทั่วไป

1.1 กำหนดให้มีภารกิจและขอบเขตความรับผิดชอบโดยชัดเจนแน่นอน หน่วยงานเมื่อได้จัดตั้งขึ้นและได้ปฏิบัติภารกิจในหน้าที่แล้ว ย่อมจะช่วยให้งานนั้นบรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมายได้ (การจำกัดแน่นอน)

1.2 กำหนดให้หน่วยงานได้มีกำลังเจ้าหน้าที่และยุทธโธปกรณ์ต่าง ๆ ตามสัดส่วนของขนาดหน่วย มีเจ้าหน้าที่และยุทธโธปกรณ์เหมาะสมกับปริมาณงานตามภารกิจของหน่วยนั้น ๆ หลีกเลี่ยงการจัดหน่วยงานซ้ำซ้อนกันในหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในส่วนราชการ (การได้สัดส่วน)

1.3 กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และระหว่างหน่วยงานย่อยของหน่วยงานไว้โดยแน่นอน กำหนดหน้าที่ในการควบคุม และการอำนวยความสะดวกอย่างเหมาะสม (กำหนดให้มีการประสานงาน)

1.4 การจัดให้มีรูปหรือโครงสร้างของหน่วยที่สามารถขยายขึ้นได้เมื่อมีภารกิจหรือปริมาณงานเพิ่มขึ้น อาจตัดทอนลงได้เมื่อปรากฏว่ามีข้อจำกัดหรือข้อขัดข้องต่าง ๆ เกิดขึ้นหรือปริมาณงานลดลง (มีความอ่อนตัว)

1.5 กำหนดให้ใช้กำลังพลทุกคนกับยุทธโธปกรณ์และเครื่องมือให้ได้ประโยชน์มากที่สุด กำลังพลทุกคนต่างได้รับมอบหน้าที่ในการปฏิบัติงานเต็มตามขีดความสามารถของตน กับได้ใช้ยุทธโธปกรณ์ และเครื่องมือทุกชิ้นตามขีดความสามารถของเครื่องมือชิ้นนั้น ๆ คือ พิจารณาภารกิจ และปริมาณงานของหน่วยเป็นหลัก ในการจัดทำอัตราโดยจะไม่ตั้งอัตราให้เกินภารกิจ และปริมาณงาน (หลักการทรงประสิทธิภาพ)

2. หลักการจัดทางทหาร

2.1 จัดให้มีเอกภาพในการบังคับบัญชา (Unity of Command) ในหน่วยงานระดับหนึ่ง ๆ จะต้องมีผู้รับผิดชอบเพียงคนเดียว ป้องกันการสั่งงานซ้ำซ้อนกันและก่อให้เกิดเอกภาพในการปฏิบัติด้วย

2.2 จัดให้มีช่วงการควบคุมที่เหมาะสม (Span of Control) ให้ผู้บังคับหน่วยงานสามารถควบคุมหน่วยใต้บังคับบัญชาของตนได้อย่างทั่วถึงและเหมาะสม

2.3 จัดให้มีการบรรจุรวมที่เหมาะสม (Functional Grouping) โดยการรวมงานหลาย ๆ อย่างที่คล้ายคลึงกันไว้ในหน่วยงานเดียวกัน และแบ่งลดหลั่นกันลงไปตามลำดับจนถึงบุคคล

2.4 จัดให้มีการแบ่งมอบอำนาจให้ผู้ใต้บังคับบัญชา (Delegation of Authority) โดยกำหนดให้ผู้ใต้บังคับบัญชาชั้นรองลงไป ได้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานตามขอบเขตที่เหมาะสม เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานให้บรรลุภารกิจของตน

ทอ.เป็นส่วนราชการภายใน กท. ลักษณะงานจัดอยู่ในกลุ่มด้านความมั่นคง ปฏิบัติภารกิจตามที่ได้รับมอบตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 มาตรา 72 โดยมี พ.ร.บ.จัดระเบียบราชการ กท. พ.ศ.2551 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2560 มาตรา 21 กำหนดให้ “กองทัพอากาศมีหน้าที่เตรียมกำลังกองทัพอากาศ การป้องกันราชอาณาจักรและดำเนินการใช้กำลังกองทัพอากาศตามอำนาจหน้าที่ของกระทรวงกลาโหม มีผู้บัญชาการทหารอากาศเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ” และมาตรา 23 ให้ ทอ.กำหนดส่วนราชการขึ้นตรง ทอ. โดย พ.ร.ฎ.แบ่งส่วนราชการและกำหนดหน้าที่ของส่วนราชการ ทอ. ทท. กท. พ.ศ.2552 มีคำสั่ง กท. และคำสั่ง ทอ. ออกรองรับการจัดและอัตราตามลำดับ เพื่อให้ ทอ.สามารถบริหารงานได้ทั้งในยามปกติ และยามมีสถานการณ์เร่งด่วน หรือฉุกเฉิน สามารถจำแนกรูปแบบระบบบริหารราชการของ ทอ.ได้ 2 ประเภท ดังนี้

ประเภทที่ 1 ระบบบริหารราชการทั่วไป จัดโครงสร้างการจัดส่วนราชการรองรับภารกิจ การเตรียมกำลังกองทัพอากาศให้มีความพร้อมในการปฏิบัติภารกิจในยามปกติ โดยจัดในรูปแบบของอัตราเฉพาะกิจ (อัตรา ทอ.52) มีลักษณะการบริหารงานเป็นไปตาม กฎ ระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับของทางราชการ และสายการบังคับบัญชาตามระบบราชการทั่วไป เช่น ระเบียบข้อบังคับด้านการเงิน งบประมาณและพัสดุ เป็นต้น โดยจะอยู่ในรูปของการอนุมัติ อนุญาต คำสั่งให้ปฏิบัติราชการอย่างใดอย่างหนึ่ง

ประเภทที่ 2 ระบบการใช้กำลัง เป็นการจัดโครงสร้างการจัดส่วนราชการรองรับสถานการณ์เร่งด่วน หรือฉุกเฉิน โดยจัดอยู่ในรูปแบบของอัตราเฉพาะกิจของ จนท.ทอ.ที่ออกปฏิบัติการตามแผนเพื่อความมั่นคงของประเทศ หรืออัตราตามแผนยุทธการอื่นๆ หรืออัตราเพื่อพลางที่มีสายการบังคับบัญชาสั้นที่สุด เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารในการตัดสินใจของผู้บังคับบัญชาส่งไปยังหน่วยปฏิบัติ ให้สามารถตอบสนองต่อเหตุการณ์ได้ทันต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น การบริหารงานจะมีกฎ ระเบียบ และข้อบังคับที่มีลักษณะเฉพาะ เช่น อัตราศูนย์ปฏิบัติการกองทัพอากาศ เป็นต้น โดยจะอยู่ในรูปของคำสั่งให้ใช้กำลังภารกิจต่าง ๆ คำสั่งการสนับสนุนการใช้กำลัง

การจัดส่วนราชการ ทอ.ตามระบบบริหารราชการทั่วไปจัดในรูปแบบของอัตราเฉพาะกิจ (อฉก.) เพื่อให้สอดคล้องกับการประมาณสถานการณ์ คุณลักษณะของกำลังทางอากาศ คือ ความเร็ว พิสัยบิน ความอ่อนตัว และความแม่นยำ ตลอดจนความคุ้มค่าในการใช้งานเนื่องจากเป็นทรัพยากรที่มีราคาแพง และหลักนิยมของการใช้กำลังทางอากาศ “รวมการควบคุม แยกการปฏิบัติ” ซึ่งจะมีความแตกต่างจากการจัดกำลังของหน่วยกำลังภาคพื้น (ทบ.) และหน่วยกำลังทางเรือ (ทร.) ที่มีการจัดอัตราในรูปของอัตราการจัดและยุทธโรปกรณ์ (อจย.) มีมิติของการปฏิบัติการแบ่งแยกตามพื้นที่ปฏิบัติการ

รูปแบบการจัดส่วนราชการ ทอ.จัดแบบผสม (Line and Staff Type) ประกอบด้วย ผู้บังคับบัญชา ฝ่ายเสนาธิการ หรือฝ่ายอำนวยการ และหน่วยปฏิบัติ

การจัดกลุ่มงาน (Cluster) มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดบทบาทหน้าที่ของส่วนราชการภายใน ทอ. ให้สามารถทำงานประสานสอดคล้องกัน และสามารถจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ ตามลำดับความสำคัญของงานได้อย่างเหมาะสม และมีระเบียบในการบริหารราชการทั่วไป โดย ทอ.จะสามารถแบ่งมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งรองจาก ผบ.ทอ.เพื่อแบ่งเบาภาระงานของผู้บังคับบัญชาได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ได้กำหนดเป็นแบบธรรมเนียมในการปฏิบัติซึ่งจะอยู่ในรูปของคำสั่ง ทอ. เช่นเดียวกับ ทบ. ทร. และ บก.ทท.

จากภารกิจที่ได้รับมอบ ทอ.ได้พิจารณาจัดกลุ่มงานเพื่อตอบสนองภารกิจ โดยจัดเป็น 5 กลุ่มงานใหญ่ ๆ ประกอบด้วย

- 1) กลุ่มภารกิจในส่วนบัญชาการ เป็นกลุ่มภารกิจทางด้านฝ่ายเสนาธิการ และฝ่ายอำนวยการ
- 2) กลุ่มภารกิจในส่วนกำลังรบ เป็นกลุ่มภารกิจในการเตรียมกำลังทางอากาศ กำลังภาคพื้น และระบบควบคุมการปฏิบัติทางอากาศ
- 3) กลุ่มภารกิจในส่วนส่งกำลังบำรุง เป็นกลุ่มภารกิจทางการส่งกำลัง ซ่อมบำรุง และบริการ
- 4) กลุ่มภารกิจในส่วนการศึกษา เป็นกลุ่มภารกิจทางการศึกษาและการฝึกกระบวนต่าง ๆ เพื่อพัฒนาบุคลากรของ ทอ.
- 5) กลุ่มภารกิจในส่วนกิจการพิเศษ เป็นกลุ่มภารกิจทางการสวัสดิการ การวิจัยและวิทยาศาสตร์ การเวชศาสตร์การบิน และด้านกิจการทหารसारวัตร

ประเภทอัตราของกองทัพอากาศ

ทอ.มีอัตราที่ใช้ในการบริหารจัดการ ดังนี้

1. **อัตราปกติหรืออัตราเฉพาะกิจ** เป็นอัตราที่ได้รับการอนุมัติจาก รมว.กท. โดยออกเป็นระดับคำสั่ง กท.ให้ใช้อัตรา ทอ. หรือในกรณีที่ทำให้งบประมาณด้านกำลังพลเพิ่มขึ้นต้องนำเข้าขออนุมัติใน ครม.เป็นอัตราตั้งใหม่ อัตราประเภทนี้มีสิทธิกำลังพลตามกฎหมาย เช่น เงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง เงินค่าตอบแทน และเงินค่าตอบแทนเหมาจ่ายแทนการจัดหารถประจำตำแหน่ง รวมทั้งสิทธิในการทำนิติกรรมตามอำนาจหน้าที่

2. **อัตราใช้กำลัง** ได้แก่ อัตราเฉพาะกิจของเจ้าหน้าที่กองทัพอากาศที่ออกปฏิบัติหน้าที่ตามแผนเพื่อความมั่นคงของประเทศ ใช้บรรจุเจ้าหน้าที่ของกองทัพอากาศตามสถานการณ์ทางยุทธการและแผนยุทธการ

3. **อัตราเพื่อพลาง** เป็นอัตราที่มีรูปแบบเดียวกับอัตราเฉพาะกิจ แต่ใช้กำลังพลที่บรรจุจริงอยู่ในอัตราเฉพาะกิจเข้าปฏิบัติงาน เช่น หน่วยที่ต้องการจัดตั้งโดยเร่งด่วนเพื่อให้ทันต่อการปฏิบัติการ หรือหน่วยจัดตั้งใหม่เพื่อทดลองปฏิบัติงานในระยะเริ่มต้นก่อนจะขออนุมัติอัตราเฉพาะกิจตามขั้นตอนการปรับปรุงแก้ไขอัตรา

4. **อัตราลูกจ้างประจำ** เป็นอัตราที่กำหนดขึ้นเพื่อบรรจุลูกจ้างประจำให้กับส่วนราชการต่าง ๆ ตามความจำเป็น เพื่อช่วยเสริมอัตราข้าราชการบางส่วน โดยอาศัยโครงสร้างการจัดหน่วยของส่วนราชการนั้น ๆ เป็นหลัก และการกำหนดอัตราเป็นไปตามคำสั่งกระทรวงกลาโหม ที่ 82/2554 เรื่อง กำหนดตำแหน่งลูกจ้างประจำ โดยอาศัยอำนาจตามความในข้อ 9 ของข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยลูกจ้างประจำ พ.ศ.2542 ซึ่งกระทรวงการคลังได้ให้ความเห็นชอบแล้ว

5. **อัตราพนักงานราชการ** เป็นอัตราที่จะกำหนดขึ้นมาเพื่อบรรจุบุคคลซึ่งได้รับการจ้างตามสัญญาจ้างตามความจำเป็นของภารกิจ ให้กับส่วนราชการต่าง ๆ ตามความจำเป็น เพื่อช่วยเสริมข้าราชการในส่วนที่ไม่มีงานหลักซึ่งไม่เกิน 4 ปี เว้นแต่จะได้รับการต่อสัญญาจ้างตามโครงการที่มีกำหนดระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดไว้แล้ว โดยได้รับค่าจ้างจากเงินงบประมาณของส่วนราชการ โดยมีความมุ่งหมายเพื่อทดแทนอัตราลูกจ้างประจำที่ไม่สามารถเพิ่มขึ้นได้ตามมติคณะรัฐมนตรี การกำหนดกรอบอัตราพนักงานราชการและวิธีการจ้างเข้ามาปฏิบัติราชการ ให้เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยพนักงานราชการ พ.ศ.2547

6. **อัตราพิเศษอื่น ๆ** ได้แก่ อัตรากองกำลังทางอากาศเฉพาะกิจที่ 9

ส่วนประกอบอัตราของกองทัพอากาศ ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 4 ตอน ดังนี้

1. ตอนที่ 1 กล่าวทั่วไป

1.1 ภารกิจ กำหนดภาระงานต่าง ๆ ตามปกติของหน่วยตามความมุ่งหมายที่ได้จัดหน่วยขึ้นตามข้อความที่ปรากฏใน พ.ร.ฎ.แบ่งส่วนราชการและการกำหนดหน้าที่ของส่วนราชการ ทอ. ทท. กท. พ.ศ.2552

1.2 การแบ่งมอบ กำหนดว่าเป็นส่วนราชการหรือหน่วยขึ้นตรงของหน่วยเหนือส่วนราชการนั้น

1.3 ขอบเขตความรับผิดชอบและหน้าที่ที่สำคัญ กำหนดรายละเอียดเพิ่มเติมและขยายความถึงสิ่งสำคัญของหน้าที่ที่ได้กล่าวไว้อย่างกว้าง ๆ ในภารกิจให้ครบและเรียงลำดับตามหน้าที่หลักในภารกิจ เพื่อให้เกิดความชัดเจน ป้องกันมิให้เกิดความสงสัย และบกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการ

1.4 การแบ่งส่วนราชการและหน้าที่ กำหนดการจัดหน่วยงานย่อยพร้อมหน้าที่ที่สำคัญของส่วนราชการ

1.5 ตอนเพิ่มเติมส่วนประกอบอัตราเฉพาะกิจ

2. ตอนที่ 2 ฝักรการจัด กำหนดโครงสร้างการจัดหน่วยงานภายในส่วนราชการนั้น

3. ตอนที่ 3 อัตรากำลังพล กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับอัตรากำลังพลเพื่อปฏิบัติการกิจของส่วนราชการ โดยกำหนดตำแหน่ง เงินเดือนอัตรา เลขหมายรายงาน/ลชทอ. เหล่าทหาร จำนวนทหาร และสรุปยอดอัตรากำลังพล

4. ตอนที่ 4 คำชี้แจง

4.1 กำหนดสิ่งที่สำคัญของอัตราและเงื่อนไขพิเศษต่าง ๆ เช่น การกำหนดตำแหน่งที่จะบรรจุผู้มีวิญญูฐานะ การรับเงินเพิ่มพิเศษต่าง ๆ ตำแหน่งประจำเพื่อการค้าดำเนินการด้านกำลังพล และการกำหนดให้ส่วนราชการจัดทำรายละเอียดหน้าที่ของหน่วยงานย่อยและหน้าที่ของกำลังพลแต่ละตำแหน่ง

4.2 กำหนดคุณสมบัติสำหรับบรรจุบุคคลที่สำเร็จการศึกษาตั้งแต่ชั้นปริญญาตรี หรือเทียบเท่าขึ้นไป ในตำแหน่งชั้นสัญญาบัตร โดยระบุสาขาวิชา หรือแขนงวิชาที่ต้องการตามประมวลชื่อหลักสูตรสาขาวิชาและปริญญาของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา รวมทั้งสถานศึกษาภายในประเทศที่สำนักงาน ก.พ.รับรองแล้ว

การดำเนินการในการจัดทำหรือปรับปรุงแก้ไขอัตราของส่วนราชการ ทอ. ได้กำหนดแนวทางการจัดทำหรือปรับปรุงแก้ไขอัตรา ดังนี้

1. การแก้ไขการจัดและอัตราที่กระทบ พ.ร.บ.จัดระเบียบราชการ กท. พ.ศ.2551 พ.ร.ฎ.แบ่งส่วนราชการและกำหนดหน้าที่ของส่วนราชการ ทอ. ทท. กท. พ.ศ.2552 จะต้องดำเนินการแก้ไข พ.ร.บ.ฯ หรือ พ.ร.ฎ.ฯ ดังกล่าวเสียก่อน

2. การแก้ไขการจัดและอัตราที่มีผลกระทบกับคำสั่ง กท. ได้แก่ การแก้ไขการจัดและอัตราของส่วนราชการ ทอ.ที่ใช้ตามคำสั่ง กท.

3. การจัดทำหรือการปรับปรุงแก้ไขอัตราซึ่งไม่กระทบต่อคำสั่ง กท. ในระดับ ทอ.อยู่ในอำนาจอนุมัติของ ผบ.ทอ.

ภารกิจและการจัดส่วนราชการกองทัพอากาศ

1. ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ.2551 ได้กำหนดภารกิจของกองทัพอากาศ ดังนี้

“กองทัพอากาศ มีหน้าที่เตรียมกำลังกองทัพอากาศการป้องกันราชอาณาจักรและดำเนินการเกี่ยวกับการใช้กำลังกองทัพอากาศตามอำนาจหน้าที่ของกระทรวงกลาโหมมีผู้บัญชาการทหารอากาศเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ”

2. ตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการและกำหนดหน้าที่ของส่วนราชการ กองทัพอากาศ กองทัพไทย กระทรวงกลาโหม พ.ศ.2552 ได้กำหนดให้ กองทัพอากาศ แบ่งส่วนราชการออกเป็นดังนี้

- (1) สำนักงานเลขานุการกองทัพอากาศ
- (2) กรมสารบรรณทหารอากาศ
- (3) กรมกำลังพลทหารอากาศ
- (4) กรมข่าวทหารอากาศ
- (5) กรมยุทธการทหารอากาศ
- (6) กรมส่งกำลังบำรุงทหารอากาศ
- (7) กรมกิจการพลเรือนทหารอากาศ
- (8) กรมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารทหารอากาศ
- (9) สำนักงานปลัดบัญชาทหารอากาศ
- (10) กรมการเงินทหารอากาศ
- (11) กรมจเรทหารอากาศ
- (12) สำนักงานตรวจสอบภายในทหารอากาศ
- (13) สำนักงานนิรภัยทหารอากาศ
- (14) สำนักงานพระธรรมนูญทหารอากาศ
- (15) หน่วยบินซึ่งขึ้นตรงต่อกองทัพอากาศ
- (16) โรงเรียนการบิน
- (17) กองบัญชาการควบคุมการปฏิบัติทางอากาศ (ตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการฯ

(ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๖๕)

- (18) หน่วยบัญชาการอากาศโยธิน
- (19) กรมช่างอากาศ
- (20) กรมสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ทหารอากาศ
- (21) กรมสรรพาวุธทหารอากาศ
- (22) กรมแพทย์ทหารอากาศ
- (23) กรมพลศึกษาทหารอากาศ
- (24) กรมช่างโยธาทหารอากาศ
- (25) กรมขนส่งทหารอากาศ

(26) กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ

(27) โรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช (ตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการฯ

(ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๗)

(28) กรมสวัสดิการทหารอากาศ

(29) ศูนย์วิจัยพัฒนาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีการบินและอวกาศกองทัพอากาศ

(30) สถาบันเวชศาสตร์การบินกองทัพอากาศ

(31) สำนักงานผู้บังคับทหารอากาศดอนเมือง

(32) หน่วยทหารอื่นซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากองร้อย กองพัน กรม หรือกองพลซึ่งขึ้นตรงต่อกองทัพอากาศ

การจัดส่วนราชการกองทัพอากาศ ได้จัดกลุ่มหน่วยงาน กำหนดขอบเขตการบริหารงานของหน่วยงานภายในกลุ่ม โดยแบ่งมอบการบริหารงาน จัดความสัมพันธ์ในการบริหารและการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพ ขจัดความซ้ำซ้อนประหยัดทรัพยากร และบริหารให้เกิดผลสัมฤทธิ์ คุ่มค่าในเชิงภารกิจ และมีขีดความสามารถที่จะทำการรบได้อย่างมีประสิทธิภาพในทุกกระดับของสถานการณ์โดยกองทัพอากาศ จัดแบ่งกลุ่มงานเป็น 5 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนบัญชาการ

เป็นการจัดส่วนราชการที่ทำหน้าที่เป็นฝ่ายเสนาธิการ และฝ่ายอำนวยการให้กับผู้บังคับบัญชา ซึ่งมีความคล้ายคลึงกันในแต่ละเหล่าทัพ ประกอบด้วย 16 ส่วนราชการ ได้แก่

- 1) สำนักงานเลขานุการกองทัพอากาศ
- 2) กรมสารบรรณทหารอากาศ
- 3) กรมกำลังพลทหารอากาศ
- 4) กรมข่าวทหารอากาศ
- 5) กรมยุทธการทหารอากาศ
- 6) กรมส่งกำลังบำรุงทหารอากาศ
- 7) กรมกิจการพลเรือนทหารอากาศ
- 8) กรมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารทหารอากาศ
- 9) กรมจเรทหารอากาศ
- 10) สำนักงานปลัดบัญชาทหารอากาศ
- 11) กรมการเงินทหารอากาศ
- 12) สำนักงานพระธรรมนูญทหารอากาศ
- 13) สำนักงานตรวจสอบภายในกองทัพอากาศ
- 14) สำนักงานนิรภัยทหารอากาศ
- 15) ศูนย์ไซเบอร์กองทัพอากาศ
- 16) สำนักงานการบินกองทัพอากาศ

ส่วนกำลังรบ

เป็นการจัดส่วนราชการในการเตรียมความพร้อมของกำลังทางอากาศ กำลังภาคพื้น และระบบควบคุมการปฏิบัติการทางอากาศ ให้ดำรงและเพิ่มพูนขีดความสามารถในการปฏิบัติการ สอดคล้องกับหลักนิยามคุณลักษณะ และธรรมชาติของกำลังทางอากาศ ซึ่งเป็นการจัดที่เป็นลักษณะเฉพาะของเหล่าทัพ ประกอบด้วย 12 กองบิน และ 4 ส่วนราชการ ได้แก่

- 1) กองบิน 12 กองบิน ได้แก่ กองบิน 1, 2, 4, 5, 6, 7, 21, 23, 41, 46, 56, 3
- 2) โรงเรียนการบิน
- 3) หน่วยบัญชาการอากาศโยธิน
- 4) กองบัญชาการควบคุมการปฏิบัติทางอากาศ
- 5) ศูนย์ปฏิบัติการทางอวกาศกองทัพอากาศ

ส่วนส่งกำลังบำรุง

เป็นการจัดส่วนราชการในงานด้านส่งกำลังบำรุงให้มีความพร้อมในการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสนับสนุนการปฏิบัติการกิจหลัก ประกอบด้วย 8 ส่วนราชการ

- 1) กรมช่างอากาศ
- 2) กรมสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ทหารอากาศ
- 3) กรมสรรพาวุธทหารอากาศ
- 4) กรมแพทย์ทหารอากาศ
- 5) กรมพลาธิการทหารอากาศ
- 6) กรมช่างโยธาทหารอากาศ
- 7) กรมขนส่งทหารอากาศ
- 8) ศูนย์ซอฟต์แวร์กองทัพอากาศ

ส่วนการศึกษา

เป็นการจัดส่วนราชการด้านการศึกษาให้มีเอกภาพในการบริหารจัดการ ซึ่งมีลักษณะเดียวกันกับเหล่าทัพอื่น ประกอบด้วย 2 ส่วนราชการ ได้แก่

- 1) กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ
- 2) โรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช

ส่วนกิจการพิเศษ

เป็นการจัดส่วนราชการมีลักษณะเฉพาะเกี่ยวกับงานบริการ งานวิจัย และมีความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน ประกอบด้วย 4 ส่วนราชการ

- 1) กรมสวัสดิการทหารอากาศ
- 2) ศูนย์วิจัยพัฒนาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีการบินและอวกาศกองทัพอากาศ
- 3) สถาบันเวชศาสตร์การบินกองทัพอากาศ
- 4) สำนักงานผู้บังคับทหารอากาศดอนเมือง

การแบ่งส่วนราชการและหน้าที่ของส่วนราชการขึ้นตรงกองทัพอากาศ

ประกอบด้วย 46 หน่วยขึ้นตรง ดังนี้

1. สำนักงานเลขาธิการกองทัพอากาศ มีหน้าที่ปฏิบัติงานเลขาธิการให้กับผู้บัญชาการทหารอากาศ รองผู้บัญชาการทหารอากาศ ผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารอากาศ เสนาธิการทหารอากาศ และผู้ดำรงตำแหน่งอื่น ตามที่ผู้บัญชาการทหารอากาศมอบหมายพิจารณา เสนอแนะวางแผน อำนาจการ ประสานงาน ควบคุม กำกับ การ และดำเนินการเกี่ยวกับการรับเสด็จและส่งเสด็จงานพระราชพิธี รัฐพิธี พิธีการทางทหาร และการรับรองบุคคลสำคัญ ทั้งในประเทศและต่างประเทศมีเลขาธิการกองทัพอากาศ เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

2. กรมสารบรรณทหารอากาศ มีหน้าที่พิจารณาเสนอความเห็น วางแผนอำนาจการประสานงาน ควบคุม กำกับ การ พัฒนา และดำเนินการเกี่ยวกับการสารบรรณ การธุรการ การประวัติศาสตร์ การพิพิธภัณฑ์และ ตำนานและแบบธรรมเนียมของทหารกับมีหน้าที่จัดการความรู้ควบคุม ประเมินผลและตรวจตรากิจการในสาย วิทยาการด้านสารบรรณ มีเจ้ากรมสารบรรณทหารอากาศเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

3. กรมกำลังพลทหารอากาศ มีหน้าที่พิจารณา เสนอนโยบาย วางแผน อำนาจการ ประสานงาน ควบคุม กำกับ การ พัฒนา และดำเนินการด้านกิจการกำลังพล การศึกษาของกองทัพอากาศการกำลังพลสำรอง และการสัสดี กับมีหน้าที่จัดการความรู้ ควบคุม ประเมินผล และตรวจตรากิจการในสายวิทยาการด้านกำลังพล มีเจ้ากรมกำลังพล ทหารอากาศเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

4. กรมข่าวทหารอากาศ มีหน้าที่พิจารณา เสนอนโยบาย วางแผน อำนาจการประสานงาน ควบคุม กำกับ การ พัฒนา และดำเนินการด้านการข่าวกรอง การต่อต้านข่าวกรองการรักษาความปลอดภัย กิจการทหารใน ต่างประเทศ และแนวทางความสัมพันธ์ทางทหารระหว่างประเทศกับมีหน้าที่จัดการความรู้ ควบคุม ประเมินผลและ ตรวจตรากิจการในสายวิทยาการด้านการข่าวและการรักษาความปลอดภัย มีเจ้ากรมข่าวทหารอากาศเป็น ผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

5. กรมยุทธการทหารอากาศ มีหน้าที่พิจารณา เสนอนโยบาย วางแผน อำนาจการประสานงาน ควบคุม กำกับ การ พัฒนา และดำเนินการด้านยุทธการ การสงคราม การดำรงขีดความสามารถในการรบ การจัดและอัตรา การฝึกพร้อมและผสม การควบคุมตรวจสอบประเมินผลการฝึกการวิจัยและพัฒนาทางการรบ การปฏิบัติราชการของ กองทัพอากาศ และแนวทางความร่วมมือและความตกลงทางทหารระหว่างประเทศกับมีหน้าที่จัดการความรู้ ควบคุม ประเมินผล และตรวจตรากิจการในสายวิทยาการด้านการยุทธการ มีเจ้ากรมยุทธการทหารอากาศเป็นผู้บังคับบัญชา รับผิดชอบ

6. กรมส่งกำลังบำรุงทหารอากาศ มีหน้าที่พิจารณา เสนอนโยบาย วางแผนอำนาจการ ประสานงาน ควบคุม กำกับ การ พัฒนา และดำเนินการด้านการส่งกำลังบำรุง การพัสดุและทรัพย์สินของทางราชการการสำรอง สงคราม และการระดมสรรพกำลัง กับมีหน้าที่จัดการความรู้ควบคุม ประเมินผล และตรวจตรากิจการในสายวิทยาการ ด้านการส่งกำลังบำรุงและแผนที่มีเจ้ากรมส่งกำลังบำรุงทหารอากาศเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

7. **กรมกิจการพลเรือนทหารอากาศ** มีหน้าที่วางแผนอำนวยความสะดวก ประสานงาน กำกับ การควบคุม เสนอ นโยบายและดำเนินการเกี่ยวกับ กิจการพลเรือนการประชาสัมพันธ์ของกองทัพอากาศ กับมีหน้าที่กำหนดแนวทาง ควบคุม และประเมินผลเกี่ยวกับการฝึกศึกษา และการตรวจตรากิจการในสายวิทยาการด้านกิจการพลเรือน และการประชาสัมพันธ์มีเจ้ากรมกิจการพลเรือนทหารอากาศ เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

8. **กรมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารทหารอากาศ** มีหน้าที่พิจารณา เสนอนโยบาย วางแผน อำนวยความสะดวก ประสานงาน ควบคุม กำกับ การ พัฒนา และดำเนินการด้านระบบบัญชาการและควบคุม ข่าย เครือข่าย เทคโนโลยีสารสนเทศและการสงครามสารสนเทศ การสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์และการสงคราม อิเล็กทรอนิกส์ กับมีหน้าที่จัดการความรู้ ควบคุม ประเมินผล และตรวจตรากิจการด้านสารสนเทศและสงคราม อิเล็กทรอนิกส์มีเจ้ากรมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารทหารอากาศ เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

9. **สำนักงานปลัดบัญชาทหารอากาศ** มีหน้าที่พิจารณา เสนอความเห็น วางแผน อำนวยความสะดวก ประสานงาน ควบคุม กำกับ การ พัฒนา และดำเนินการด้านการงบประมาณของกองทัพอากาศ กับมีหน้าที่จัดการ ความรู้ ควบคุม ประเมินผล และตรวจตรากิจการในสายวิทยาการ ด้านปลัดบัญชา มีปลัดบัญชาทหารอากาศ เป็น ผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

10. **กรมการเงินทหารอากาศ** มีหน้าที่อำนวยความสะดวก ควบคุม กำกับ การ พัฒนา และดำเนินการด้านการเงิน ของกองทัพอากาศ กับมีหน้าที่จัดการความรู้ ควบคุม ประเมินผล และตรวจตรากิจการในสายวิทยาการ ด้านการเงิน มีเจ้ากรมการเงินทหารอากาศเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

11. **กรมจเรทหารอากาศ** มีหน้าที่พิจารณา เสนอความเห็น วางแผน อำนวยความสะดวก ประสานงาน ควบคุม กำกับ การ พัฒนา และดำเนินการด้านการตรวจสอบ ติดตามผล และประเมินผลการปฏิบัติราชการกองทัพอากาศ ตามนโยบายและการกิจที่ได้รับมอบหมาย ให้เป็นไปตามระเบียบแบบธรรมเนียมของทหารการสอบสวนเรื่องร้องทุกข์ ร้องเรียน รวมทั้งดำเนินการเกี่ยวกับการตรวจสอบมาตรฐานการบิน มีเจ้ากรมจเรทหารอากาศเป็นผู้บังคับบัญชา รับผิดชอบ

12. **สำนักงานตรวจสอบภายในทหารอากาศ** มีหน้าที่ตรวจสอบภายในโดยอิสระเพื่อประเมิน ประสิทธิภาพประสิทธิผลในการควบคุมและบริหารทรัพยากรตามความมุ่งหมายของกองทัพอากาศ กับมีหน้าที่ จัดการความรู้ ควบคุม ประเมินผล และตรวจตรากิจการในสายวิทยาการด้านการตรวจสอบภายใน มีผู้อำนวยการสำนักงานตรวจสอบภายในทหารอากาศเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

13. **สำนักงานนิรภัยทหารอากาศ** มีหน้าที่ดำเนินการด้านการนิรภัย การบินและการนิรภัยภาคพื้น ตาม มาตรฐานของกองทัพอากาศและมาตรฐานสากล กับมีหน้าที่จัดการความรู้ควบคุม ประเมินผล และตรวจตรา กิจการในสายวิทยาการด้านการนิรภัย มีผู้อำนวยการสำนักงานนิรภัยทหารอากาศเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

14. **สำนักงานพระธรรมนูญทหารอากาศ** มีหน้าที่พิจารณาเสนอความเห็น อำนวยความสะดวก กำกับ การ พัฒนา ให้คำปรึกษา และดำเนินการเกี่ยวกับกิจการพระธรรมนูญ กฎหมายระเบียบ ธรรมเนียม วินัย ความตกลง ระหว่างประเทศ กฎการใช้กำลัง การปกครอง นิติกรรม สัญญาตีความ และการสงเคราะห์ทางกฎหมาย กับมีหน้าที่ ควบคุม ประเมินผล และตรวจตรากิจการในสายวิทยาการด้านพระธรรมนูญ มีผู้อำนวยการสำนักงานพระธรรมนูญ ทหารอากาศเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

15. **ศูนย์ไซเบอร์กองทัพอากาศ** มีหน้าที่วางแผน เตรียมการ ประสานงาน ควบคุม กำกับ การ พัฒนา และดำเนินการด้านไซเบอร์ของกองทัพอากาศ มีผู้อำนวยการ ศูนย์ไซเบอร์กองทัพอากาศ เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

16. **สำนักงานการบินกองทัพอากาศ** มีหน้าที่ พิจารณา เสนอความเห็น วางแผน อำนาจการ ประสานงาน ควบคุม กำกับ การ พัฒนา และดำเนินการด้านการจัดทำแนวทางการกำหนดมาตรฐานการบินทางทหารให้สอดคล้องกับ มาตรฐานสากล และตรวจสอบให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด มีผู้อำนวยการสำนักงานการบินกองทัพอากาศ เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

17. **หน่วยบินซึ่งขึ้นตรงต่อกองทัพอากาศ** มีหน้าที่เตรียมและปฏิบัติการใช้กำลังตามอำนาจหน้าที่ของ กองทัพอากาศ มีผู้บังคับการกองบินเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ (12 กองบิน)

18. **โรงเรียนการบิน** มีหน้าที่ดำเนินการฝึกอบรม อำนาจการศึกษาให้แก่ศิษย์การบินและครูการบินและฝึก การยังชีพ รวมทั้งการปฏิบัติการใช้กำลังตามอำนาจหน้าที่ของกองทัพอากาศ มีผู้บัญชาการโรงเรียนการบินเป็น ผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

19. **กองบัญชาการควบคุมการปฏิบัติทางอากาศ** มีหน้าที่เตรียมและดำเนินการเกี่ยวกับการบัญชาการ และควบคุมการปฏิบัติทางอากาศ ทางอวกาศ และทางไซเบอร์ และดำเนินการด้านการป้องกันทางอากาศ การปฏิบัติการทางอากาศ การค้นหาและช่วยชีวิต การข่าวกรองการเฝ้าตรวจและลาดตระเวน การสนับสนุน การบัญชาการและควบคุม การจราจรทางอากาศ การข่าวอากาศ กับมีหน้าที่จัดการความรู้ ควบคุม ประเมินผล และตรวจตรากิจการในสายวิทยาการที่เกี่ยวข้องในด้านการควบคุม การปฏิบัติทางอากาศ มีผู้บัญชาการ กองบัญชาการควบคุมการปฏิบัติทางอากาศเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

20. **หน่วยบัญชาการอากาศโยธิน** มีหน้าที่เตรียมและปฏิบัติการใช้กำลังภาคพื้น การป้องกันที่ตั้ง การต่อสู้ อากาศยาน การปฏิบัติการพิเศษ และการดุริยางค์ กับมีหน้าที่จัดการความรู้ ควบคุม ประเมินผล และตรวจตรา กิจการในสายวิทยาการด้านอากาศโยธินและดุริยางค์ มีผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการอากาศโยธินเป็นผู้บังคับบัญชา รับผิดชอบ

21. **ศูนย์ปฏิบัติการทางอวกาศกองทัพอากาศ** มีหน้าที่วางแผน เตรียมการ ประสานงาน ควบคุม กำกับ การ พัฒนา และดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิบัติการทางอวกาศของกองทัพอากาศ มีผู้บัญชาการศูนย์ ศูนย์ปฏิบัติการ ทางอวกาศกองทัพอากาศ เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

22. **กรมช่างอากาศ** มีหน้าที่วางแผนการปฏิบัติ อำนาจการ ประสานงาน ติดตาม กำกับ การ พัฒนา และ ดำเนินการเกี่ยวกับกิจการช่างอากาศทั้งระบบ การพัสดุช่างอากาศ และการพัสดุเชื้อเพลิง กับมีหน้าที่จัดการ ความรู้ ควบคุม ประเมินผล และตรวจตรากิจการในสายวิทยาการด้านช่างอากาศ มีเจ้ากรมช่างอากาศเป็น ผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

23. **กรมสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ทหารอากาศ** มีหน้าที่วางแผนการปฏิบัติ อำนาจการประสานงาน ติดตาม กำกับ การ พัฒนา และดำเนินการเกี่ยวกับกิจการสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์กิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน มาตรฐานวิทยา และการพัสดุสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ กับมีหน้าที่จัดการความรู้ ควบคุม ประเมินผล และตรวจตรากิจการใน สายวิทยาการด้านสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์มีเจ้ากรมสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ทหารอากาศเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

24. กรมสรรพาวุธทหารอากาศ มีหน้าที่วางแผนการปฏิบัติ อำนวยการ ประสานงานติดตาม กำกับ การพัฒนา และดำเนินการเกี่ยวกับกิจการสรรพาวุธ การทำลายวัตถุระเบิด และการพัสดุสรรพาวุธ กับมีหน้าที่จัดการ ความรู้ ควบคุม ประเมินผล และตรวจตรากิจการในสายวิทยาการด้านสรรพาวุธ มีเจ้ากรมสรรพาวุธทหารอากาศ เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

25. กรมแพทย์ทหารอากาศ มีหน้าที่วางแผนการปฏิบัติอำนวยการ ประสานงาน ติดตาม กำกับ การวิจัย พัฒนา และดำเนินการเกี่ยวกับการแพทย์ทหาร การแพทย์ทั่วไป เวชศาสตร์ป้องกัน การปฏิบัติภารกิจป้องกัน สงครามนิวเคลียร์ชีวะ เคมีการผลิตบุคลากรด้านแพทย์และการพัสดุด้านการแพทย์กับมีหน้าที่จัดการความรู้ ควบคุม ประเมินผล และตรวจตรากิจการในสายวิทยาการด้านการแพทย์มีเจ้ากรมแพทย์ทหารอากาศ เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

26. กรมพลาธิการทหารอากาศ มีหน้าที่วางแผนการปฏิบัติ อำนวยการ ประสานงานติดตาม กำกับ การพัฒนา และดำเนินการเกี่ยวกับกิจการด้านการพลาธิการ การโฆษณาและการบริการการพัสดุพลาธิการ กับมีหน้าที่ จัดการความรู้ ควบคุม ประเมินผล และตรวจตรากิจการในสายวิทยาการด้านพลาธิการและพัสดุ มีเจ้ากรมพลาธิการ ทหารอากาศเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

27. กรมช่างโยธาทหารอากาศ มีหน้าที่วางแผนการปฏิบัติ อำนวยการ ประสานงานติดตาม กำกับ การพัฒนา และดำเนินการเกี่ยวกับกิจการช่างโยธา การสนามบิน การดับเพลิงและกู้ภัยและการพัสดูช่างโยธา กับมีหน้าที่ จัดการความรู้ ควบคุม ประเมินผล และตรวจตรากิจการในสายวิทยาการด้านช่างโยธา มีเจ้ากรมช่างโยธาทหารอากาศ เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

28. กรมขนส่งทหารอากาศ มีหน้าที่วางแผนการปฏิบัติ อำนวยการ ประสานงานติดตาม กำกับ การพัฒนา และดำเนินการเกี่ยวกับกิจการขนส่ง ยานพาหนะ และการพัสดุขนส่งกับมีหน้าที่จัดการความรู้ ควบคุม ประเมินผล และตรวจตรากิจการในสายวิทยาการด้านขนส่งมีเจ้ากรมขนส่งทหารอากาศเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

29. ศูนย์ซอฟต์แวร์กองทัพอากาศ มีหน้าที่วางแผนการปฏิบัติ อำนวยการ ประสานงาน ติดตาม กำกับ การพัฒนา และดำเนินการด้านซอฟต์แวร์ของกองทัพอากาศ มีผู้อำนวยการ ศูนย์ซอฟต์แวร์กองทัพอากาศ เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

30. กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ มีหน้าที่วางแผนการปฏิบัติ อำนวยการ ประสานงานกำกับ การ และ ดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษาและการฝึกอบรมแก่กำลังพลของกองทัพอากาศตามที่กองทัพอากาศกำหนด และการอนุศาสนาจารย์ รวมทั้งตรวจตรากิจการในสายวิทยาการด้านการศึกษากการฝึก และการอนุศาสนาจารย์ มีเจ้ากรมยุทธศึกษาทหารอากาศเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

31. โรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช มีหน้าที่วางแผนการปฏิบัติ อำนวยการ ประสานงาน กำกับ การ และดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษา การฝึกอบรม และประเมินผลแก่นักเรียนนายเรืออากาศรวมทั้ง สนับสนุนการผลิตบุคลากรด้านการบิน มีผู้บัญชาการโรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช เป็นผู้บังคับบัญชา รับผิดชอบ

32. กรมสวัสดิการทหารอากาศ มีหน้าที่วางแผนการปฏิบัติ อำนวยการ ประสานงานติดตาม กำกับ การพัฒนา และดำเนินการเกี่ยวกับการสวัสดิการ การสงเคราะห์ การฌาปนกิจ และการกีฬา กับมีหน้าที่จัดการความรู้ ควบคุม ประเมินผล และตรวจตรากิจการในสายวิทยาการด้านสวัสดิการ มีเจ้ากรมสวัสดิการทหารอากาศเป็น ผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

33. ศูนย์วิจัยพัฒนาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีการบินและอวกาศกองทัพอากาศ มีหน้าที่วางแผนการปฏิบัติ ประสานงาน และดำเนินการเกี่ยวกับการวิจัย และพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการบินและอวกาศ กิจการด้าน นิวเคลียร์ ชีวะ เคมี และการพัสดุวิทยาศาสตร์ กับมีหน้าที่จัดการความรู้ ควบคุม ประเมินผล และตรวจตรากิจการใน สายวิทยาการด้านวิทยาศาสตร์ มีผู้อำนวยการศูนย์วิจัยพัฒนาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีการบินและอวกาศ กองทัพอากาศเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

34. สถาบันเวชศาสตร์การบินกองทัพอากาศ มีหน้าที่วางแผนการปฏิบัติ อำนวยการ ประสานงาน ติดตาม กำกับ การพัฒนา และดำเนินการเกี่ยวกับเวชศาสตร์การบินแก่ผู้ทำการในอากาศและผู้เกี่ยวข้อง และการ พักดูเวชศาสตร์การบิน กับมีหน้าที่จัดการความรู้ ควบคุม ประเมินผลและตรวจตรากิจการในสายวิทยาการด้านเวช ศาสตร์การบิน มีผู้อำนวยการสถาบันเวชศาสตร์การบินกองทัพอากาศเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

35. สำนักงานผู้บังคับทหารอากาศดอนเมือง มีหน้าที่วางแผนการปฏิบัติ อำนวยการ ประสานงาน ติดตาม กำกับ การพัฒนา และดำเนินการเกี่ยวกับการสารวัตรทหาร การรักษาความสงบเรียบร้อย การผ่านเข้าและ ออกภายในเขตพื้นที่ของกองทัพอากาศและพื้นที่ที่ได้รับมอบหมาย และการพักอาศัยกับมีหน้าที่จัดการความรู้ ควบคุม ประเมินผลและตรวจตรากิจการในสายวิทยาการด้านสารวัตรทหาร มีผู้บังคับทหารอากาศดอนเมืองเป็น ผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ
